

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΕ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΜΑΪΟΥ 1978 | ΑΡΙΘ. 9-10

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 1507

Παναγιώτατε και Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ και περιπόθητε ἀδελφὲ και συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δημήτριε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Τοῦτο τὸ λιγύφθογγον ἄσμα ἐμελώδησαν τὰ ἐπουράνια, ὅτε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, πατήσας τὸν θάνατον, ἐξῆλθεν ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου, και τοῦτο ἀντιφθέγγονται σκιρτῶντα μὲν τὰ ἐπίγεια, δειλαινόμενα δὲ και τρέμοντα τὰ καταχθόνια· ὁ γὰρ Σωτὴρ ἡμῶν και τῷ Πατρὶ συνἀναρχος Λόγος, κατελθὼν διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν ἄδην, ἔλυσε τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου και ἀνέστη ὡς νικητῆς, ὁδοποιήσας πᾶσι τὴν Ἀνάστασιν και δούς τοῖς εἰς Αὐτὸν ἐλπίζουσι κραταιὰν παράκλησιν ἰσχύος.

Ὅθεν και ἡμεῖς ταῦτα διαμνημονεύοντες και τὴν πρὸς Ὑμᾶς εἰλικρινῆ και οὐδέποτε

* Ὅμοια Γράμματα ἀπεστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὀρθοδόξους Πατριάρχας και τοὺς Ἀρχιεπισκοπῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

ἐκπίπτουσιν, ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὸν Ἀναστάντα Κύριον ἱεραῖς ἡμῶν ἐντεύξεσι πάντοτε ἐνεργὸν και ἀπροϋπόθετον ἀγάπην ἐπὶ τῇ ἀγία ταύτῃ και λαμπροφύρῳ ἐορτῇ ἀναζωπυροῦντες, ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Ἀγιωσύνην ἐπαναπροσφωνοῦμεν τὸν τῆς ἐν Χριστῷ τελείας ἀγάπης ἐκπρεπέστερον ἀσπασμόν.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Δεόμεθα δὲ τοῦ Πανσθενουργοῦ και διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν ἀναστάντος Θεοῦ και Κυρίου ἡμῶν ἐκτενῶς, ἵνα, πληρῶν τῆς χαρᾶς και τῆς ἀκαταλύτου δυνάμεως τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως και ἐν ὑγιείᾳ εἰς πολλὰ ἔτη διατηρῶν τὴν τε Ὑμετέραν ἱεράν και σεπτὴν Παναγιότητα και ἀπαντας τοὺς σὺν Ὑμῖν ἀδελφούς, σκέπη και περιέπη τὴν καθ' Ὑμᾶς ἀγίαν και Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, ἀγιάζη τὸν φίλον και θεόλεκτον καθ' Ὑμᾶς λαόν, σώζη ἀπὸ τῶν ἐπερχομένων δεινῶν τὸν κόσμον, φυλάσσωσιν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ὁμονοίᾳ, και πνεύματι μετανοίας, ἀγάπης και συνεργασίας ἐν τῷ ἀγαθῷ, και πληθύνῃ τὴν μεταξὺ τῶν ἀγίων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀγάπην και συνεργασίαν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις και αὖθις ἐορτίως ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι προσαγορευόντες τε και κατασπαζόμενοι Ὑμᾶς, διατελοῦμεν

Ἀγαπητὸς και ὀλοπρόθυμος

ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Πρὸς

Τὸ Εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἀγιωτάτης
Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν :

« Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Σ Ἀ Ν Ε Σ Τ Η »

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μὲ τὸ χρέος τῆς χριστιανικῆς εὐλικρι-
νείας, ὀφείλουμε νὰ ὁμολογήσουμε, ὅτι ἀνε-
δαφικὰ ἀκούεται στὶς ἡμέρες μας τὸ πῶς χαρ-
μόσυνο μήνυμα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ
Θεανθρώπου.

Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χρι-
στοῦ, σὰν ἀδιάψευστη ἱστορικὴ πεμπτοσύνα
τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου καὶ σὰν κορυφώμα
λυτρωτικῆς ἀναμονῆς καὶ ἐλπίδος τῶν τάφων
καὶ τῶν νεκρῶν, πού περίμεναν μὲ καρτερι-
κὴ παρηγορία τὴν πραγματοποίησι τῆς θείας
ὑποσχέσεως, γιὰ τὴν ἐπάνοδο στὴν παραδει-
σιακὴ γαλήνη καὶ εὐτυχία, τὸ μήνυμα τοῦτο
τῆς χαρᾶς, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἠχῆ στὶς ψυχές
μας σὰν ἐόρτιο χαρμόσυνο ἐμβατήριον, ἐν
μέσῳ εἰρηνευοῦσης ἀνθρωπότητος, ἐν τού-
τοις, σχεδόν, καλύπτεται ἀπὸ τὴν κλαγγὴν
τῶν ὄπλων καὶ τὶς σεισμικὰς ἐκρήξεις τηλε-
βόλων καὶ ἀπὸ καταρρέοντα σὲ ἐρείπια μα-
κρόχρονα ἔργα τοῦ ἀνθρώπινου μόχθου.

Τὰ ἔργα ἀλληλεγγύης ἀπελπιστικὰ βρα-
δυποροῦν, ἐνῶ οἱ προσπάθειες ἐπινοήσεως
νέων μέσων ἀλληλοεξοντώσεως ἀνθρωπίνων
ὑπάρξεων πολλαπλασιάζονται.

Ἐκεῖ πού θὰ ἔπρεπε νὰ ὀρθώνονται μέ-
γαλα περιθάλψεως ἀσθενῶν, πτωχῶν καὶ γε-

ρόντων, ὑψώνουν μὲ Βαβελικὴ αὐθάδεια τοὺς
πύργους τοὺς ἐργοστάσια κατασκευῆς πολε-
μοφοδίων.

Τὰ ἀνθρώπινα ἐργαστήρια, ἀντὶ νὰ ἀπο-
τελοῦν χώρους τελεσιουργίας, γιὰ τὴν καλλι-
τέρευσι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μὲ σατανικῆς
ἐπιδόσεως συνδυασμούς, κάνουν ἀγώνα δρό-
μου, ποιὸς πρῶτος θὰ προλάβῃ νὰ κατα-
σκευάσῃ τὰ μαζικώτερα μέσα καταστροφῆς
ἀνθρώπων καὶ πολιτισμῶν.

Λαοὶ ἔχουν χάσει τὶς Πατρίδες τοὺς καί,
παρὰ τὰ μεγάλα λόγια τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς,
ζοῦν ἐπὶ μακρὸν ἀλύτρωτο βίον, ἐνῶ τὰ ἱερά
χώματα τῆς γεννήσεώς τοὺς καταπατοῦν ἀνε-
νόχλητοι ἐπιδρομεῖς, παρὰ πᾶσαν ἐννοίαν δι-
καίου καὶ ἠθικῆς. Καὶ ταῦτα, καθ' ἣν στι-
γμὴν οἱ ἀμφικτυονίες τοῦ αἰῶνος μας, ἡ Κοι-
νωνία τῶν Ἐθνῶν (ΚΤΕ) μετὰ τὸν πρῶτον
παγκόσμιον πόλεμον, καὶ ὁ Ὀργανισμὸς τῶν
Ἠνωμένων Ἐθνῶν (ΟΗΕ) μετὰ τὸν δεύ-
τερον, ἰδρῦθησαν μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ὑπό-
σχῃν καταργήσεως τῶν πολέμων καὶ τῆς
ἀδικίας καὶ μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι κάθε ἀδι-
κούμενος λαός, δυνατὸς ἢ ἀδύνατος, μικρὸς
ἢ μέγας, θὰ βρῖσκη τὸ δίκαιόν του· καὶ
κάθε ἀδικῶν θὰ ἀνακαλῆται εἰς τὴν τάξιν.
Ὅμως, ἀνθρώπινο αἷμα ρέει συνεχῶς καὶ τὸ
δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου μεσουρανεῖ, ἐνῶ μι-
φρικτὴ μορφή ἀντιδράσεως ἀπελπισίας,
τρομοκρατία, μεταφέρει τὴν κόλασι τῶν πολέ-
μων σὲ πόλεις ἐν μέσῳ ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

Ἴδου λοιπὸν ὑπὸ ποίας συνθήκας ἀκού-
εται σήμερα τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς τοῦ
Κυρίου μας Ἀναστάσεως!

Τὸ «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ» ἀκούσθη
σὰν χαρμόσυνη εἶδησι, ὅτι ἔπαυσε γιὰ πᾶν
ἡ φρίκη τοῦ Γολγοθᾶ· ὅτι τὸ μνημεῖον
θλίψεως, ὅπου ἐτάφη ἡ ἀμαρτία καὶ ἡ κατὰ
κάτω ἀπ' τὸ σεισμὸ τῆς θείας παντοδυναμίας
καὶ ἀγάπης, ἔπαυσε νὰ συμβολίζῃ τὸν θάνατον
καὶ ἀπέβη πηγὴ φωτὸς καὶ ζωῆς.

νίου· ὅτι τὰ Συνέδρια τῶν παρανόμων κατήργηθησαν· ὅτι τὰ Πραιτώρια καὶ οἱ Πιλάτοι ἐπαύθησαν.

Ὅμως, τὸ «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ» ἀκούεται, ἐνῶ δυστυχῶς Γολγοθαϊκὲς πορεῖες συνεχίζονται, φόβος καὶ σκιά θανάτου κυριαρχεῖ, Συνέδρια παρανόμων ὀργιάζουν, Πραιτώρια καὶ Πιλάτοι, ὡς κεφαλὲς Λερναίας Ὑδρας, ταρασσοῦν τὴν ἀνθρώπινη λαχτάρᾳ τῆς εἰρηνικῆς διαβιώσεως.

Ἀδελφοί μου, ἂν δὲν ὀπλισθοῦμε μὲ ἥρωικὸ θάρρος ὁμολογίας τῶν αἰτίων τῆς παγκοσμίου ἀσθενείας, πού εἶναι οἱ ἐγωῖσμοι καὶ τὰ μίσση καὶ τὸ ἄνομο συμφέρον, τὸ «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ», τὸ ὑπέροχο αὐτὸ μήνυμα τῆς καταργήσεως τοῦ θανάτου, πού προμηνεῖ γιὰ κάθε θνητὸ τὴν ἀνεκλάλητη χαρὰ τῆς αἰωνιότητος, θὰ παραμένῃ «χαλκὸς ἠχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον».

Οἱ λαοὶ πού ποθοῦν τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἀδελφότητα, ἀνέρχονται σὲ δισεκατομμύρια. Γιὰ ὅλους αὐτούς, εἴτε ἐπωνύμους, εἴτε ἀνωνύμους, Χριστὸς ἀπέθανε. Καὶ ἔχουν τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα νὰ ζοῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐτυχίᾳ. Ἐνῶ οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας εἶναι ἐλάχιστοι καὶ μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα.

Ἔως πότε, Κύριε, οἱ ἐλάχιστοι αὐτοὶ δυνάστες τῶν ἐθνῶν, θὰ μᾶς νοθεύουν τὴν Ἀναστάσιμόν Σου Πανήγυριν καὶ χαράν;

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί:

Κατὰ τὸν Μαθητὴν τῆς Ἀγάπης, τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰω. 4,8). Μὲ τὴν ἀγάπη ὁ Πατέρας πάντων ξεκινάει γιὰ τὴν συγχώρησι καὶ στὴν ἀγάπη καταλήγει μὲ τὸ δῶρο τῆς Ἀναστάσεως.

Κάθε Ἀνάστασις εἶναι κατάληξι ἐνὸς Γολγοθαῖ. Καὶ σ' αὐτὸ ἐγκεῖται τὸ χαρμόσυνο τοῦ ἀναστασίμου μηνύματος, ὅτι τὸν Γολγοθαῖ πού διέρχεται ἡ ἀνθρωπότης σήμερα, τὸν ἀνα-

μένει ἀνάστασις τῶν ἐλπίδων μας, ὅτε θὰ κατατροπωθοῦν οἱ Ἀντίχριστοι καὶ ἐχθροὶ τῶν λαῶν καὶ θὰ ἀνατείλῃ τὸ φῶς τῆς εἰρήνης, χωρὶς μαχαίρας καὶ θλίψεις καὶ θανάτους καὶ ἐρείπια, ἀλλὰ μὲ τὸ θεῖο ἔμβλημα τῆς Παγκοσμίου Ἀγάπης.

Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως εἶναι προσωπικὸ γιὰ τὸν καθένα μας. Καὶ ἐὰν τὰ ἄτομα τὸ συνειδητοποιήσουν, τότε σὰν σύνολο οἱ λαοὶ θὰ ἀναλάβουν στὰ χέρια τους τὴν εὐθύνη καὶ τὴν τύχη τους, μὲ ὀλοκληρωτικὴ ἐξουδετέρωσι τῶν δούλων τοῦ πονηροῦ καὶ ἐμπόρων τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας, πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἀναστασίμου πορείας τῆς οἰκουμένης.

Ἀδελφοί μου! Ἄς ἐνώσουμε τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς μας, εἰς ἰκεσίαν πρὸς τὸν Κύριον τῆς Ἀγάπης:

«Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ,
» καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν».

Εἰς ἐκείνην «τὴν κλητὴν καὶ ἀγίαν ἡμέραν» ἔχοντες νοῦν καὶ καρδίαν προσηλωμένην, ἅς συμφάλλουμε μὲ ἀκλόνητη πίστι:

«Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοί,
» Πάσχα Κυρίου Πάσχα»,

καὶ ἡ Χάρις καὶ ἡ εὐλογία καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι πάντα μαζί μας!

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ»

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάριν, εἰρήνην, ἔλεος παρὰ τοῦ ἐνδόξου Ἀναστάτου Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ὅπως ὅλοι οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ πρώτου ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κληθέντος Ἀποστόλου καὶ κηρύξαντος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἰδρῦσαντος τὴν ἁγίαν ταύτην Ἐκκλησίαν, προκατοχοὶ ἡμῶν, καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν, ἐν συνεχείᾳ ἀδιακόπῃ ἀπὸ τοῦ πρώτου μετὰ τὴν Ἀνάστασιν αἰῶνος, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 1978, κηρύττομεν ἡμεῖς, ὁ ταπεινὸς ἐκείνων ἀποστολικὸς διάδοχος, ἀπὸ τῆς ἰδίας πόλεως καὶ τῆς ἰδίας ἑδρας, τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

Χριστὸς Ἀνέστη!

Καί, λοιπόν, κηρύττομεν Ἀνάστασιν, διότι ὡς Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ πάντοτε βιοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν καὶ βιοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν, διότι οὐδέποτε ὑπῆρξαμεν ξένοι πρὸς τὴν Σταύρωσιν.

Δι' ἡμᾶς, τὴν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, τὸν κήρυκα τῆς Ἀναστάσεως, Σταύρωσις καὶ Ἀνάστασις εἶναι ἀδιαχώριστα.

Ἀκουέτωσαν ταῦτα ἅπαντες ὅσοι τὴν Ἀνάστασιν θεωροῦν πασχάλιον τρυφήν καὶ μόνον, τὸν δὲ βίον τῆς Ἐκκλησίας συνεχῆς ἐόρτιον Πάσχα.

Ὅχι, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ. Ὁ βίος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ βίος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ μυστικὴ καὶ εἰς διάστασιν θείας οἰκονομίας θεωρουμένη ζωὴ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς Ἐκκλησίας Του, ποῦ εἶναι τὸ Σῶμα Του. Εἶναι ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, ποῦ τριήμερος ἀνίσταται καὶ εἶναι καὶ παραμένει ζωή.

Λοιπόν, μὴ ταρασσεσθῶ ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. Πιστεῦετε εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του. Εἶναι Ἀνάστασις!

Οἱ σύγχρονοι τοῦ Ἰησοῦ, ὅσοι ἐλογίσαντο αὐτὸν νεκρὸν, διεψεύσθησαν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες βασιλείαν καὶ ἐξουσίαν τοῦ κόσμου τούτου καὶ συνέχαιαν Δαυὶδ ἀπεγοητεύθησαν ἀπὸ τὴν πραότητα, τὴν θεῖαν σοφίαν καὶ τὴν κένωσιν τοῦ Σωτήρος καὶ ἐζήτησαν γὰρ σώσουν τὸν Σωτήρα καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὸν κόσμον. Ὁ δὲ Πιλάτος, ἡ ὑπερδύναμις τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἐνιψε τὰς χεῖρας του, ὅπως τὸ πράττει πάντοτε κάθε ὑπερδύναμις, κατὰ τὰ συμφέροντά της. Καὶ τότε ἀπλῶς ἠρώτησε: «Καὶ τί ἐστὶν ἀλήθεια;» (Ἰωάν. ις', 38). «Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα» (Ματθ. 26, 63).

Καὶ ἡ Ἐκκλησία Του ἔχει τὰς στιγμὰς τῆς σιωπῆς της. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερβῇ τὸν Κύριόν της. Καὶ εἶναι πολλάκις ἡ σιωπὴ αὐτῆ ἀπὸ πᾶσαν κραυγὴν πλέον εὐγλωττος μαρτυρία τῆς ἀληθείας. Καὶ ἡ Ἐκκλησία Του ἀπογοητεύει πολλάκις τὰ κριτήρια τοῦ κόσμου, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς λαμπρότητος.

Καί, λοιπόν, καὶ ἡ Ἐκκλησία Του διαφεύδει τοὺς λογιζομένους αὐτὴν θνήσκουσαν καὶ νεκράν.

Ὅθεν καὶ ἡμεῖς, κατὰ τὸν πασχάλιον τοῦτον ὄρθρον, ἀπὸ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς περισυλλογῆς ἐξερχόμενοι πρὸς τὴν θέαν τῆς Ἀναστάσεως, ἐν συνεχείᾳ τῶν προκατόχων ἡμῶν, ἐρμηνεύομεν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ καὶ τέκνα περιπόθητα, τὴν πείρα τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅτι αὐτὴ εἶναι μετὰ τοῦ Κυρίου τῆς Ἰησοῦ καὶ συνακολουθεῖ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καὶ τοῦ Ὄρου τῶν Ἐλαιῶν καὶ τοῦ Γολγοθᾶ πρὸς τὸν κῆπον Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀρμαθαίας, ὅτι Χριστῷ συνεσταύρωται καὶ Χριστῷ συνανίσταται. Ζῆ δὲ οὐκέτι αὐτὴ, ζῆ δὲ ἐν αὐτῇ Χριστός.

Καὶ λοιπόν, ἀπὸ τοῦ ζῶντος Χριστοῦ κηρύττομεν πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν Ἀνάστασιν Ἀυτοῦ. Αὐτὸ εἶναι ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν ἀπὸ τοῦ συνθρόνου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Χριστὸς Ἀνέστη! Εἰρήνην ὑμῖν!

Ἅγιον Πάσχα τοῦ 1978

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Α Ν Τ Ι Φ Ω Ν Η Σ Ι Σ

ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

x. x. Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Υ Τ Ο Υ Α'

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

x. x. Ι Ο Υ Σ Τ Ι Ν Ο Ν

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΤΩ Π. Π. ΝΑΩ, ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

(16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1978)

Μακαριώτατε,

Πάντοτε και ἀδιαλείπτως τὴν συλλειτουργίαν τοῦ μωστηρίου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κατὰ τόπον ἐν τῇ πίστει, τῇ ὁμολογίᾳ, τῇ διακονίᾳ καὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἐπιτελοῦντες, σήμερον ἠλεήθημεν παρὰ Κυρίου, χάρις εἰς τὴν ἐδλογημένην ταύτην ἔλευσιν Ὑμῶν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἵνα συντύχωμεν ἐνώπιος ἐνωπίω καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου συνιεροουργήσωμεν τὴν συλλειτουργίαν τοῦ τιμίου Σώματος καὶ τοῦ ἀχράντου Αἵματος Αὐτοῦ καὶ τελειώσωμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν κοινωνίαν ἐν τῇ μεταλήψει τῆς θείας Ἐδχαριστίας.

Δόξα τῷ Κυρίῳ τῆς Ἐκκλησίας σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι, ἐπὶ τῇ θείᾳ ταύτῃ εὐδοσίᾳ καὶ συγκαταβάσει.

Καὶ ἰδοὺ, μόλις καταλύσαντες καὶ τὰ χεῖλη ἀπομιξίαντες, ἀνταλλάσσομεν ἐν ἐκκλησίᾳ τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης καὶ ἀπευθύνομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγιωτάτῃ Μακαριότητι, τῷ ἀγγέλῳ τῆς κατὰ Ρουμανίαν Ἐκκλησίας, τὸν ἀδελφικὸν καὶ ἐπίσημον λόγον τῆς ὑφ' ἡμῶν ὑποδοχῆς Ὑμῶν:

Ὡς εὖ παρέστητε.

Θὰ ἦτο κοινοτυπία εἶναι, ἐκφράζοντες τὰ διακατέχοντα τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην τῆς Κωνσταντινουπόλεως αἰσθήματα ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ καὶ τιμῇ παρουσίᾳ Ὑμῶν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἐλέγομεν ὅτι χαίρομεν ἐπὶ τῷ ἱστορικῷ τούτῳ γεγονότι. Διότι, ὑποδεχόμενοι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρον τὸν Πατριάρχην τῆς Ρουμανίας Ἰουστίνον μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Αὐτοῦ, ὑποδεχόμεθα ἐν τῷ πολυσεβάστῳ προσώπῳ Αὐτοῦ τὴν ὅλην Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας καὶ ἐπιμαρτυροῦντες σήμερον τὴν πρὸς τὴν Ὑμετέραν γερασάν Μακαριότητα θαυμάτην ἀγάπην καὶ τιμὴν ἡμῶν, ἐπεκτείνουμεν ταύτην πρὸς ἅπαντα τὸν εὐγενῆ Ρουμανικὸν λαὸν καὶ τοῦτο,

πάλιν, διὰ δύο λόγους: διότι οἱ δεσμοὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς πόλεως ταύτης δὲν περιορίζονται πρὸς τοὺς Προκαθημένους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, ἀλλὰ, ἀπὸ ἱστορικῆς μὲν καταβολῆς καὶ ὑπαρξιακῆς ἄχρι τῆς σήμερον συνεχείας, ἐπεκτείνονται πρὸς ἅπαν τὸ εὐγενὲς Γένος τῶν Ρουμάνων, ἀλλὰ καὶ διότι γνωρίζομεν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ἡ ὁποία ἐπαξίως ἐναγχος μόλις ἐκλήθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Ρουμανίας, ὁ ἀπὸ Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας Πατριάρχης Ἰουστίνος, δὲν εἶναι μόνον θεοπροβλητὸς ἀλλὰ καὶ λαοπροβλητὸς, προσωποποίησις καὶ ἐκφρασις οὐ μόνον τῆς Ὁρθοδόξου εὐσεβείας καὶ ἐκκλησιαστικότητος, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τῆς εὐγενείας, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἐξισορροπημένου καὶ οἰκοδομητικοῦ πνεύματος τοῦ Ρουμανικοῦ Ἔθνους.

Ὅθεν, ἐπέκεινα τῆς φροσιλογικῆς χαρᾶς καὶ ἀγάπης καὶ τιμῆς, συγκίνησις ἀπεριόριστος διακατέχει ἡμᾶς ὑποδεχόμενον καὶ χαιρετίζοντα ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνον Ὑμᾶς, τὸν ἄξιον Κατηγοούμενον καὶ Προεδιεράρχην τῆς κατὰ Ρουμανίαν Ἐκκλησίας.

Μακαριώτατε,

Ἡ Ὑμετέρα εὐτυχῆς ἐπίσκεψις πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, γιγνομένη ὡς πρώτη ἔξοδος ἐκ Ρουμανίας καὶ ἐπικοινωνία, μετὰ τὴν ἀνάρρησιν Ὑμῶν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, ἀποτελεῖ ἐνδειξὴν ὅχι μόνον ἐκκλησιολογικῆς τῆς παρὰ τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας θαθείας συνειδήσεως τῆς ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ὑφισταμένης συντεταγμένης ἱεραρχικῆς δομῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἰδιαίτερων δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ εἰς κοινὸς ἱεροὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως ἐσφυρηλατήθησαν μεταξὺ τῶν Παραδουναβειῶν Χωρῶν, τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἐνότητά τῆς Ρουμανίας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τῆς Βασιλίδος.

Και διὰ τὸ μὴ ἀνατρέξωμεν σήμερον καὶ ἐπεκταθῶμεν εἰς τὸ ἀπώτερον τοῦτο καὶ τοῖς πᾶσι γνωστοῖν ἱστορικῶν τῶν ἰδιαιτέρων τούτων δεσμῶν παρελθόν, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ μνησθῶμεν σήμερον ἐν ταῦθα, λίαν δὲ εὐκαιρῶς, τῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ θεσμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας ἐδλογημένων ἐπισκέψεων τῶν δύο ἐπιφανῶν προκατόχων Ὑμῶν, τῶν μακαριστῶν Πατριαρχῶν Μύρωνος καὶ Ἰουστινιανοῦ. Καὶ ἔρχεσθε σήμερον Ὑμεῖς, Μακαριώτατε, ἄριστος φορεὺς τῆς Ρουμανικῆς Ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ ἱκανὸς ἐρμηνευτὴς τῆς οὐσίας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ γενικώτερον τῆς ἱστορίας, νὰ συνεχίσῃτε τὴν ἱστορίαν, ὄχι ὅμως μόνον διὰ τὸ ἐπιβεβαιώσῃτε τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ἐμπλουτίσῃτε διὰ τῆς ἀναγραφῆς εἰς αὐτὴν νέας σελίδος κατὰ τὰς ἐπιταγὰς τῶν ἀναγκῶν τοῦ συγχρόνου κόσμου καὶ τῶν ἐπιβεβλημένων ὑποχρεώσεων ἐναντι αὐτοῦ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ ἐπίσκεψις Ὑμῶν ἐν ταῦθα καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐγγυὸς κοινωνία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀποτελοῦν ὄχι μόνον ἕνα κρίκον πολυτιμον καὶ σπουδαῖον εἰς τὴν χρυσῆν ἄλυσιν τὴν συνδέουσιν αὐτάς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μαρτυρίαν περὶ τῆς ἀποφασιστικότητος ἡμῶν ὅπως ὁμοῦ ὀδεύσωμεν τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ καὶ ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς, ἀπ' αὐτῆς δὲ καὶ ἐν τῇ ὅλῃ Χριστιανοσύνῃ καὶ ἐν τῇ ὅλῃ ἀνθρωπότητι, ἀφορῶντες πάντοτε εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὲρ οὗ Ἐκείνος ἀνθρώπος ἐγένετο καὶ ἔπαθε καὶ ἐσταυρώθη καὶ ἀνέστη τριήμερος.

Ὅτε πρὸ δεκαετίας ὁ ἀοίδιμος προκατόχος ἡμῶν Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α' ὑπεδέχετο ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ χώρῳ τὸν μακαριστὸν προκατόχον Ὑμῶν Πατριάρχην Ἰουστινιανόν, ἐορτολογικῶς ἐπέλαμπε τὸ πασχάλιον φῶς καὶ συνεώριαζον τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην ἐορτὴν τῆς Ἀναστάσεως. Σήμερον ἡμεῖς συναγόμεθα, καίτοι μυστηριακῶς καὶ βιωματικῶς πάντοτε ἐν τῷ Ἀναστάσει Κυρίῳ, ὅμως ἐορτολογικῶς τῇ Ε' ταύτῃ Κυριακῇ τῶν Νησιεῶν, ἥτοι συνοδεύοντες τὸν Κύριον μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς Ἱερουσαλήμ, πρὸς τὸ ἐκοῦσιον Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασιν, ἥτοι, πάλιν, ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῇ ἐορτολογικῇ ταύτῃ ἐναλλαγῇ προσδοκίας τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἐορτασμοῦ τῆς Ἀναστάσεως ὑπάρχει ἡ ἔκφρασις τῶν καταστάσεων τοῦ ἐξ αὐτῶν συνθέτου ἀναστασίμου βίου τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Τὴν Ἀνάστασιν, καίτοι μὴ ἐορτάζοντες, ὅμως πάντοτε καὶ συνεχῶς βιοῦντες, δὲν λημονοῦμεν τὸν Σταυρόν, οὐδὲ ἀποδυσπειτοῦμεν πρὸς τὸ Πάθος. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ καὶ ἡ ἐν τῇ ἱστορικῇ διαδρομῇ καὶ ἐμπειρίᾳ αὐτῆς βίωσις τοῦ παραδόξου τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἥτοι τῆς συνπαρξέως Σταυροῦ

καὶ Ἀναστάσεως. Ἀλλὰ ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἕτερον γεγονός, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, εἴτε κατὰ τόπον, ἐκφράζουσα τὴν καθολικότητα αὐτῆς, εἴτε ἐν συνόλῳ, ἐπιμαρτυροῦσα ταύτην, ἔχει τὴν κατὰ χάριν Κυρίου ἱκανότητα νὰ θεωρῇ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν αὐτῆς, οὐχὶ κατὰ τὰ κριτήρια τοῦ κόσμου καὶ τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλὰ κατὰ τὰ θεῖα κριτήρια, καὶ οὐχὶ νὰ ἐξαρτᾷ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀληθοῦς προσώπου αὐτῆς ἀπὸ τῆς κατὰ κόσμον ἰσχύος καὶ λαμπρότητος, ἀλλὰ νὰ ἐπιβεβαίωσιν αὐτὴν, ἀπ' αὐτῶν τούτων τῶν πραγμάτων, ἰσχυροῦσα ἐν τῷ ἐνδυναμῶντι αὐτὴν Χριστῷ καὶ τελειοῦσα τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἀσθενείᾳ.

Ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸ ἐν τῷ ἱστορικῷ βίῳ τῆς Ὀρθοδοξίας μέχρι τῆς ὑστάτης ταύτης σιγμῆς ἐπαναλαμβανόμενον θαῦμα τοῦ μεταξὺ Σταυροῦ καὶ Ἀναστάσεως Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ νεκροῦ ὑπὸ τῶν λογιζομένου, καὶ ἰδοὺ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνισταμένου.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου παραλαβόντες διὰ τῶν Ἀποστόλων, διαρκῶς προσάγομεν τῷ ἐκκοσμικευμένῳ κόσμῳ τὴν ἀποστολικὴν τοῦ Παύλου ἐν πράγμασι μαρτυρίαν, ὅτι ἐνῶ οἱ ἄλλοι, οἱ ἔξω, βλέπουσιν ἡμᾶς ὡς θνήσκοντιαι, ὅμως ἡμεῖς ὑπάρχομεν «ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν» (Β' Κορ. 5' 9).

Τί ἄλλο εἰμὴ μία ἔκφρασις σπουδαία, ὅτι ὡς Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, παρ' ὅλας τὰς κατὰ τόπους περιπετείας αὐτῆς ὑπάρχομεν καὶ ζῶμεν, εἶναι ἡ συνάντησις ἡμῶν αὐτὴ σήμερον ἐν ταῦθα; Καὶ ὄχι μόνον μαρτυρία ὑπάρξεως καὶ ζωῆς ἡμῶν τούτων ὡς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ἡ συνάντησις ἡμῶν αὐτῆ, ἀλλ' ἀντιπροσωπεύει συγχρόνως καὶ τὸ πλέον τούτων, δηλαδή ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον μαρτυρίαν, ὅτι ὄχι μόνον ὑπάρχομεν καὶ ζῶμεν, ὄχι δὲ μόνον δι' ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους οἱ Ὀρθόδοξοι, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην σιγμῆν τῆς παγκοσμίου πορείας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν μέσῳ τοῦ παρόντος καὶ ἐν τῇ ἐτοιμασίᾳ τοῦ μέλλοντος, ἐδρισκόμεθα εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῶν πνευματικῶν καὶ ἰδεολογικῶν ζυμώσεων καὶ ἀνακατατάξεων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὡς Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελοῦμεν παράγοντα οὐσιώδη καὶ ρυθμιστικὸν τόσον εἰς τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην εὐρύτεραν ὑπόθεσιν τῆς νοσταλγίας τῶν λαῶν τῆς γῆς διὰ καταλλαγὴν καὶ εἰρήνην.

Μακαριώτατε,

Ὑπὸ τοιούτων σκέψεων διακατεχόμενοι καὶ ἐν τῇ πεποιθῆσει, ὅτι αἱ σκέψεις αὗται ἐρμηνεύουσι τὸ φρόνημα καὶ τὴν διάθεσιν τῆς Ὀρθοδοξίας, χαίρομεν σήμερον τὴν ἐδλογημένην παρουσίαν Ὑμῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Παρουσίαν οὐχὶ ἐδομυτικὴν ἐνός Ὀρθοδόξου Πατριάρχου πρὸς ἡμᾶς ἀλλ' οὐσιαστικὴν, δηλαδή τὴν παρουσίαν ἐνός Ὀρθοδόξου Πατριάρχου τῆς Ρουμανίας, ἀνεγνωρισμένου ἤδη διορθοδόξως καὶ διαχριστιανικῶς ὡς φ

ρέως τοῦ πνεύματος τούτου, ὡς ἐργάτου ἀκαταπονήτου καὶ ἱκανοῦ τῶν ὑψηλῶν ἰδεωδῶν τῆς πανορθοδόξου ἐνότητος, τῆς παγγρισιανικῆς καταλλαγῆς καὶ ἐνότιος καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου.

Ὅθεν πολλαπλῶς εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἐπισκέψει Ἀδείης.

Ὁ ἀοίδιμος προκάτοχος ἡμῶν, κατακλείων τὴν

προσφώνησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ὑμέτερον ἀοίδιμον προκάτοχον, εἶχεν εἶπει: «Χριστὸς Ἀνάστη!».

Ἡμεῖς, κατακλείοντες τὴν ὁμιλίαν ταύτην, λέγομεν πρὸς Ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου καὶ ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ: «Ἀναστήτω ὁ Θεός», «Ἀνάστα ὁ Θεὸς καὶ κρίνον τὴν γῆν». Ἀμήν.

Καλῶς ἤλθετε, ἀδελφὲ ἅγιε.

Π Ρ Ο Π Ο Σ Ι Σ

ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

κ. κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ Α΄

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ ΓΕΥΜΑ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΗΣ Α. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

κ. κ. ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ

(16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1978)

Μακαριώτατε,

Ἡ ἀδελφικὴ αὐτὴ συνεισίασις μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐρχεται νὰ συμπληρώσῃ τὸ κλίμα τῆς ἀγάπης, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πραγματοποιεῖται ἡ εὐλογημένη αὐτὴ συνάντησις ἡμῶν, τὸ γεγονός δὲ οὐ εἰς τὴν ἰσάπεξαν ταύτην τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης παρακάθηται ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἐντίμου Κυβερνήσεως ἡμῶν Ἐξοχώτατος Νομάρχης τῆς πόλεως ταύτης κ. IHSAN TEKIN καὶ ὁ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διπλωματικὸς ἐκπρόσωπος τοῦ Ρουμανικοῦ Κράτους Ἐνιμ. κ. MIRON SAVA, ὅχι μόνον ἐπανξάνει τὴν χαρὰν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑποδηλοῖ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ὡς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχομεν ἐν σχέσει πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἀκολουθοῦντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (αὐτὸ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ).

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς Ἐκκλησία θεωροῦμεν ἐπόμενον νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸ Κράτος πᾶν τὸ δφειλόμενον καὶ νὰ συνεργαζώμεθα μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν εὐμερίαν τῆς δλότιος καὶ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν εἰρήνην.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἐργαζόμεθα ὥστε νὰ εἴμεθα, ὡς Ἐκκλησία, μακρὰν παντὸς φανατισμοῦ, ἐν συνυπάρξει μετὰ τῶν ἄλλων συμβιούντων μεθ' ἡμῶν δογματικῶν καὶ θρησκευτικῶν, παράγων καλῆς συνεννόησεως, οἰκονομικῶν καὶ εἰρηνοποιῶν, ἀξιοῦντες μόνον τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὴν ἴσην μεταχείρισιν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀσκήσεως τῶν θρησκευτικῶν ἡμῶν καθηκόντων καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Διὰ τοῦτο καὶ ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς ἄνθρωποι τῆς θρησκείας δὲν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν πολιτικὴν.

Ἀφήνομεν τὴν πολιτικὴν εἰς τοὺς ὑπευθύνους πολιτικούς ἄνδρας καὶ συγκεντρώνομεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ νὰ δώσωμεν τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Παρήλθεν ἄλλωστε ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι τῆς θρησκείας ἠσχολοῦντο μετὰ τὴν πολιτικὴν. Τὸ τοιοῦτον εἶναι σήμερον ἐπικίνδυνος ἀναχρονισμός.

Ὡς ἐκ τούτου καταδικάζομεν συγχρόνως τόσο τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς θρησκείας ἀπὸ μέρους τῶν πολιτικῶν, ὅσον καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς θρησκείας πάλιν ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων τῆς θρησκείας χάριν τῆς πολιτικῆς.

Εὐτυχῶς, Μακαριώτατε, τόσο τὸ Οἰκουμενικὸν ἡμῶν Πατριαρχεῖον, ὅσον καὶ τὸ ὑπὸ τὴν Ὑμετέραν ἡγεσίαν Πατριαρχεῖον τῆς Ρουμανίας, ἐπιτελοῦντα τὴν θρησκευτικὴν ἀποστολὴν τῶν μέσων εἰς τὰ νόμιμα πλαίσια τῶν κρατῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων διαβιοῦν, εὐρίσκονται μακρὰν τῆς θρησκευτικοπολιτικῆς συγχύσεως καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ὑψίστην ἀποστολὴν ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ συνδέσουν τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν συνάνθρωπόν του.

Εἶθε ἡ συνάντησις ἡμῶν αὐτὴ νὰ ἀποβῇ ὑπηρεσία εἰς τὸν ὑψηλὸν καὶ ἱερὸν τοῦτον σκοπὸν καὶ νὰ ἐποδογηθῆσιν ὅχι μόνον τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην καὶ ἐνότητα, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τὴν συναδέλφωσιν μεταξὺ τῶν λαῶν, ὥστε ἀγάπη καὶ εἰρήνη νὰ επικρατήσουν ἐπὶ τῆς γῆς.

Μὲ τοιαύτας σκέψεις ἐπισφραγίζομεν τὴν συνεισίασιν ἡμῶν ταύτην καὶ ὑποῦμεν τὸ κύπελλον ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὑπὲρ τῆς συνεχοῦς ἀνθήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ ὑπὲρ τῆς εὐμερίας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας τῶν λαῶν τῶν Χωρῶν ἡμῶν, τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ρουμανίας.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ὡς γνωστόν, τὸ καινὸν πρόβλημα τῆς χειροτονίας γυναικῶν εἰς τοὺς τῆς μυστηριακῆς ἱερωσύνης θαυμάσιος οὔτε ἐτέθη οὔτε ἀπησχόλησέ ποτε τὴν ἀρχαίαν ἠνωμένην καὶ ἀδιαίρετον Ἐκκλησίαν (πλὴν ἀσημάτων τινῶν ἀρχαίων αἱρέσεων, ὡς π.χ. τῶν Γνωστικῶν, Μοντανιστῶν κ.λπ.), οὔτε δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαιρέσεων προερχομένης νεωτέρας Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας μέχρι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἡμῶν. Κατὰ τὰς τελευταίας ἑμῶς δεκαετίας αὐτῆς Προτεσταντικαὶ τινες Ὁμολογίαι, ἰδίως Λουθηρανικαὶ, Πρεσβυτεριανικαὶ καὶ ἄλλαι, προέβησαν εἰς χειροτονίας γυναικῶν, τοῦθ' ἔπερ ἤρξαντο μιμούμενοι καὶ οἱ Ἀγγλικανοί. Ἀλλ' ἡ μεγίστη πλειονότης τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν καὶ τὴν Ῥωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀποκλείει τὰς γυναῖκας ἀπὸ τῆς μυστηριακῆς ἱερωσύνης, συνωδᾷ τῇ ὁμοφώνῳ διδασκαλίᾳ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ τῆς κανονικῆς πράξεως τῆς ἀρχαίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτονόητον δ' ἐστὶ πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἐξοχὴν Ἐκκλησία τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐν ἀπολύτῳ πιστότητι πρὸς τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Κυρίου αὐτῆς καὶ τῶν Ἀποστόλων, δὲν δικαιούται νὰ δεχθῆ γυναικῆς εἰς τὴν μυστηριακὴν ἱερωσύνην, ὅπως ἐπραξέετο τοῦτο πάντοτε καὶ ἐν τῷ παρελθόντι σταθερῶς καὶ συνεχίζει ἀπαρεργλίτως.

Ἡ τοιαύτη ὁμοστασία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν γυναικῶν δὲν σημαίνει ὑποτίμησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον ἡ θέσις των ἐν αὐτῇ θεωρεῖται ὡς μὴ διαφερόουσα τῆς θέσεως τῶν ἀνδρῶν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι πάντες ἀδιακρίτως οἱ βαπτισμένοι πιστοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἶναι μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμοι τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ, κεκλημένοι ὅπως συνεργάζωνται ἀρμονικῶς διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ αὔξησιν τῆς Ἐκκλησίας — σώματος Χριστοῦ καὶ πραγματοποιήσιν τοῦ σωτηριώδους ἔργου αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ. Συνεπῶς καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὰ αὐτὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅσα ἔχουσι καὶ οἱ ἄνδρες, ἐξαιρέσει μόνον τοῦ αποκλεισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἱερατείου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀλλ' ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ὁ αποκλεισμὸς οὗτος οὐδόλως σημαίνει ὑποτίμησιν τῶν γυναικῶν, ὡς δῆθεν ἔχουσιν κατωτέρω τῆς ἔναντι τῶν ἀνδρῶν, διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἀναγνωρίζει ἰσοτιμίαν τῶν δύο φύλων. Ταύτην διδάσκει σαφῶς ἡ Ἁγία Γραφή ἐν μὲν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἡδη ἐν ἀρχῇ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου (Γεν. 1, 26 - 31. 5, 1 - 2), ἔνθα διαφαίνεται οὐχὶ κατωτέρω τῆς τῆς γυναικός, ἀλλ' ὁμοουσιότης τῆς φύσεως αὐτῆς πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσις καὶ ἀλληλεξάρτησις ἀμφοτέρων¹. Ἐν δὲ τῇ Καινῇ

1. Βλέπ. καὶ Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Γέν. ὁμιλ. 16, 4, PG 53, 130.

Διαθήκῃ ἐμφανίζονται οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀδιακρίτως ὡς ἰσότητα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, λαβόντα τὴν αὐτὴν κλήσιν καὶ ἀποστολὴν πρὸς μαρτυρίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος, σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Θεοανθρώπου καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου αὐτοῦ. Καθ' ὅσον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο «ἄνθρωπος», ἵνα σώσῃ τὸν ὅλον ἄνθρωπον, νοούμενον ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα ἐν ἐνότητι, φορέα τῆς «εἰκότος τοῦ Θεοῦ», διότι «ὁ Θεὸς θέλει πάντας ἄνθρώπους σωθῆναι» (Α' Τιμ. 2, 4).

Εἰδικώτερον ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐδίδαξεν, ὅτι «οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλυ» ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως αἱ γυναῖκες δὲν εἶναι κατώτερα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἴσαι πρὸς αὐτούς, δι' ὃν λόγον ὅπως ἐν τῇ δημιουργίᾳ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς σωτηρίας εἶναι «πάντες εἰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», ἀφοῦ εἶναι «πάντες υἱοὶ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28). Ἐν τῷ βαπτίσματι τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέπεται διάκρισις τις λόγῳ φύλης ἢ φύλου (Α' Κορ. 12, 13. Κολ. 3, 9 - 11. Γαλ. 3, 27 - 28). Ἀλλαχοῦ δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος τὸν μὲν ἄνδρα «κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας», τὴν δὲ γυναῖκα «δόξαν τοῦ ἀνδρός,.... πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός ἐν Κυρίῳ» ὡς περ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 11, 3. 8. 11 - 12. Ἐφ. 5, 23). Δι' ὃ καὶ ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἀνδρας «ἵνα ἀγαπῶσι τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα», παραβάλλον τὴν ἔνωσιν ἀνδρός καὶ γυναικός πρὸς τὴν ἔνωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας (Ἐφ. 5, 25 ἐξ.). Ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ταύτης διδασκαλίας στηρίζεται ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ καὶ τῆς ἐξυψώσεως τῶν γυναικῶν ἐν αὐτῷ, ἀναγνωρισθέντων αὐταῖς ἀπάντων τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ἔχουσι καὶ αἱ γυναῖκες τὴν αὐτὴν μετὰ τῶν ἀνδρῶν θέσιν ἐν τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα, μετὰ μόνον τῆς διαφορᾶς ὅτι τὰ ἱερά ἀξιώματα ἔχουσι παραδοθῆ μόνον εἰς τοὺς ἀνδρας ἡδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ «τοῦ Κυρίου ἐστὶν ἐντολή» (Α' Κορ. 14, 37).

Ἀλλ' ὁμοίως, καίτοι αἱ γυναῖκες ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τῆς εἰδικῆς μυστηριακῆς ἱερωσύνης, ἐν ταύτῃ ἐπετραπῆ, δυνάμει τῆς γενικῆς βαπτισματικῆς ἱερωσύνης πάντων τῶν πιστῶν, ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν ἐν διδασκτικῷ, τῷ κατηχητικῷ, τῷ ἱεραποστολικῷ, κοινωνικῷ, τῷ φιλανθρωπικῷ καὶ γενικῶς ἐν παντί ἔργῳ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀποστόλων τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἁγίων γυναικῶν (Ῥωμ. 16, 1 ἐξ., Πράξ. 18, 26. 21, 9). Ἡ εὐρυ-

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Μετά την εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Εὐγενίου (7.2.1978), ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξελέξε στόν Ἀρχιεπισκοπικόν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης τόν ἀπό Γορτύνης καί Ἀρκαδίας Μητροπολίτην κ. Τιμόθεον (10.3.1978).

Τήν Παρασκευήν, 17 Μαρτίου ἐγένετο τὸ μέγα μήνυμα εἰς τόν ἱερόν Πατριαρχικόν ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐνώπιον τῶν Πανιερωτάτων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων τοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνέγνωσε ἀπό τήν ὡραίαν πύλην τήν εὐχαριστίαν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

Ἐπειδή ὀδηγηθέντες ἐκ Θεοῦ, ὁ τε Παναγιώτατος καί Σεβασμιώτατος ἡμῶν Αὐθέντης καί Δεσπότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κύριος Κύριος Δημήτριος καί ἡ περὶ τήν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιώτητα θεία καί ἱερά τῶν Πανιερωτάτων καί Θεοπροδλήτων Ἁγίων Ἀρχιερέων δμήγουρις, ἠῤῥόκησαν προαγαγεῖν καί τόν ἐλάχιστον εἰς τόν Θρόνον τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, πείθομαι τῷ θείῳ αὐτῶν προστάγματι καί δέχομαι τὸ ἐπίταγμα. Καί πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ αὐτῶ μοι τῷ Παναγιώτατῳ καί Πανσεβάστῳ Δεσπότη, τῷ τήν τοιαύτην περὶ ἐμὲ πρόνοιαν πεποιηκότι, εἶτα δὲ τοῖς σεβασμίμοι ἁγίοις ἀρχιερεῦσι, ὧν ταῖς θεοπειθέσι εὐχαίς ἀξιώσαι με Κύριος ὁ Θεός ποιμάναι θεοφιλῶς τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικόν Αὐτοῦ ποίμνιον καί εἰς νομᾶς σωτηρίους ποδηγετησάι καί ἄσπιλον καί ἀμόλυτον ἐμαυτὸν τε κάκεινο παραστήσαι ἐν τῇ φρικτῇ Αὐτοῦ δευτέρῳ παρουσίᾳ. Ὡ ἡ δόξα καί τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Τῇ 17 Μαρτίου 1978

Ὁ Κρήτης ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Τήν Πέμπτην, 23 Μαρτίου, ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος ἔδωκεν ἐνώπιον τοῦ ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κ. Τσάτσου τήν Διαβεβαίωσιν καί ἐξεδόθη Προεδρικόν Διάταγμα, τὸ ὁποῖον καί ἐδημοσιεύθη εἰς τήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Τήν 26ην Μαρτίου, Κυριακήν, Β' τῶν νηστειῶν, ἔγινε ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Τιμοθέου.

Τὸν Σεβασμιώτατον ὑπεδέχθησαν αἱ ἀρχαί, ὁ κληρὸς καί ὁ λαὸς τῆς πόλεως πρὸ τῆς πύλης Χαλίων. Ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως Ἡρακλείου, ἀπὸ εἰδικῆς ἐξέδρας, προσεφώνησε τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ κ. ΚΑΡΕΛΛΗ

Σεβασμιώτατε,

«Ἀπὸ μέρους τοῦ λαοῦ τοῦ Ἡρακλείου οἶς εὐχομαι τὸ καλῶς δοῖσάτε.

Σᾶς εὐχομαι ἀκόμα ἡ παραμονή σας στόν ἀρχιεπισκοπικόν θρόνον τῆς Κρήτης, ἕνα θρόνον πού λαμπρόνθηκε μὲ προσωπικότητες μεγάλης πνευματικῆς ἀκτινοβολίας καί ἐθνικοῦ κύρους, νά συντελέσει στήν περαιτέρω ἀνύψωσιν τῆς Κρητικῆς Ἐκκλησίας καί στήν πλήρη ἐνότητά της — μιὰ ἐνότητα πού ἐμφανίζεται αὐτὴ τῇ σιγμῇ ἀπροσδόκητα τραυματισμένη.

Προσοδοῦν ἀπὸ οἶς, Σεβασμιώτατε, ὁ λαὸς νά ἐμπνεύσει νέους ρόλους, περισσότερο σύγχρονους, στήν Ἐκκλησία τῆς ὁποίας ἠγείσθε ἀπὸ σήμερα. Ρόλους οὐσιαστικά, καί ὄχι τυπικά, κοινωνικούς, ρόλους πού θά ἐπιβάλλουν τὸ ζύμωμα μὲ τὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ καί ὄχι τὴν ἀπαθῆ παρατήρησή των. Εὐχεται οἱ προσδοκίαις του νά πραγματοποιηθοῦν.

ρα, ἐνεργὸς καί υπεύθυνος συμμετοχὴ γυναικῶν εἰς πάσας τὰς ἄλλας — πλὴν τῶν καθαρῶς ἱερατικῶν — δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλεται ὑπερποτε ἄλλοτε σήμερον, λόγω τῆς ἐξυψώσεως καί ἐξισώσεως καί πραγματικῆς ἀνωτέρας θέσεως αὐτῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ, τῆς ἀνωτέρας μορφώσεως — ἰδίως θεολογικῆς πολλῶν ἐξ αὐτῶν —, καί τῆς δλωσ σχετικῆς ἀποδεικνυομένης ἀνθρωπολογικῆς τε καί βιολογικῆς «ἀσθενείας» αὐτῶν, καί τέλος τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης πρὸς συνεργασίαν ἰκανῶν ἀνδρῶν καί γυναικῶν πρὸς εὐαγγελισμόν τοῦ μὴ χριστιανικοῦ κόσμου καί ἐπανευαγγελισμόν τοῦ χριστιανικοῦ τοιοῦτου καί οὕτως αὐξήσιν καί οἰκοδομήν τῆς

Ἐκκλησίας, «τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4, 12). Καθ' ὅσον, ὅπως οἱ ἄνδρες, οὕτω καί αἱ γυναῖκες εἶναι πρόσωπα καί μέλη ἰσότημα τῆς Ἐκκλησίας, δημιουργηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπολυτρωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, βαπτισθεῖσαι ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ καί ἐνδυσάμεναι αὐτόν, κληθεῖσαι δὲ εἰς διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀγαθῶς τῶν «διαφόρων χαρισμάτων» αὐτῶν (Ῥωμ. 12, 6 - 8. Α' Κορ. κεφ. 12) καί πολλῶν δυνατοτήτων αὐτῶν ἐπὶ πλεονῶν πεδίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως καί ζωῆς καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

(Συνεχίζεται)

Ἀκαδημ., Ὁμ. Καθηγ. Πανεπιστημίου

Ὁ λαός, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου, θὰ συμπαροσταθεῖ σὲ ἔργο σας. Περιμένει καὶ ἀπὸ οἷς συμπαράσταση. Ἐλπίζει ὅτι θὰ τὴν βρεῖ. Εἶναι βέβαιος μᾶλλον.

Καὶ πάλιν, Σεβασμιώτατε, καλῶς δοῦσατε στήν ἱστορική πόλη τοῦ Ἡρακλείου. Καὶ ἀπὸ θάθους καρδιάς οἷς εὐχομαι δύναμη καὶ θάρρος καὶ πρωτοβουλίες γιὰ τὰ ἀνταπεξέλθετε μὲ ἐπιτυχία σὰ δύσκολα καθήκοντά σας.

Ἀπαντώντας ὁ Σεβασμιώτατος κ. Τιμόθεος στήν προσφώνησι τοῦ κ. Δημάρχου εἶπε:

Κύριε Δήμαρχε,

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἐξαιρετική τιμὴ καὶ τὴ θερμὴ ὑποδοχὴ τῆς ταπεινότητός μου ὡς Ποιμενάρχου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Εὐχαριστῶ καὶ γιὰ τὰ ἐπαινετικά καὶ ἐνθαρρυντικά λόγια σας καὶ ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴν συμπαράστασίν σας καὶ τὴν βοήθεια καὶ συνεργασία ὄλων, ὅσων ποιοῦν τὸν τόπο καὶ ἀγαποῦν τὸν λαὸ μας, θὰ προχωρήσωμε σταθερὰ καὶ νικηφόρα σὲ τὰ διάδια τῶν νέων Ποιμαντικῶν, πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀγώνων καὶ θὰ ἐκκληρώσωμε σωστὰ τὸ καθήκον, ὀλοκληρωμένη τὴν ἀποστολή μας.

Δὲν λησμονοῦμε τὴν Ἱστορία καὶ τὸν Πολιτισμὸ μας, καθὼς καὶ τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς καὶ τίς προσδοκίες τοῦ λαοῦ μας.

Μὲ τὴν χάρι τοῦ Κυρίου καὶ τὴν βοήθεια τῶν Ἁγίων Τίτου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Μητῆ τοῦ Μεγαλομάρτυρος, θὰ κάμωμε ἡρωϊκὸ τὸ ξεκίνημα καὶ φωτισμένη τὴν πορεία σὲ τοῦτο τὸ μεγάλο καὶ βαρὺ ἔργον. Κάθε θυσία γιὰ τὸ καλὸ εἶναι μικρὴ μπροστὰ σὲ τὸ χρέος.

Καὶ πάλιν οἷς εὐχαριστῶ.

Μετὰ τὴν ὑποδοχὴν εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως ἐσχηματίσθη μεγαλοπρεπὴς πομπή, ἡ ὁποία συνώδευσε τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μητῆ, ὅπου ἀνέμεναν αὐτὸν ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξάρχος, τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Κρήτης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου καὶ πλήθη λαοῦ.

Ἐπηκολούθησεν ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως μὲ ἐκκλησιαστικὴν μεγαλοπρέπειαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεγνώσθησαν, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἀμδωνος, τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα καὶ τὸ Προεδρικὸν Διάταγμα περὶ «ἐκλογῆς καὶ καταστάσεως» τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Τιμοθέου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Διὰ Πρ. Διατάγματος τῆς 20.3.78, ἐκδοθέντος συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας διατάξεις, ἀναγνωρίζεται καὶ καθίσταται Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης ὁ νομίμως καὶ κανονικῶς ἐκλεγείς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Τιμόθεος Παπουτσάκης καὶ παραγγέλλονται αἱ ἐν τῷ Κράτει Ἀρχαὶ ὅπως ἀπονέμωσιν αὐτῷ τὰς εἰς τὸ ἀξίωμα τὸ προσήκουσας τιμὰς.

Ὁ Ὑπουργὸς

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝ) ΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἱερώτατοι Μητροπολίται, εὐλαδέστατοι ἱερεῖς, ὀσιώτατοι ἱερομόναχοι, Ἐφοροεπίτροποι, πρόκριτοι καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ περιπόθητα, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἔστω γνωστὸν πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, κατ' ὀφειλὴν ἀξιοχρεῶν μεριμνῶντες τὸ προσήκον ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς ὑμῶν Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀνευ ἀρχιερατικῆς ἐπιστάσεως παραμεινάσης μετὰ τὴν ἀδόκητον τελευτὴν τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ, ὑμῶν δὲ σεπτοῦ καὶ ὀρητοῦ ποιμενάρχου κυροῦ Εὐγενίου, προκαλέσασαν τὴν θαυμάτην ἡμῶν λύπην, προήχθημεν νῦν, εἰς ἐκλογὴν καταλλήλου καὶ ἀξίου διαδόχου ἐκείνου καὶ προστάτου τῆς ἐν χηρείᾳ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ὑμῶν.

Ἡμετέρα τοίνυν Πατριαρχικὴ προτροπὴ καὶ ἀδεία, γενομένων ὑπὸ τῶν τὴν περὶ ἡμῶν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον συγχροτούντων Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν κανονικῶν φήφων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, εἰς ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν τοῦ ἀξίου ἐκ τῶν τεθέντων τριῶν ὑψηφίων προσώπων, πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ποιμαντικῆς ράβδου τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, προεκρίθη τῶν ὀνομαζομένων καὶ ἐξελέγη ὁ ἀγαπητὸς ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς Ἱερώτατος Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Τιμόθεος, ἀνὴρ λίαν εὐφήμως γνωστὸς ὑμῖν καὶ τῆς προτέρας ἐν τῇ Νήσῳ λίαν εὐδοκίμου καὶ καρ

φόρου διακονίας αὐτοῦ, κόσμος τοῖς ἤθεσι καὶ ἱεροπρεπῆς, θεοσεβεία τεθραμμένος, σεμνότητι καὶ πραότητι διαπρέπων, τὰ θεία καλῶς ἐξησκημένος, παιδεία ἐκκλησιαστικῆ τε καὶ τῆ θύραθεν κεκοσμημένος, δυνάμενος πατρικαῖς νοουθεσίαις καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι ποιμαίνειν πόμνιον πνευματικὸν καὶ πρὸς νομᾶς σωτηρίου καθοδηγεῖν καὶ ἐν γένει παρέχων ἅπαντα τὰ ἐχέγγυα καρποφόρου καὶ ζηλωτῆς ποιμαντορικῆς δράσεως, ὃς καὶ ἀνεδείχθη γνήσιος καὶ κανονικὸς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀγιωτάτης ταύτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης.

Ὅθεν, ἀσμένως κοινοποιῶντες τοῦτο πᾶσιν ὑμῖν, ταῖς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἱερωτάτοις Μητροπολίταις, εὐλαβεστάτοις Ἱερεῦσι καὶ κληρικοῖς καὶ λοιποῖς ἀπαξάπασιν εὐλογημένοις καὶ ἀγαπητοῖς αὐτόθι χριστιανοῖς, διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος, εὐχόμεθα καὶ εὐλογούμεν πατρικῶς καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ὅπως τὸν διαληφθέντα Ἱερωτάτων Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης, ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον Εὐρώπης, ἀγαπητὸν ἡμῖν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κύριον Τιμόθεον γινώσκητε ἀπὸ τοῦδε γνήσιον νόμιμον καὶ κανονικὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὑμῶν καὶ κυριάρχην τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης καὶ εὐαγγελικὸν ποιμένα τοῦ ἐν αὐτῇ λογικοῦ ποιμνίου καὶ πατέρα πνευματικὸν ἀπάντων ὑμῶν.

Ἀφικνούμενον δὲ αὐτόσε, μετὰ τὴν τέλει τῶν νενομισμένων ἐν τῷ Σεπτῷ καὶ Αἰωνοδῶν τούτῳ Κέντρῳ τῆς Ὁρθοδόξιας ἐκκλησιαστικῶν διατυπώσεων, ὑποδέξησθε μετὰ τῆς ἀνηκούσης τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ αὐτοῦ ἀξιώματι τιμῆς, ἀγάπης, εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως, καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Καταλόγου μνημονεύητε τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ὡς νενομισται, ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ τελεταῖς.

Προτρεπόμεθα δὲ ὅπως οἱ πάντες πείθησθε καὶ ὑποτάσσασθε ταῖς ἀρχιερατικαῖς αὐτοῦ ὑποθήκαις καὶ συμβουλαῖς, ὡς ἀφορώσαις εἰς τὴν ψυχικὴν ὑμῶν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν, εἰς τὴν φυλακὴν τῶν πατρῶων δογμάτων καὶ τῶν χριστιανικῶν παραδόσεων καὶ ἐν γένει συμπεριφέρησθε ὡς προσήκει εὐλογημένοις τέκνοις ἀφοσιωμένοις εἰς τὸν πνευματικὸν ὑμῶν Πατέρα καὶ Ποδηγέτην.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ἀπονέμοντες πᾶσιν ὑμῖν δλόθυμον τὴν Πατριαρχικὴν καὶ πατρικὴν ἡμῶν εὐλογίαν, ἐξαιτούμεθα ἑλοφύχως ὑμῖν καὶ τοῖς χριστιανικοῖς οἴκοις ὑμῶν πλοῦσια πάντοτε τὰ ἀγαθὰ τοῦ Δοτήρος παντός σωτηριώδους ἀγαθοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, Οὐ ἢ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίου 1978 κατὰ μῆνα Μάρτιον ιζ' Ἐπινεμήσεως Α'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων

† Ὁ Λαοδικείας Μάξιμος

† Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερόνυμος

† Ὁ Σταυρουπόλεως Μάξιμος

† Ὁ Κολωνίας Γαβριήλ

† Ὁ Δέρκων Κωνσταντῖνος

† Ὁ Χαλδίας Κύριλλος

† Ὁ Σάρδεων Μάξιμος

† Ὁ Ἰμβρου καὶ Τενέδου Φώτιος

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος

† Ὁ Λύστρων Καλλίνικος

† Ὁ Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ἀρχ.μ. Φίλιππος Καπετανίδης

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος καὶ τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος προσεφώνησαν τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξάρχος, ὁ ὁποῖος καὶ παρέδωκε τὴν Ποιμαντορικὴν ράβδον, ὡς καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, ὁ ὁποῖος προσέφερον ἐκ μέρους τοῦ ἐφημερικοῦ Κλήρου ὠμοφύριον καὶ ἐπιτραχήλιον.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΕΞΑΡΧΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

κ. ΜΑΞΙΜΟΥ

Σελιῇ ἀποφάσει καὶ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιώτητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου εὐρίσκομαι ἐνιαυθα, κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην σιγμὴν τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριαρχείου.

Ἐθρόνησε πρότιμα καὶ ἐν μέσῳ πρωτοφανῶν ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ καὶ τιμῆς Κλήρον καὶ Λαοῦ ἐπεμψεν εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἵνα ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῶν πολλῶν αὐτοῦ κόπων καὶ μόχθων τῆς ἐπιτιμῆς καὶ εὐόρχου καὶ δαριλοῦς εἰς ἔργα διακονίας καὶ ποιμαντορίας τὸν ἀλήσιον μνήμης Ἀρχιεπίσκοπον Εὐγένιον. Ἀπλοῦς, ἄνυφος καὶ ἀπέριτος τοῖς τρόποις, εὐγενῆς τοῦνομα καὶ τὴν οὐσίαν, ἀνιδιοτελής, φιλόφρωνος καὶ φιλόπιωχος, φίλεργος καὶ φιλόπονος, πλούσιος τὴν ἀρετὴν καὶ πτωχὸς εἰς ὕλην, κατέλιπεν ὁ ἀειμνηστος Ἱεράρχης πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον, τὸ ἐποῖον ἀποτελεῖ ἕσαει φωτεινὸν παράδειγμα πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀκτινοβολίας καὶ προσβολῆς. Τοῦ ἀειμνηστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου εἴη ἡ μνήμη αἰωνία καὶ ἀλητος. Τὸ μνημόσυνον καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἡ Ἐκκλησία.

Ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ συναγεροῦ καὶ συροφῆς Κλήρου καὶ Λαοῦ καὶ ἐκδηλώσεων ψυχικῆς εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιόσεως, προσδοκῶν καὶ ἐλπίδων χαίρει ζεῖ τὸν ἐκλεγέντα καὶ σήμερον ἐνθρονιζόμενον νέον Ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τὸν ἀπὸ Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Τιμόθεον, τοῦ ὁ-

ποίου τὸ πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον ἐγένετο γνωστὸν καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Μεγαλονήσου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.

Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης Τιμόθεον διακρίνει φιλάνθρωπία καὶ φιλοπρωχία καὶ βαθεῖα ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν πολύμορφον ἀνθρώπινον πόνον. Σύνεσις, περίσκεψις καὶ εὐμηχανία περὶ τὴν διαποίμανσιν, πρωτοβουλία καὶ πρωτοπορία εἰς ἔργα πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐξυγιάνσεως καὶ προόδου, ἀλλὰ καὶ ὕλικῆς εὐημερίας καὶ προσφορᾶς, διὰ τὴν διατήρησιν καὶ ἐπαύξεισιν τῆς κατ' ἄμφω εὐεξίας, συνιστοῦν γνωριόματα τῶν βουλήσεων καὶ ἐνεργειῶν του. Ἡ ὀργανωμένη καὶ μετὰ παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἐπαγγελματικῆς μαθήσεως καὶ καταρτίσεως, πολυειδῆς ἐκδήλωσις, τῆς κορωνίδος τῶν ἀρετῶν, τῆς ἀγάπης ἀπετέλεσε δι' αὐτὸν τὸν στόχον τῆς κατὰ Χριστὸν ἰδεολογίας, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξε τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Καλυβιανῆς, ἐνθα τὸ γῆρας θεραπεύεται καὶ περικραιεῖται καὶ ἡ νεότης διδάσκεται καὶ παιδαγωγεῖται, ἡ ἀνατολή δηλαδὴ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ δύσις αὐτῆς ἐν ἀγάπῃ καὶ δι' ἀγάπης κατευθύνονται πρὸς τὴν ἐφικτὴν τῆς ζωῆς δλοκλήρωσιν καὶ ἐντελέχειαν.

Ἄλλὰ καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα ἐθεράπευσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιμόθεος, ἐμμέτρως τε καὶ κατὰ λογάδην, ἐκλαϊκεύων τὰς ἀληθείας τοῦ Ἐθαγγελίου καὶ ἐξαιρῶν τὴν κοινωνικὴν συμβολὴν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν πονημάτων αὐτοῦ. Ἐνημέρῳσεν ὡς ἄριστα θεωρίαν καὶ πράξιν, πίστιν καὶ ἔργα καὶ ἐγεύθη τοὺς γλυκασμοὺς τῆς ἐπικαρπίας, τῆς ἁρμονικῆς ταύτης ἀδλωδίας, τὴν ὁποίαν δαφυλῶς ἐπέτυχεν ἡ ἐνορχήστρωσις τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων, τῆς πολυφώνου ταύτης μελωδικῆς συγχορδίας.

Ἡ Καλυβιανὴ δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῆν καλύβην, ὅπου στεγάζεται ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἰδανικὸν ἐνδιαίτημα, ὅσιν πνευματικὴν καὶ βαπτιστήριον ἠθικῆς ἀνακαινίσεως καὶ πνευματικῆς ἀναπλάσεως. Εἶναι χώρος ἱερῶς καὶ πηγῆ θείων ὀραματισμῶν καὶ ἀπογειώσεων ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γητῶν περιπλανήσεων, ἐνθα αἱ πτώσεις, διαπιστώσεις καὶ καταπτώσεις πρὸς τὸν ἀληθῆ καὶ μόνον κόσμον τοῦ ἀπολύτου καὶ ὑπερβατικοῦ. Εἶναι ὁ χώρος, ἐνθα ἐπιτυγχάνεται ἡ ἰδανικὴ κοινωνία καὶ συμβίωσις τῶν ἀφωτισμένων κοινωνικῶν λειτουργῶν, τῶν οἰκεία βουλήσει καὶ ὅλως ἀνιδιοτελῶς θυσιάζομένων, ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου.

Διὸ καὶ ἐπὶ χρῆσταις ταῖς ἐλπίσιν καὶ προσδοκίαις χαιρετίζει ἐν ἀγάπῃ πολλῇ καὶ ἐμπιστοσύνη Κλήρος καὶ Λαὸς τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης Τιμόθεον καὶ εὐχεται καὶ προσεύχεται ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἀναδείξῃ αὐτὸν ἄξιον τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Θρόνου καὶ δεξιὸν οἰακοστρόφον τῆς ἱερᾶς ταύτης ὀκλάδος, ἄξιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἄξιον τοῦ ἱεροῦ Κλή-

ρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ τῆς ἱστορικῆς Μεγαλονήσου.

Ἐπεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ ἀρχιεράτετε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν Αὐτοῦ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ὀρθοτομῶν καὶ τὸν σταυρὸν τῆς ὑψηλῆς εὐθύνης φέρων πρὸς τὸν γήλοφον τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνθα καὶ ὁ τάφος τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὸ κενὸν μνημεῖον. Κυρηναῖοι μετὰ σοῦ συμπορεύονται, πρόθυμοι διὰ τὴν πορείαν πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον μετὰ σοῦ συναίροντες τὸ τίμιον βάρος τοῦ τιμίον Σταυροῦ. Μετὰ σοῦ συμπορεύεται τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐδοώσεως καὶ ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου σου εὐχεται καὶ προσεύχεται ὁ Οἰκουμενικὸς ἡμῶν Πατριάρχης Δημήτριος καὶ ἡ περὶ Αὐτὸν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Μητροῦς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἀφοσίωσις σου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἔστω ἀπόλυτος.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης ἔχει τὰς ρίζας αὐτῆς εἰς τὸ πνευματικὸν ἔδαφος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Εἶναι κλήμα τῆς ἀμπέλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Μόνον ἐντὸς Αὐτῆς ἀξάνει καὶ καρποφορεῖ. Μακρὰν καὶ ἐκτὸς Αὐτῆς φυλλορροεῖ, ξηραίνεται. Ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀντλεῖ τὴν ἀπαραίτητον ἱκμάδα πρὸς ζωὴν, ἀνθη καὶ καρποφορίαν. Τὰ πικρὰ φυλλώματα καὶ οἱ καρποὶ προὐποθέτων τούτῳ κλάδου, οἱ κλάδοι τὸν κορμὸν καὶ ὁ κορμὸς τὰς ρίζας. Αἱ ρίζαι τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης εἶναι ἐρριζωμέναι εἰς τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ χῶματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μακρὰν καὶ ἐκτὸς Αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία Κρήτης ἀποτελεῖ δένδρον ἄκαρπον καὶ πικρόκαρπον, μὴ πεφτυμένον ὅπου δεῖ, παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, μὴ διδὸν τὸν καρπὸν κατὰ τὸν προφήτην, ἀποτελεῖ οἰκοδομὴν ἐπὶ τῆς ἄμμου κατὰ τὴν παραβολὴν τοῦ Κυρίου καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς πέτρας, τὴν ὁποίαν παρασύρουν οἱ ἰσχυροὶ ἄνεμοι καὶ τὰ ρεύματα τῶν ὑδάτων.

Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Κρήτης τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀποτελεῖ κρηπίδα ἀρραγῆ, δικλῆδα ἀσφαλείας καὶ περιφρουρήσεως, τεῖχος ὀχυρὸν, προπύργιον καὶ ἐπαλξιν καὶ φρουριαν πνευματικὴν πανορθόδοξου, διαχριστιανικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἀκτινοβολίας. Ναι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον περιφρουρεῖ καὶ ἐπαρτυνεῖ ὑπὲρ τῆς προσόδου καὶ προαγωγῆς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν διαπνέεται καὶ διακατέχεται ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ γαλουχεῖ καὶ τροφοδοτεῖ αἰώνων τὸν εὐσεβῆ Κλήρον καὶ Λαὸν τῆς συμπαδοῦ καὶ ἱστορικῆς Μεγαλονήσου.

Ἀλήθεια. Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἴσταιται πρὸς τὸ πλευρὸν σου, πλησίον σου σὺν—ἀγωνίζεται, σὺν πορεύεται.

Πλησίον σου ἴσταιται ἡ οσητὴ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου σου εὐχονται οἱ πρεσβύτεροι ἐν τῇ Ἀρχιερωσύνῃ βάσιμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Κρήτης καὶ οἱ

τεροι τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν. Θὰ ἀποτελέσῃ δὲ ἰδα-
νικὴν ἐνορχήστρωσιν, μία ἁρμονικὴ συνεργασία τῆς
συνέσεως καὶ πολιᾶς ἐμπειρίας τῶν προεσθιέτερων Ἱε-
ραρχῶν μετὰ τῶν εὐγενῶν δραματισμῶν καὶ ἐνθου-
σιασμῶν τῶν νεωτέρων. Ὑπὲρ σοῦ εὐχεται καὶ προσ-
εὐχεται ὁ Κληρὸς καὶ ὁ Λαὸς τῆς παλαιᾶς σου ἐπαρ-
χίας, ἣν ἴσως ἠγάπησας καὶ παρ' ἧς ἴσως ἠγαπήθης,
ἀλλὰ καὶ σύμπας ὁ εὐλαβὴς Κληρὸς καὶ τὰ πολυπλη-
θῆ πληρώματα τῆς Μεγαλονήσου.

Ἔντιναι λοιπὸν καὶ κατευοδοῦ.

Οὐδέποτε ἡ ἀνθρωπότης εἶχε ἀνάγκη τῆς Ἐκ-
κλησίας ὅσον σήμερον. Οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος ἐδρέθη
ἴσως μακρὰν τοῦ ἀνθρώπου ὅσον σήμερον. Τὰ συμ-
πίσματα τοῦ ἠθικοῦ ὑποσιτισμοῦ καὶ τῆς πνευματι-
κῆς παρακμῆς ὀφείλονται εἰς τὴν ἔλλειψιν ὀντολογι-
κοῦ στοχασμοῦ καὶ μεταφυσικῆς προσδοκίας. Ἡ διαρ-
κῶς ἀξαναομένη ἀγωνία καὶ ὀδύνη αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄγ-
χος τοῦ βίου καὶ τῆς ὑπάρξεως εἶναι τὸ φρικτὸν κα-
τάντημα τοῦ πνευματικοῦ μηδενισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς
ἀλλοτριώσεως. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τοῦ ἑλικῶν
καὶ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ ζῆ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἑλι-
κῶν ἀξιών, αἱ ὁποῖαι σχετίζονται πρὸς τὴν φυσικὴν
μόνον πλευρὰν τῆς ζωῆς. Καὶ μέσα εἰς τὴν μέθη
καὶ ἐκβάκχου τῆς τεχνικῆς προόδου καὶ τὸν ἕλιγ-
γον τοῦ ἐπιφανειακοῦ πολιτισμοῦ, ἔχει λησμονήσει
καὶ παραθεωρήσει τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν, ὅτι ἡ πνοή
καὶ ἡ ψυχὴ παντὸς πολιτισμοῦ, εἶναι ὁ πολιτισμὸς καὶ
ὁ πλουτισμὸς τῆς ψυχῆς. Εἶναι μεταφυσικὴ ἡ κρῖσις,
δηλαδὴ ἠθικὴ καὶ θεολογικὴ, τὴν ὅποیان διέρεται
ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος. Ἴδου ἡ εὐθύνη καὶ τὸ ἔργον
τῆς Ἐκκλησίας. Καλεῖται, ὅπως διατρανώσῃ τὴν ἀ-
λήθειαν, ὅτι ἡ πίστις εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν δὲν εἶναι
σύμπλεγμα κατωτερότητος, οὔτε ἡ θεολογικὴ καὶ
ἠθικὴ πραγματικότης, γνῶσις καὶ ἐπιστήμη ἀνεδα-
φικῆ. Ἡ ἐξήρασία τῆς μεταφυσικῆς ἐλπίδος καὶ προσ-
δοκίας καὶ ἀνομοβία εἰς τὰς συναισθηματικὰς πη-
σεις καὶ ἀπογειώσεις ἐπέφερον τὴν σύγχρονον σύγ-
χρονον εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν καὶ ἀντιστρό-
φως. Ναὶ εἶναι ἔργον καὶ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας,
ὅπως ὑποδείξῃ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ ἄνθρω-
πον, ὅτι μόνον αὐτοί, οἱ ὁποῖοι διέβησαν τὴν ὁδὸν τῆς
Δαμασκοῦ συνήνησαν εἰς τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ἐπι-
φάνειαν τοῦ Θεοῦ. Μόνον αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν τὴν
ἐσωτερικὴν ὑπαρξιακὴν ἀγωνίαν τοῦ πάθους καὶ τῆς
σταυρώσεως θὰ παραστοῦν μάρτυρες εἰς τὸν ὄρθρον
τῆς Ἀναστάσεως καὶ θὰ ἀτενίσουν τὸ Θαβώριον φῶς.
Μόνον αὐτοί, οἱ ὁποῖοι βαδίζουσιν πρὸς Ἐμμαοὺς καὶ
ζοῦν τὴν δραματικὴν βίωσιν τῶν ἀντιφάσεων τῆς μά-
χης μεταξὺ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, μόνον αὐτοί, οἱ ὁποῖοι
βιοῦν τὴν αἰσθησὶν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνοχῆς καὶ τὸ
πλέγμα τῆς τραγικότητος τοῦ δραματικοῦ τύπου τῆς
ὑπάρξεως, αὐτοὶ καὶ μόνον αὐτοὶ θὰ ἐμβαθύνουν καὶ

θὰ ἐρμηνεύσουν τὸ μυστήριον τοῦ πνεύματος καὶ τῶν
βιωμάτων τῆς πίστεως.

Ἡ θεικὴ τῆς Ἐκκλησίας παρουσία εἶναι ἀπα-
ραίτητος εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, διότι αὐτὴ θὰ
ἀναχαιτίσῃ τὴν ἀμβλυνσὶν τῆς ὑπερφυσικῆς διαισθή-
σεως καὶ τὴν πτώχευσιν τοῦ ὑπερβατικοῦ στοχασμοῦ,
εἰς τὸν ὅποιον κατήνησεν ὁ σύγχρονος φειχισμὸς
τῆς θεολογικῆς ἀδιαφορίας καὶ τοῦ ἀντιθεϊσμοῦ.
Εἶναι εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λειτουργῶν
αὐτῆς, ὅπως ὑψώσουν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ διδά-
ξουν, ὅτι ὁ φυσικὸς κόσμος ἔχει τὰς ρίζας αὐτοῦ εἰς
τὸν ὑπερφυσικόν, ὅτι τὸ ἐπέκεινα καὶ ὑπερβατικόν
ἀξιολογεῖ τὴν πραγματικότητα τῆς γῆς, ὅτι ἡ ἀνθρω-
πίνη ζωὴ θεωρεῖται ὑπὸ τὸ πρῶσμα τῆς αἰωνιότητος,
ἐντὸς τῆς ὁποίας κινεῖται ὁ χρόνος τῆς πορείας τοῦ
ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐντεῦθεν κατευθύνεται πρὸς τὸ
αἰώνιον βασίλειον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ αἰωνιότης ἀξιολογεῖ τὸν πραγματικὸν ὁροδεί-
κτιν τοῦ χρόνου τῆς γῆς καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν αἰωνιό-
τητα καλούμεθα, ὅπως συγχρονίσωμεν τοὺς παλμῶν
τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἐὰν θέλωμεν νὰ λυτρωθῶ-
μεν ἀπὸ τὴν ἐκροθυμὸν καὶ ἐπικίνδυνον ταχυπαλμίαν
τῆς συγχρόνου ζωῆς, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν
τὴν κατὰ Χριστὸν ἐλευθερίαν καὶ ἐπιτύχωμεν τὴν
εὐροσίαν τῆς ζωῆς κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς Στωϊκῆς
φιλοσοφίας, τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν δηλαδὴ
εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία ἔχει γραφῆ μετὰ τὴν ὑπαρ-
ξιακὴν ἀγωνίαν τῆς πνευματικῆς νοσταλγίας, τοῦ ἄλ-
γους δηλαδὴ διὰ τὸν νόστιον καὶ τὴν ἐπιστροφὴν πρὸς
τοὺς ἱεροὺς καὶ ἁγίους χώρους τοῦ ἐπέκεινα τῆς
ἐμπειρίας καὶ τῶν αἰσθήσεων τοῦ πνευματικοῦ κό-
σμου. Διὰ Σὲ ἐπλάσθημεν Κύριε καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν
εἶναι ἀνήσυχος, ἕως ὅτου ἔλθῃ καὶ ἀναπαυθῆ ἡ πλη-
σίον σου. Ἴδου τὸ ἔργον καὶ ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλη-
σίας. Πορεύου Σεβασμιώτατε εἰς τὸν ἰδανικὸν ἀγρὸν
καὶ θεῖον ἀμπελῶνα, διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν
σποράν. Ἐκλήθη καὶ ἐκλήθημεν ἀνωθεν εἰς τὴν ὑ-
ψηλὴν καὶ ὑπεύθυνον διακονίαν, διὰ νὰ φέρωμεν ὄχι
μόνον τὸν ἰδικὸν μας σταυρὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολυ-
πληθεῖς σταυροὺς τῶν ἀδελφῶν μας. Καὶ οἱ ἀπολύ-
τως ὑπεύθυνοι εἰς τὴν ζωὴν φέρουν τὴν εὐθύνην τῶν
ἀνευθύνων. Πορεύου λοιπὸν, ἔντιναι καὶ κατευοδοῦ
φίλιτατε Ἱεράρχα. Ὁ ἄμεμπτος βίος καὶ τὸ ἠθικόν
σου ἀνάστημα, ἡ πνευματικὴ σου κατάρτις καὶ ὠρι-
μότης, ἡ ἐγνωρισμένη περὶ τὴν πηδαλιουχίαν δεξιό-
της, ἡ ἀκαταπόνητος φιλεργία καὶ φερεπονία, ἡ πί-
στις καὶ ἡ ἀγάπη σου πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ἀν-
θρώπινα ἐγγυῶνται τὸν πλούσιον ἀμῆτον καὶ τὴν δα-
ψιλῆ σου καρποφορίαν.

ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

«Οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ».

Πρῶτο καθῆκον μὲ καλεῖ νὰ ἐκφράσω εὐχαριστήρια δοξολογία καὶ αἶνον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας, πὸν μέσα στὴν ἀπειρη εὐσπλαχνία καὶ συγκαιθάσι του εὐδόκησε καὶ ἀξίωσε τὴν ταπεινότητά μου νὰ φιάση σὲ τούτη τὴν ἱερὴ στιγμή. Στέκομαι στὴν ἔδρα, πὸν ἄγισσαν καὶ ἐδόξασαν ὁ Παῦλος καὶ Τίτος, οἱ Ἀπόστολοι, ὁ Εὐμένιος, Κύριλλος καὶ Ἀνδρέας. Ὁλη ἡ μεγάλη ἀλυσίδα ἀρχαίων Ἁγίων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὡς τοὺς μαρτυρικοὺς πνευματικοὺς ἡγέτες τῆς Μεγαλονήσου καὶ ὡς τοὺς τελευταίους Ποιμενάρχες, πὸν θεαρέστως ὑπηρετήσαν καὶ μὲ πολλοὺς κόπους καὶ ἀγῶνες σκληροὺς ἐργάστηκαν, ἀφοσιωμένοι σὲ ποιμαντορικὸ καθῆκον καὶ στὴν κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ τῶν ἀποστολῆ.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ πιστεύω πὸς στὴν περιπλοκὴ ἐπῆσαν ὀλοκληρωτικὴ ἐφαρμογὴ τὰ λόγια τοῦ θείου Παύλου, «οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ».

Εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν ἐπεδίωξα τούτη τὴ θέσι οὔτε ἐφιλοδόχησα οὔτε κατέφυγα σὲ ἀνθρώπινα μέσα. Ἀπεναντίας, ἡ ἐδίχασε θαυμάσια καὶ μὲ ἐπροβλημάτιζε οσοδήποτε ἡ σκέψις τῆς ἀποσπασεῶς μου ἀπὸ τὴν πολυώδυνη ἀφοσίωσί μου σὲ ἔργο πνευματικὸ καὶ κοινωνικὸ στὴν Ἐπαρχία μου, πὸν τόσο δοξάζει τὴν Ἐκκλησία καὶ εὐεργετῆ τὸν λαὸν μας.

Ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Θέτω ταπεινὰ τοὺς ἀσθενεῖς μου ὡμοιους σὲ τὸν βαρὺν σταυρὸ τῶν νέων καθηκόντων καὶ τὸν τράχηλον σὲ τὸν ζυγὸ τῆς ὑπακοῆς. Ἐλπίζω στὴ χάρι καὶ σὲ ἔλεος Ἐκείνου, πὸν ἐμίλησε γιὰ βαρὺν σταυρὸ ἀλλὰ καὶ ἐλαφρὸ φορτίο, γιὰ τὴν ὁδὸν καὶ τὴ θλίψι σὲ τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ νίκη καὶ τὸν θρίαμβο τῆς πίστεως, τῆς ἀλήθειας, τῆς ἀρετῆς.

Στὴν ἱστορικὴ καὶ κρίσιμη τούτη στιγμή, πὸν σημάδεύει μιὰ καινούργια περίοδο τῆς ζωῆς μου δὲν θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐξαγγείλω προγράμματα καὶ ὑποσχέσεις, γιὰ τὴν πίστεύω πὸς πρόπει νὰ πραγματοποιηθῶναι τὰ ἔργα καὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὰ λόγια. Λίγες μόνο σκέψεις σὲ ἀδρές γραμμὲς θὰ ἀπευθύνω σὲ τὸν εὐλαβῆ κληρὸ καὶ περιούσιο λαὸ τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴ θέσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα τοῦ ἡγέτου καὶ Ποιμενάρχου στὴν ἀνήνουχη ἐποχὴ μας. Ἐχω θαθεῖα συναίσθη-

σι τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κληρικοῦ. Γνωρίζω τὸν ἀγῶνα πὸν ἀνοίγεται μπροστά μου, τὰ ἐμπόδια καὶ τοὺς κινδύνους. Μᾶς ἔχει προειδοποιήσει, μέσα σὲς γραμμὲς τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ἀρχηγὸς μας Χριστὸς καὶ μᾶς ἔχει κατηχήσει μὲ τὰ δικά του παθήματα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ μέγιστος ἐργάτης τῆς πίστεως. Μόνον πὸν σὲς ἐξέλλους καιροὺς μας ὁ συνετὸς Ποιμενάρχης καλεῖται νὰ συλλάβῃ θαθεῖα καὶ σταθερὰ τὴς ἀπέραντες διαστάσεις τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, τῆς ἀλήθειας, τῆς πίστεως πὸν ὑπηρετεῖ. Ταυτόχρονα ὅμως νὰ συνειδητοποιήσῃ τὰ αἷτια, πὸν ὠδήγησαν στὴ μεγάλη νύχια τῆς ἐποχῆς μας, στὴν ἀπύθμενη καταστροφὰ τῶν ἡθικῶν ἀξιών καὶ ἐδημιουργήσαν, παρὰ τὴν πρόοδο καὶ τὸν πολιτισμὸ, τὰ σκοτιάδια τῶν συνειδήσεων, τὸ πνευματικὸ χάος, τὴν περιφρόνησι τῶν ἰδανικῶν, τὸν ἐπιροχιασμὸ καὶ τὸ κατακύλισμα στὴν πολύμορφη ἀπανθρωπία τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἀδικίας, τοῦ ἐγκλήματος. Ὁ πνευματικὸς ὁδηγὸς, καὶ μάλιστα ὁ ἡγέτης τῆς Ἐκκλησίας, κρατᾶ τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεως, θεμέλιο λίθο καὶ ρίζα τῆς σωτηρίας. Εὐαγγελίζεται τὴν ἀπολύτρωσι, ὑπερκόσμιον σῆμα τοῦ αἰώνιου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς ὅμως οὔτε στιγμή νὰ ἀφήνῃ τὸ σφηνυτὸ τῆς ἐποχῆς σὲ φορικτὸ δράμα τοῦ κόσμου. Αὐτὸς ὁ σωστὸς προσανατολισμὸς θέτει τὸν πνευματικὸ ἡγέτη στὴν ἀγωνία νὰ ἐξεπεράσῃ τὸν ἐπιροχιασμὸ τῆς κοσμικῆς, χωρὶς πίστι διανοήσεως καὶ Φιλοσοφίας, πὸν νομίζοντας πὸς εἶναι ἀδιάρκης, μὲ τὴν ἐμπειρικὴ πρόοδο, νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς ὑπάρξεως, κατακύλισε ὅλα τὰ σκαλοπάτια τῆς ἀρνήσεως γιὰ νὰ θροεθῇ στὴν ὑπαρξιακὴ ἀγωνία καὶ σὲ μηδενιστικὸ χάος, συμπαράσφουρας καὶ τὴν ἐπιστήμη σὲ ἀνεπίτρεπτους μεταφυσικοὺς ἀκροβατισμοὺς μὲ ὅλες τὴς προεκτάσεις καὶ ἐπιπτώσεις στὴ ζωὴ ἀτόμων καὶ λαῶν.

Ἦστερα ἀπὸ τὴν θεωρητικὴ, τὴν πνευματικὴ ἀντιιοποθέτησί του ὁ πνευματικὸς ἡγέτης καλεῖται νὰ εἶναι προπαντὸς πρακτικὸς. Νὰ κάμῃ τὴ θεωρία πράξι, τὴ σκέψι βίωμα, τὸ αἶσθημα ζωῆ. Ἐχει μπροστά του ἕνα κόσμον πὸν μοιάζει μὲ τὸν Ἰὼβ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Πονάει στὴν ψυχὴ καὶ σὲ σῶμα. Ζητᾶ ἀλήθεια, διψᾶ δικαιοσύνη, ποθεῖ ἀγάπη, λαχταρᾶ εἰρήνη. Εἶναι ὁ ἡμιθανὴς ἄνθρωπος τῆς παραβολῆς, πὸν ἔπεσε σὲ χέρια τῶν ληιστῶν καὶ, γεμιστὸς τραύματα, ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ νὰ τὸν σώσῃ ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης. Ὑπάρχουν τόσες ἀνοιχτὲς πληγές, πὸν δὲν γιατρεύονται εὐκολα, γιὰ τὴν βασιλεύει τόσο κακὸ σὲ τὸν κόσμον. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχαν τόση ἐφαρμογὴ στὴ ζωὴ τῶν λαῶν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Ἐπὶ γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορία ἡχοῦσης θαλάσσης καὶ σάλου ἀποφυγόντων ἀνθρώπων, ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῆ οἰκουμένη».

Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶναι κοινωνικὸς πὸν τὸν ἄνθρωπο καὶ ἰδιαίτερα ὁ πνευματικὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης. Ὁ Χριστὸς σιάνηκε τόσο κοντὰ σὲς ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων, στὴ φτώχεια, στὴν ἐγκατάλειψι, στὴν ἀρρώστια, σὲ κάθε πόνον καὶ δυστυχία.

Ὅμως δὲν ἔμεινε ὡς ἐκεῖ, γιατί θὰ ἦταν μόνο ὀλική καὶ κοσμική ἢ προσφορά του. Ζητᾷ τὴν ψυχὴ. Εἶναι ὁ Σωτήρας πὸν θρῖσκει τὸ ἀπολωλός. Δὲν προσφέρει μὰ ἀπλὴ κοινωνική Πρόνοια ἀλλὰ τὴν ἀπολύτρωσι καὶ σωτηρία. Ἡ Χριστιανική κοινωνιότητα δὲν ἐναρμονίζεται μὲ νοθευμένα καὶ θολὰ ρεύματα. Δὲν ἀφομοιώνεται σὶς ἀδυναμίες τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων. Στέκεται φάρος λαμπρὸς καὶ προπύργιο στὰ ἀφροσιμένα κύματα τῆς ἀχαλίνωτης ἁμαρτωλῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐκμηδενιστικῆς μαζοποίησης, πὸν συντηροῦν τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα καὶ ἀξιοπρέπεια. Διαποιτίζει μὲ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος τὶς ψυχές, ἐμπνέει σὸ καλὸ, καθοδηγεῖ καὶ προσανατολίζει στὰ αἰώνια ἰδανικά, μὲ στόχο τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς, ὡπὲρ ἧς Χριστὸς ἀπέθανεν. Τὸ βασικώτερο θέμα στὸ κοινωνικὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ἴσοο οἱ βιοτικὲς ἀνάγκες, συντήρησις, ἐργασία, σιέγγη, υγεία, μόρφωσις, ὅσο κι ἂν φαίνονται τὰ πρῶτα καὶ σπουδαιότερα. Βαθύτερα εἶναι ἡ καρδιά τοῦ προβλήματος καὶ ἀπ' αὐτὴν ξεκινᾷ τὸ κακὸ αἷμα, πὸν μολύνει τὴν κοινωνία. Εἶναι τὸ πικρὸ δένδρο τῆς ἀπιστίας, πὸν ὠριμάζει μέσα μας τοὺς καρποὺς τοῦ θανάτου, τὴν ἀδικία, τὴν ἐκμετάλλευσι, τὴ διαφθορά, τὸ ἔγκλημα. Τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα εἶναι στὸ βάθος τοὺς ἠθικὸ πρόβλημα καὶ ὁ ποιμενάρχης ἐκεῖ σιρέφει ἐπιμόνα τὴ σκένη καὶ τὸν ἀγῶνα του. Ὅπου ἢ πίστις, ἐκεῖ ἀγάπη. Οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ ζήσουν πρῶτα τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνη του καὶ ὅλα τὰ ἄλλα θὰ ἀκολουθήσουν καὶ θὰ δοθοῦν.

Μέγα καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας νὰ θρῖσκεται κοντὰ σιους νέους. Ἐγινε ἴσοο δύσκολο γιὰ πολλοὺς λόγους. Παράξενα μηνύματα φάνηκε πὸς δίδουν διέξοδο σιτὴν ὀρμὴ καὶ σιτὴν ἀγωνία, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ διαλύονται προκαταλήψεις ἀπὸ ἀγνοία καὶ ἀπειρία. Περονοῦμε μία κρίσι πνευματική καὶ ἠθική. Οἱ ὀροσεροὶ βλαστοὶ σποῦν εὐκολότερα σὶς θύελλες. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει μὲ σύγχρονες καὶ συνετές μεθόδους νὰ διαλύη νέφη, νὰ κατενάξῃ πάθη, νὰ φέρῃ τὸ δικὸ τῆς αἰώνιο καὶ σωτήριο μῆνυμα ὀχι νὰ ἀνακόνη καὶ νὰ ἐμποδίσῃ ἀλλὰ νὰ βοηθήσῃ, γιὰ νὰ πάη τὸ νερὸ στὸ κανονικὸ ἀλλάκι τῆς ζωῆς, μὲ πλησίασμα διαλόγου σιοργῆς καὶ κατανόησης. Πλησίασμα γιὰ ἕνα σωσιτὸ προσανατολισμὸ ἐλληνικὸ καὶ Χριστιανικὸ. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος καὶ ἡ μόνη δύναμις, πὸν μπορεῖ νὰ σώσῃ τοὺς νέους ἀπὸ τὴ χαμηλὴ ζωὴ τῶν ἐνοτίκιων, ἀπὸ τὴ διαφθορά, ἀπὸ τὰ ναρκωτικά, ἀπὸ κάθε εἶδους ἐξωφρενισμοὺς καὶ ἐκτροχιασμοὺς. Ἡ δῖρα γιὰ τὸ καλύτερο θρῖσκει τὴν ἱκανοποίησι σιτὴ ζωὴ τῆς πίστεως, τῆς ἀρετῆς, τῆς θυσίας.

Ἐπάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀποσιολὴ τοῦ Ποιμενάρχου εἶναι τὸ λειτουργικὸ καὶ πνευματικὸ καθῆκον. Εἶναι ὁ Λειτουργός, ὁ ἱεροουργὸς τῶν μωσιτηριῶν. Ὁ μωσιτῆς σιτὴ σωτηρία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Χαρίζει σιτὴν Ἐκκλησία τοὺς ἱεροεὶς καὶ ποιμένες. Ἡ ἱεροσύνη του εἶναι τὸ μεγαλύτερο δῶρον τοῦ οὐρανοῦ σιτὴ γῆ. Χωρὶς αὐτὴν δὲν ὀπάσχει μωσιτηριακὴ ζωὴ, ἀφροσις ἁμαρτιῶν, θεία κοινωνία. Ἄν ἔλειπε αὐτὸ, ἢ

θροσεκία θὰ ἦταν μὴ φιλοσοφική καὶ ἠθική θεωρία καὶ ἢ Ἐκκλησία ἕνα φιλανθρωπικὸ σωματεῖο. Γι' αὐτὸ ὁ Ποιμενάρχης κρατεῖ τὴν παράδοσι καὶ κάθε παρεκκλισις ἀποτελεῖ ἀνεπίτρεπτο νεωτερισμὸ καὶ προδοσία τῆς παραγγελίας «ὡς ἂν παρελθῇ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἴωτα ἐν ἢ μὴ κεραία οὐ μὴ παρελθῇ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν πάντα γένηται». Εἶναι ὁ θεματοφύλακας τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐξ Ἀποκαλύψεως θείας ἀληθείας καὶ ἢ Ἐκκλησία γίνεται ἢ μάνδρα ἀσφαλείας καὶ ἢ κιβωτὸς σωτηρίας.

Τὸ βασικώτερο ἐπομένως μέλημα τοῦ Ποιμενάρχου εἶναι νὰ δώσῃ σιτὴν Ἐκκλησία καλοὺς κληρικοὺς, πὸν νὰ εἶναι μορφωμένοι καὶ ἠγιασμένοι. Γνωρίζομε πὸσο εὐκολα προσβάλλεται τὸ γάσο. Δὲν κρύβεται. Εἶναι μεγεθυτικὸς φακός. Εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἢ πόλις ἢ «ἐπάνω ὀρους κειμένη», τὸ ἀλάτι τῆς γῆς. Ἡ ἀδράνεια, ὁ ἐπαγγελματισμὸς, ἢ ὀποκρισία καὶ κάθε ἱερατικὸ σκάνδαλο θὰ ἐπισύρῃ ὀδύνηδες συνέπειες, γιατί τὸ ἀλάτι θὰ ἔχη μωσανθῆ. Ὅμως ὀπάρχουν οἱ καλοὶ κληρικοὶ μας, πὸν θὰ προσιατεύονται μὲ κάθε τρόπο ἀπὸ τὶς ὀδικες ἐπιθῆσεις τῆς ἀσεθείας καὶ τῆς διαβολῆς. Ὁ λαὸς μας ἔξερει νὰ τιμᾷ τοὺς σεμνοὺς καὶ δραστήριους κληρικοὺς.

Οἱ δύο παραβολὲς τοῦ Κυρίου γιὰ τὸν καλὸ Ποιμένα δειχνον τὸ ἔργο καὶ τὴν ἀποσιολὴ τοῦ κληρικοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνη καὶ τὸ καθῆκον νὰ εἶναι ὁ Πατέρας, ὁ προστάτης, ὁ συμπαροσιάτης τῶν λογικῶν προβάτων. Εὐγένεια καὶ καλωσύνη, χωρὶς φανατισμοὺς καὶ μίση, εἶναι ἕνα ἰδιαίτερο καθῆκον καὶ γνώρισμα τοῦ κληρικοῦ. Πολλοὶ ἄνθρωποι εἶναι χλιαροὶ σιτὴν πίστι. Ἄλλοι ἀποσικιροῦν καὶ παρὰσύρονται σὲ αἰρέσεις καὶ, ὀχι ὀλίγοι, διακόπουν κάθε δεσμὸ μὲ τὴν Ἐκκλησία ἢ γίνονται ἐχθροὶ καὶ τὴν διώκουν. Ἡ προσπάθεια ἐπισιροφῆς τῶν πλανημένων εἶναι μέσα σιτὴ φροντίδα καὶ τὴ μέριμνα τοῦ καλοῦ ποιμένου καὶ ὀταν ἀκόμη οἱ ἄλλοι φέρονται μὲ ἀσέθεια καὶ κακότητα. Ὁ καλύτερος τρόπος ἀντιμωσιωπίσεως τῶν ἀντιφρονοῦντων εἶναι ἢ ἀγία καὶ φωτισμένη συμπεριφορὰ τῶν ἐργατιῶν τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ καλὸς Ποιμένας, μὲ τὴ βαθεῖα πίστι, νικᾷ ὀλα τὰ ἐμπόδια καὶ μὲ τὴν ὀδολη ἀγάπη κερδίζει τὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ ἔργο τοῦ Ποιμενάρχου σιτὴν Κορήτη ἔχει μὴ ξεχωριστὴ ἰδιομορφία. Ἡ Ἐκκλησία Κορήτης εἶναι ἕνα ἀποκεντρωμένο ὀργανικὸ ἀποδοικὸ μῆμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου σιτὴ Μεγαλόνησο τῆς Ἐλληνικῆς Ἐπικρατείας, μὲ ἰδιαίτερα προνόμια καὶ καθῆκοντα. Σὲ εὐαίσθητο γεωγραφικὰ σημείον, μὲ βαθεῖες ρίζες παρὰρχαίου Πολιτισμοῦ, μὲ ἱστορία ἀγῶνων καὶ ἀτίμητης προσφορᾶς σὲ πνεῦμα καὶ σὲ ὀλη τὴ μακραίωνη μαρτυρικὴ ζωὴ τῆς, μὲ ἕνα λαὸ εὐγενικὸ καὶ γερὰ σιτηριγμένο σὶς ἱερὲς παραδόσεις τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατριδος. Ἡ λαμπρὰ θροσεκτικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ζητᾷ τὴν φωτισμένη καὶ ὀδηγητικὴ παροσιὰ τῶν ταγῶν τῆς Ἐκ-

κλησίας. Ἐχει φυσικά και πνευματικά προνόμια τρανά και αναφαίρετα, πὸν τὴν καθιστοῦν θανασιτή και ζηλευτή, πόλο ἔλξεως και πέρα τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, κοιτίδα νέας πνευματικῆς και πολιτιστικῆς δραστηριότητος και προβολῆς.

Ἡ σκινιάλη εἶναι σιὰ χέρια τῆς Κρήτης και ἡ σημαία τοῦ χρέους ὑψωμένη. Σιὰ πολλά μας προτερήματα και σιὰ μεγάλα μας ελατιώματα, πὸν μοιάζουν σὸν τὰ βουνά μας με τὶς ὑπερήφανες ψηλές κορυφές και με τὶς σκοτεινές βαθειές χαράδρες, ἡ Ἐκκλησία πρώτῃ καλεῖται νὰ εργασθῆ γιὰ ἐνότητα, γιὰ συγκρητισμό, γιὰ βαθύτερη κατανόηση τοῦ καθήκοντος ὄλων ἀπέναντί τῆς πέρα και πάνω ἀπὸ ἰδεολογικές και πολιτικές τοποθετήσεις, ἀντίβαρο σιὸς πολλαπλοῦς κινδύνους, πὸν τὴν περιβάλλουν.

Ἰδιαίτερη μέριμνα και σιοργῆ χρειάζεται ἡ πόλις τοῦ Ἡρακλείου. Εἶναι ἓνα κοσμοπολίτικο κέντρο, με ἰσχυρά ἔλξει ξένου κόσμου, θανασιτὲς ἀρχαίτητες σιὸ μέσον τῆς Κρήτης. Διάνι με μεγάλη κίνηση και διεθνή Ἀερολιμένα. Με Στρατιωτικές Μονάδες και Πανεπιστημιακές Σχολές, με πλοῦτο πολύ, εὐφορη ἐνδοχώρα και κοσμική κίνηση μεγάλη. Με ἀφθονη εἰσοδή ἀνθρώπων και ἰσχυρή τάσι γοργῆς ἀναπτύξεως σὲ μεγαλοῦπολι. Ἐχει φοβερά προνόμια και δυνατιότητες ἐξελίξεως. Ὅμως ὑστερεῖ σὲ πολλά και μάλιστα σὲ πνευματική ζωὴ ποιότητος, ἐκτὸς ὠριμένων ἀξιολόγων ἐξαιρέσεων. Θὰ εἶναι εὐτύχημα γιὰ τὸν τόπο και γιὰ τὴν Κρήτη, ἀν ἀντιμετωπισθοῦν ὄλα με σύννεσι και ἐπιτυχία. Ἀπὸ τὴν πλευρά τῆς Ἐκκλησίας και τὴν ἄμεσο ἀρμοδιότητά τῆς τονίζομε και σις Ἀρχές και σιὸν Κλήρο μας και σιὸν λαὸν μας και σὲ κάθε ἀρμόδιο, πὸς εἶναι ἀνεπίτρεπτο και προσβλητικό νὰ τοποθετοῦν οἱ Σταισιτικές τὸ Ἡράκλειο σὲ ὄχι πὸν τιμητική ἠθική βαθμίδα. Πρὸς τὸν τομέα αὐτὸν ἀμέριστη θὰ στραφῆ ἡ φροντίδα και ἡ ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας.

Ποῖν τελειώσω τὶς λίγες αὐτὲς σκέψεις μου θεωρῶ καθῆκον νὰ εὐχαριστήσω με εὐγνωμοσύνη τὴν Σεπιτή κορυφή τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Δημήτριο και τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερά τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Ἱεραρχία και Σύνοδο, γιὰ τὴν τιμητική πρόχρησι τῆς ταπεινότητός μου, τὴν Ἐθνική Κυβέρνησι, τὸς Ἐξοχωτάτους Ὑπουργούς, τὴν Πατριαρχική Ἐξαρχία, τὴν Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τὶς τοπικές και ἄλλες Ἀρχές, τὸν εὐσεβῆ Κλήρο και τὸν θεοφροῦρητο λαὸ μας και ὄλους ὄσοι εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ τιμήσουν τὴν τελετή αὐτή.

Μνημονεύω καιὰ καθῆκον εὐγνωμοσύνης τὸς ἀειμνήστους γορεῖς μου, τὸν Πνευματικό μου π. Ἀν-

τώνιο και τὸς χειροτονήσαντις με μακαριστοῦς Ἐπίσκοπο Ἀγαθάγγελο και Ἀρχιεπίσκοπο Εὐγένιο και ὄσους σιὰθήκαν βοηθοὶ και συνεργάτες σιὸ δρόμο τῆς ζωῆς μου.

Συγχαίρω και ἐπευλογῶ και ἀπὸ τὴ θεσί αὐτῆ τὰ Πνευματικά μου παιδιὰ και ἰδιαίτερα τὴν Ἀδελφότητα «Παναγία Καλυβιανή», πὸν με τόση αὐταπόρησι ἀφιέρωσαν τὰ πάντα σὲ μιὰ προσπάθεια, πὸν ἔδωσε τόσο φωτεινὴ ἔκλαμψι τῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας σιὰ εἴκοσι ὄο χρόνια ἐνιότης πνευματικῆς και κοινωνικῆς δραστηριότητος. Εὐχαριστῶ ξεχωριστὰ τὸς εὐλαβεῖς κληρικὸς τῆς Μητροπόλεως μου γιὰ τὴν πρόθυμη συνεργασία των σιὰ εἴκοσι ὄο χρόνια τῆς ποιμαντορίας μου και δὲν λημονῶ ὄτι σχεδὸν ὄλοι ἐπῆραν τὴν ἱερωσύνη ἀπὸ τὴν ταπεινότητά μου και θὰ εὐρίσκωμαι πάντα κοντὰ των με τὴν ἴδια ἀγάπη και τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον.

Τελειῶνω με μιὰ παράκλησι. Ζητοῦμε τὴν συνεργασία και συμπαράστασι ὄλων τῶν Ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, τοῦ Κλήρου, τῶν Ἀρχῶν, τῶν Διανοουμένων, τῶν Ἐκπαιδευτικῶν, τοῦ Τύπου, τῶν Σωματείων και Ὀργανώσεων και ὄλου τοῦ λαοῦ μας, σιὸ βαρὺ και ὄσοκο ἔργο πὸν ἀναλαμβάνω σῆμερον.

Σιὴ συγχυσιμένη ἐποχῆ μας, με τὰ τόσα προβλήματα, ἐλπίζομε πὸς ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ παῦση νὰ δίδη ἐνιότητα και συνετὰ τὴν παρουσία τῆς, με ἓνα σύνθημα: Σιαθερότητα ἀπαρέγκλιτη σιὴν πίστι, σιὴν Παράδοσι, γοργὸ ξεκίνημα και ἀσιαμάτητη πορεία σιὴν πρόοδο και σιὸν ἀληθινὸ Πολιτισμό. Θὰ ἀναπετάσωμε τὰ ἰσιὰ ἀλλὰ θὰ κρατοῦμε γορὰ τὶς ἀγνωρες. Θὰ ἀγωνισοῦμε νὰ δώσωμε τὸ μεγάλο παρὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὄμολογία τῆς πίστεως κι ἄς εἶναι μιὰ ὄρα σὲ τοῦτο τὸν κόσμο ἡ ζωὴ μας.

Εὐχρηῆτε ἡ θεία χάρις, ἡ ἀναπληροῦσα τὰ ελλείποντα νὰ ἀναδείξη τὴν ἀσημότητά μου πνευματικὸ τροχονόμο σιὸ δρόμο τῆς ἀλήθειας και τοῦ καθήκοντος με τὴ σιαθερῆ ἀπόφασι, «νὰ δοξασθῆ ὄ Θεὸς εἶτε διὰ ζωῆς εἶτε διὰ θανάτου».

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χοριστοῦ και ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ και Πατρός και ἡ κοινωνία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἶη μετὰ πάντων ὄμῶν».

Συγχαρητήρια Τηλεγραφήματα διὰ τὴν ἐκλογήν τοῦ Σεδασμιωτάτου ἀπέστειλαν οἱ Μητροπολίται τῆς Ἱερῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεδασμιωτάτοι Γέρων Χαλκηδόνος Μελίτων και Φιλαδέλφειας Βαρθολομαῖος.

Ο ΜΕΤΑΞΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΡΩΜΗΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΝ ΕΞΕΛΙΞΕΙ*

Ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀντίδοσις πρὸς πάντα ταῦτα ἔσται διπλή.

Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἐν τιμῇ καὶ εὐγγύωμονι ἀμοιβαίῳ, μέλλομεν ἵνα ἀποστειλώμεν εἰς Ρώμην τὸν ἀφ' ἡμῶν Ἀντιπρόσωπον ἐπὶ ἀδελφικῇ ἀποκρίσει εἰς τὸ περιοπούδαστον Μήνυμα τῆς Αὐτοῦ Ἀγίουτιτος, ὅπερ ἀπὸ τῶν τιμίων χειρῶν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμοῦτος ἔναγχος παρελάβομεν. Πεποιθήσαμεν ὅτι τόσον αἱ τοιαῦται τακτικαὶ «στόμα πρὸς στόμα» ὁμιλίαι, ὅσον καὶ αἱ «διὰ μέλανος καὶ καλάμου» ἐπικοινωνίαί (Γ' Ἰωάν. 13 καὶ 14), πέραν τῆς συμπαινεῖς προσηλαύσεως τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ἀποβαίνοσσι καὶ ὡς τόσοι λίθοι οἰκοδομήσιμοι ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς καὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐπιλαμβανόμενοι τῆς εὐκαιρίας τῆς ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσίας ὑμῶν, διηρηθῶν σκαπανέων καὶ ἀποφασιστικῶν συντελεστικῶν τῆς ἐνότιτος τῶν Χριστιανῶν, ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἐκφράσομεν, καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, τὰς σκέψεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τοῦ ἀναληφθέντος Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοί,

Αἱ δύο Τεχνικαὶ ἐκατέρωθεν ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπαί, αἱ ὁρισθεῖσαι διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ Θεολογικοῦ τούτου Διαλόγου, εὐχρηται ἤδη ἐν πλήρει δράσει. Πέρονσι, τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐξηγγείλαμεν τὴν Πανορθόδοξον ἀπόφασιν περὶ τῆς ἀνευ ἀναβολῆς δραστηριοποιήσεως τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Ταντοχρόνως ἐκ τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης εἶχεν ἐξαγγελθῆ ἡ σύνθεσις τῆς ἀντιστοίχου ἐκ Ρωμαιοκαθολικῶν Θεολόγων Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐγνωρίσθησαν ἡμῖν αἱ πρῶται ἀποφάσεις τῆς συνελεύσεως αὐτῆς. Ἡδη, μετὰ παρελευσιν ἐνὸς ὀλο-

κλήρου ἔτους, διηνήθη ἐκατέρωθεν πολλὴ καὶ σημαντικὴ ὁδός. Κατὰ τὰς προσεχεῖς ταύτας ἡμέρας Ὑμεῖς καὶ τὰ μέλη τῆς καθ' ἡμᾶς εἰδικῆς Συνδικῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ ἐνημερωθῆτε ἀμοιβαίως ἐπὶ πάντων τούτων.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Διορθοδόξου Τεχνικῆς ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπῆς, δις συνελθούσης ἤδη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἡ μεθοδολογία καὶ ἡ θεματολογία τοῦ Διαλόγου προωθήθησαν ἐπαρκῶς. Καὶ ἡ διδασκαλία περὶ Μυστηρίων προσεβλήθη ἤδη ὡς ὁ κύριος καὶ πρῶτος κύκλος καὶ τομεὺς διὰ τὸν Διάλογον.

Νομίζομεν ὅτι ἡ ἐπιλογή αὕτη ἐπῆρξεν ἐπιτυχῆς. Διότι ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ἔργον φρονήσεως ὁ καθορισμὸς τῶν θεματολογικῶν πλαισίων τοῦ Διαλόγου κατὰ φάσεις. Οὐδόλως ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ὀδηγηθῶσιν αἱ συζητήσεις εἰς πελαγοδρομήσιν. Ἀντιθέτως, ἡ προπαρασκευὴ τοῦ Διαλόγου δέον νὰ εἶναι σοβαρά, περισεκεμμένη καὶ ἐστηρικμένη ἐπὶ συγκεκριμένων δεδομένων. Ὅθεν καὶ ἀδιστακτικῶς δηλοῦμεν, ὅτι ὁ εὐρὸς ἀλλὰ καὶ θετικὸς χῶρος τῶν Μυστηρίων προσφέρεται διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ Διαλόγου.

Λέγομεν δὲ τοῦτο ἀποβλέποντες εἰς τὰ ἐξῆς δύο βασικὰ σημεῖα:

Καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἔχοντες κοινὰ τὰ Μυστήρια, ἦτοι κοινὸν τὸ Βάπτισμα, κοινὴν τὴν Εὐχαριστίαν, κοινὸν τὸ καὶ ἀδιάκοπον ἀποστολικὴν διαδοχὴν Ἱερατεῖον, κοινὴν δὲ προσέτι καὶ τὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ κύρια αὐτῶν σημεῖα ἐπὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων, τοῦ Χρίσματος, τοῦ Γάμου, τῆς Μετανοίας καὶ τοῦ Εὐχελαίου, συναπιωμένων ἀπάντων ἐν τῷ ἐνὶ καὶ ἀδιαμφισβητήτῳ «Μυστηρίῳ τῆς Ἐκκλησίας», τῆς ἀποτελούσης τὸ «Ἐν Σῶμα Χριστοῦ, Ὅστις καὶ εἶναι ὁ ἀέλιπτε προσφέρων καὶ προσφερόμενος καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν», ἔχοντες, λέγομεν κοινὴν ἐν προκειμένῳ τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, ὀφείλομεν ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν οἰκοδομητικῷ διαλόγῳ νὰ διερευνησομεν τὰς ὁδοὺς τῆς ἐνότιτος ἡμῶν ἐν Χριστῷ.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 121 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

Λέγομεν ἐκ πεπονηθείσας διὸ Θεολογικὸς ἡμῶν Διάλογος δέον νὰ ἀνελιχθῆ ἐπὶ τῶν κοινῶν τούτων σημείων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν διαχωριζόντων τὰς Ἐκκλησίας κεφαλαίων. Ἐτερον θέμα εἶναι ἡ θεώρησις καὶ διακριθῆσις τῶν διαφοροποιήσεων τῆς κοινῆς περὶ Μυστηρίων διδασκαλίας ἐν τε τῇ θεολογίᾳ καὶ τῇ πράξει. Ἀναγνωρίζομεν τὴν ὑπάρχουσαν καὶ ἐν πολλοῖς κατεστημένην εἰς τὸν χῶρον αὐτὸν ποικίλιαν, τὴν ἄλλως ὡς «πολλαπλότητα», ἢ ὡς «πλουραλισμὸν» γνωρίζομένην. Ἄλλ' ἀνεπιφυλάκτως λέγομεν διὸ αὐτὴ οὐδόλως παραβλάπτει τὴν οὐσίαν τοῦ Διαλόγου, ἀλλ' ἀντιθέτως καὶ οἰκοδομεῖ τὴν ἐν τῇ πολλαπλότητι τῶν λειτουργικῶν, ποιμαντικῶν, ιστορικοκανονικῶν καὶ ἄλλων ποικιλιῶν ἐπιδιωκομένην καὶ ἐπιδιωχθησομένην Ἐνότητα ἡμῶν. Ἡ Ἐνότης αὕτη δὲν θὰ εἶναι πάντως σιγγνή ὁμοιότης καὶ ἄκαμπτος ὁμοιομορφία τύπων καὶ ἐκφάνσεων, ἀλλὰ ταῦτις, ἐν πλήρει σεβασμῷ τῶν παραδεδομένων καὶ ιστορικοθεολογικῶς μεμαρτυρημένων θεομιῶν ἐκάστης Ἐκκλησίας, ταῦτις πίστεως καὶ διδασκαλίας καὶ χάριτος καὶ ὁμολογίας Χριστοῦ.

Εἶτα δὲ ἐπιθυμοῦμεν ἵνα τονίσωμεν καὶ τοῦτο, διὸ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ καὶ ἐλπιδοφόρῳ φάσει τοῦ Διαλόγου ἡμῶν οὐκ ἔρρωται ἐμπλοκὴ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν εἰς συζητήσεις περὶ ὅσα ἱστορικῶς καὶ ἐμπραγματίως ὠδήγησαν παλαιότερον τὰς δύο πλευρὰς εἰς ἀδιέξοδα καὶ εἰς ἀνοφελεῖς ἀναμετρήσεις. Ἀντιθέτως, ἐπιθυμητὴ καὶ ἐδὴκαὶα τυχάνει ἢ ἐν πάσῃ τιμότητι, ἐν πάσῃ πιστότητι πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν πλήρει ἀκεραιότητι θεολογικῆ ἀναζητήσεως καὶ εὑρεσις νέων καὶ θεικωτέρων τρόπων προσπελάσεως πρὸς τὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον ἀλήθειαν.

Τοῦτο καὶ θὰ ἐπιχειρήσωμεν διαλεγόμενοι ἀλλήλοις θεολογικῶς. Μὴ ἀγνοοῦντες τὰς παλαιῶν ἐπισημασμένας διαφορὰς καὶ μὴ παραθεωροῦντες, ὡς εἰκός, πάντα ὅσα, ἔστω καὶ ἀρόνως ἐτέθησαν καὶ συνεζητήθησαν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς χθές. Ἀλλὰ πάντως διαλεγόμενοι οἰκοδομητικῶς καὶ θεικῶς, ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ.

Ἐὰν εἰς τοῦτο προσαπαιτῆται ἐκατέρωθεν εἰδικὴ πρὸς ὑπερφαιλάγγιον τῶν ἐπιπροσθουσῶν ἱστορικῶν ἢ ψυχολογικῶν ἢ ἄλλων δυσκολιῶν προσπάθεια καὶ τόλμη ἀποφάσεων, νομίζομεν διὸ δὲν πρέπει νὰ ἀκνήσωμεν καὶ εἰς τοῦτο οἱ πάντες.

Σήμερον, Ἀνατολὴ καὶ Δύσις βιοῦσι νέας πραγματικότητας ἐδουράτων οἰκουμενικῶν ἐλπίδων καὶ

ἀνατάσεων, νέων θεολογικῶν τάσεων καὶ κατευθύνσεων, μὲ ἐπίκεντρον τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησιν, τὴν ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν καὶ τὴν παραδοχὴν ἀλλήλων. Τὰ ἀνέλπιστα γίνονται ἐφικτὰ καὶ τὰ ἀπροσδόκητα τολμῶνται ἀπὸ τοὺς θύραθεν. Ἡμεῖς, οἱ τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἀκνήσωμεν; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὰς μεθόδους τῆς χθές, μάταιος ἔσται ὁ διάλογος ἡμῶν, μάταιον τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κοῦφος ὁ λόγος ἡμῶν περὶ καταλλαγῆς καὶ ἐνότητος καὶ οἰκουμενισμοῦ.

**

Ἰδοῦ, ἀδελφοί, αἱ ἀφ' ἡμῶν σκέψεις, ἐν θραχύτητι λόγου. Εἶθε ὁ Κύριος νὰ εὐλογῇ πάντα τὰ ἐφ' ἐξῆς.

Μὲ τοιαύτας σκέψεις ἐν νῷ καὶ καρδίᾳ καὶ ὑπὸ τοιούτων ἐλπίδων ἐμφορούμενοι, περιπτυσσόμεθα τὴν σιγγμὴν ταύτην νοερώς τὸν ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, ἀδελφὸν Πάπαν Παῦλον τὸν Σι' καὶ τὴν κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίαν, καὶ χαιρετίζομεν ὑμᾶς, τοὺς τιμίους Ἐκπροσώπους αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ, λέγοντες μετὰ τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου:

«Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὴν εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ».
(Ἠσ. 52, 7).

Δ'. Τὸ ἀντιμήνημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πρὸς τὴν Α. Ἀγιότητα τὸν Πάπαν Παῦλον τὸν Στ'.

Τῷ Ἀγιωτάτῳ Πάπᾳ Παύλῳ τῷ Σι', Ἐπισκόπῳ τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης,

Δημήτριος, Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Πρότριτα ἐδέχθημεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἐδρᾷ ἡμῶν τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Ὑμετέρας πεφιλημένης Ἀγιότητος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀξίου ἐκπροσώπου Αὐτῆς Σεβασμιωτάτου Καρδινάλιου κ. Ἰωάννου Βιλλεμπραντς, ὅστις, ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν καὶ καθοδήγησιν τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος, ὡς ἄριστα ἐρμηνεύει τὴν βούλησιν τῆς Ἁγίας Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἐν γένει χριστιανικὴν ἐνότητα καὶ ἰδιαίτερος τὴν Ὑμετέραν ἐπιθυμίαν καὶ βούλησιν, ὅπως ἡ ἀγία καὶ μεγάλη αὕτη ὑπόθεσις τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ἐδρασθῆ ἐπὶ τῆς σιερεᾶς ἐκκλησιολογικῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς.

Ἐν θαυμάτι χαρᾷ ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὸ ἀπὸ τῆς καθέδρας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου πρὸς τὴν καθέδραν ταύτην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἀπευδυνθὲν ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος ἱερωτάτου μήνυμα, ὅπερ συνεκίνησεν ἡμᾶς τε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θαυμάσια, διὰ τὸ σπουδαῖον περιεχόμενον αὐτοῦ, ἀνέθεμεν τῷ πρώτῳ τῆ τάξει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱεροῦς Συνόδου Ἱεροτάτῳ Μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος, λίαν δ' ἡμῖν ἀγαπητῷ καὶ περιουσιώδῳ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ, κ. Μελίτωνι, ὅπως, ἐπισκεπτόμενος τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ μέρους ἡμῶν ἀποστολῇ, διεκρινεὺσθαι τῇ Ὑμετέρῳ Ἀγιότητι καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν Ἀγιοτάτῃ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον μὲν τὴν εὐχαριστίαν ἡμῶν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν πάσῃ εὐλικρινεῖ ἀδελφικῇ συνεννοήσει συνέχισιν τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης, καὶ τὴν, μετὰ πάσης ἐκατέρωθεν σπουδαίας φροντίδος, προετοιμασίαν δὲ τοῦ Θεολογικοῦ τοιοῦτου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν ἀφ' ἡμῶν διαθεσίαν, ὅτι ἕτοιμοι ἐσμεν ἵνα καταρτίσωμεν πάντα τὰ ἀνὰ μέσον ὑμῶν καὶ ἡμῶν ἀπὸ τῶν αἰώνων ὑφωθέντα μεσότοιχα, ἵνα ὁμοῦ κοινωνήσωμεν τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου ἐν τῇ κοινῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ.

Ἐν τῇ εὐχῇ ταύτῃ πέμπομεν τῇ Ὑμετέρῳ Ἀγιότητι, ὡς ἐλαχίστην ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἀδελφικῆς τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως ἡμῶν πρὸς τὸ σεπτόν πρόσωπον Αὐτῆς, ὡς τοῦ πρώτου τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανισμοῦ Ἐπισκόπου, λυχνίαν, ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ ἡμῶν Πατριάρχικῳ Παρεκκλησίῳ διατηρουμένῳ, ἵνα τοποθετηθῇ εἰς τὸ Ἰδιαιτέρον Ὑμῶν Παρεκκλησίον, εἰς ἔνδειξιν ὅτι «φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι».

Ταῦτα ἐν πάσῃ ἀγάπῃ καὶ τιμῇ ἀπευθύνοντες τῇ Ὑμετέρῳ Ἀγιότητι ἐπὶ τῇ π' ἐπειτεῖῳ τῶν γενεθλίων Αὐτῆς, ἐπὶ τῇ ιβ' ἐπειτεῖδῃ τῆς ἄρσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀναθεμάτων καὶ ἐπὶ τῇ ι' ἐπειτεῖῳ τῆς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα καὶ τὴν Ἀγιοτάτην κατ' Αὐτὴν Ἐκκλησίαν ἐπισκέψεως τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ἐπιδωρεῖσθαι τῇ μὲν Ὑμετέρῳ προσφιλεστάτῃ ἡμῖν Ἀγιότητι μαρτύρια ἡμερῶν ἐν ὑγείᾳ ἀδιαπίπτῳ, τῇ δὲ Ἐκκλησίᾳ ἑσαεὶ αὐξοῦσαν μαρτυρίαν, ὅτι οἱ πάντες ἐν ἔσμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ μόνῳ Κυρίῳ ἡμῶν.

αἰδοῦς Δεκεμβρίου γ'.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμοιάτης Ἀγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

*

**

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα κείμενα τῆς σημαντικῆς ταύτης ἐπισκέψεως.

Πρὶν ἢ κατακλείσωμεν τὸ παρὸν ἄρθρον ἡμῶν θεωροῦμεν ἀπαραίτητον, ὅπως ἀξιολογήσωμεν διὰ βραχέων τὸ περιεχόμενον τῶν τεσσάρων τούτων Κειμένων, κυρίως ἐν ὄψει τῶν διανοιγομένων νέων προσπικῶν ἐπὶ τοῦ μετὰ τῆς Ρώμης Διαλόγου.

Κύριον γνώρισμα τοῦ παπικοῦ μηνύματος εἶναι ὅτι ὁ ἡγέτης τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ δύο τουλάχιστον σημείων ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι σαφῆς καὶ ἀσφρασιστικός.

Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται πρὸς τὴν ἐκατέρωθεν ὑφείλουσαν νὰ ὑπάρξῃ ἀπόφασις καὶ ἀποφασιστικότητα, ὅπως ὑπερπηδηθῶσι τὰ ἐπιπροσθεῖντα εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐμπόδια. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ὁ Πάπας Παῦλος ὁ Στ' διαδλέπει τὴν ὑπαρξίν ἐκατέρωθεν ὄχι μόνον ἀγαθῶν διαθέσεων, ἀλλὰ καὶ τὴν καθιέρωσιν καὶ ἐφαρμογὴν συγκεκριμένου προγράμματος. Λέγει: «Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τῶν διαθέσεων ἀποτελεῖ ἐν πρόγραμμα πρὸς πραγματοποίησιν μετ' ὄλονεν αὐξούσης ἀληθείας μέχρι τῆς τοσοῦτον ποθητῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης καὶ ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως θὰ δυνηθῶσιν ἵνα ἀνταλλάξωσι τὸν ἀσπασμὸν τοῦτον εἰρηθῶσιν ἐν τῇ συνειρουργίᾳ τῆς θείας εὐχαριστίας. Πρὸς τοῦτο δεόν ὅπως ὑπερπηδηθῶσι τὰ ὑφιστάμενα εἰσέτι μεταξὺ ἡμῶν ἐμπόδια. Εὐελπιστοῦμεν ὅτι αἱ ἄς συνεστήσαμεν ἐπιτροπαὶ θὰ δυνηθῶσι διὰ συνετῆς σπουδῆς ἵνα συντονίσωσι τὰς προσπάθειάς αὐτῶν ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἄρξῃται ὁ θεολογικὸς οὗτος διάλογος, ὅστις θὰ ἐπέτρεπεν ἡμῖν ἵνα λύσωμεν τὰς τελευταίας διαφορὰς ἡμῶν».

Τὸ δεύτερον σημεῖον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπογραμμίζει τὸ ἀπαιτούμενον «συνετὸν θάρρος» διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ πρόοδον ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς ἐνόητος. Νομίζομεν ὅτι ἡ παράγραφος τοῦ μηνύματος: «Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας δεόμεθα μετ' ἰδιαιτέρας ζήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἵνα ἀξιώσῃ ἡμᾶς ὅπως ἀπὸ κοινοῦ προσδεύσωμεν, μ ε τ ἄ σ υ ν ε τ ο ὕ θ ἄ ρ ο υ ς, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ καὶ ἐμψυχούμενοι ὑπὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ» ἀποτελεῖ τὴν ἐκφρασιν τῆς σταθερᾶς ἐπιθυμίας τῆς Ρώμης, ὅπως προωθηθῇ ὁ μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας διάλογος.

Τοῦτο ἄλλως τε διαφαίνεται καὶ εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου Ἰ. Βιλλεπραντς πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Ὅντως αὕτη ἐπισημαίνει τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν τῶν ἐκατέρωθεν ἐπισκέψεων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ρώμης, ὅπως ὁ διάλογος ἀναληφθῇ ἐκατέρωθεν καὶ ἐξελεγχθῇ ἐπὶ θετικῶν θεολογικῶν θέσεων ἀγνωρίζομένης τῆς πραγματικότητος, ὅτι ἐν τῇ Θεο-

λογία τῶν δύο πλευρῶν ὑπάρχουσι πλείστα ὅσα κοινὰ σημεῖα ἢ ἐπισημάνσεις τῶν ὁποίων καθιστᾷ τὸν Διάλογον μεταξύ Ὁρθοδοξίας καὶ Καθολικισμοῦ πολὺ θετικώτερον ἀπὸ πάντα ἄλλον διμερῆ Θεολογικὸν Διάλογον.

Τοῦτο τὸ νόημα ἔχει ἡ παράγραφος: «Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἐδοήθησεν ἡμᾶς, ἵνα ἐπανασυνειδητοποιήσωμεν, ὅτι ἡ κοινωγία αὕτη (ἢ «ἐκκλησιαστικὴ κοινωγία», «COMMUNION ECCLESIALE») τεθεμελιώται ἐπὶ τῆς κοινῆς κληρονομίας τῆς προΐουσης ἐκ τῶν Ἁγίων Γραφῶν, κληρονομίας, διωθείσης καὶ μεταδοθείσης ὑπὸ ἑπτὰ συνόδων, τὰς ὁποίας ἡμεῖς, Καθολικοὶ καὶ Ὁρθόδοξοι ἀπὸ κοινοῦ, ἀναγνωρίζομεν ὡς Οἰκουμενικάς, καὶ αἱ ὁποῖαι συνεκροτήθησαν ἅπασαι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τὴν περίφημον δι' ὀλόκληρον τὴν Χριστιανωσύνην. Δὲν εἶναι ἡ μυστηριακὴ πραγματικότης ἥτις καθιστᾷ στερεὰν καὶ οὐσιωδῶς ἀναλλοίωτον τὴν κοινωγίαν ταύτην; Πιστεύομεν, πράγματι, Καθολικοὶ καὶ Ὁρθόδοξοι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ μέγα μυστήριον τῆς σωτηρίας, ὁ στῦλος καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. Ἡ θάβητα αὕτη πεποιθήσις εἶναι ἡ θάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας θεμελιούνται αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, σχέσεις ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν».

Νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σχέσεων, ὡς «σχέσεων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν», χαρακτηρισμὸς ἀπὸ τινος χρόνου εὐρίσκων σημαντικὴν ἐκκλησιολογικὴν διάπτυξιν ἐκατέρωθεν, ἀποκτᾷ, μέσα εἰς τὰ γενικώτερα συμφραζόμενα, ἰδιαίτεραν σημασίαν.

Ἀσφαλῶς ἰδιαίτεραν σημασίαν διὰ τὸν ὑπὸ μεθόδουσι Θεολογικὸν Διάλογον ἔχει ἡ ἀντιφώνησις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναφ. Αὕτη ἐνθ' ἀφ' ἐνδὸς τονίζει καὶ ὑπογραμμίζει τὴν σημασίαν τὸσον τῆς προσωπικῆς διὰ τῶν ἐπισκέψεων ὅσον καὶ τῆς ἐπιστολιμαίας, διὰ Γραμμάτων καὶ Μηνυμάτων ἐπικοινωνίας μεταξύ Φαναρίου καὶ Βατικανοῦ, ἀφ' ἑτέρου ἀπτεται τοῦ κεφαλαίου οὐδοιότητος θέματος περιεχομένου, τῆς μεθοδεύσεως καὶ τῆς κατὰ συντονισμένον τρόπον προωθήσεως Θεολογικοῦ Διαλόγου.

Βεβαίως ἡ προετοιμασία τοῦ Διαλόγου εὐρίσκεται ἤδη ἀνατιθεμένη εἰς τὰς ἐκατέρωθεν ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπᾶς. Τοῦτο σαφῶς λέγεται ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος. Ὁ Διάλογος κατὰ τὴν μεθοδολογίαν καὶ θεματολογίαν αὐτοῦ προωθεῖται εἰς ἀπολύτως ἀντιπροσωπευτικὴν κλίμακα. Ἐν τούτοις ἀφ' ἧς στιγμῆς ἢ Διορθόδοξος Τεχνικὴ ἐκ Θεολόγων Ἐπιτροπῆ ὤρσειεν ὡς θέμα τοῦ Διαλόγου, εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν, τὴν περὶ Μυστηρίων διδασκαλίαν, περιέγραψε δὲ καὶ τὰς ἐκκλησιολογικάς καὶ λοιπὰς Θεολογικάς διαστάσεις τῆς Μυστηριολογίας ἀπὸ ὀρθόδοξου πλευρᾶς, ἀσφαλῶς αἱ ἀπόψεις, τὰς ὁποίας διατυποῖ ἡ Α.Θ. Παναγιότης εἰς τὸν εὐρὺ τοῦτον χώρον

ἀποτελοῦσι χρήσιμον καὶ μάλιστα καὶ ἀπαραίτητον ὕλικόν διὰ νὰ κατανοηθῆ πῶς καὶ εἰς ποῖα πλαίσια δύναται νὰ ἐνελιχθῆ ὁ Θεολογικὸς Διάλογος διὰ νὰ υπερβῆ τὰ στεγὰ ὅρια τοῦ ἀνθρωπίνως καὶ συζητητικῶς, ἐπομένως δὲ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀνωφελῶς διαλέγεσθαι, νὰ ἐγγίσῃ δὲ τὰ ἐφικτὰ ὅρια ἐνδὸς πραγματικοῦ Διαλόγου κατὰ τρεῖνοντος εἰς τὴν ἐνότητά τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐπεταὶ καὶ δὲν προηγείται τῆς ἐπὶ τῆς ἰσότητος τῶν Ἐπισκόπων, ὡς διαδόχων τῶν φορέων τῆς θείας Ἀποκαλύψεως Ἀποστόλων, Συνοδικῆς Κοινωγίας, δι' ἧς οὐ μόνον ἡ ἀποστολικὴ Πίστις καὶ Παράδοσις, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ μυστήρια συνδέονται ὀντολογικῶς μετὰ τῆς ἀποστολικῆς καὶ μεταποστολικῆς περιόδου ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν «ἢ ἔνωσις καὶ συμφωνία»¹ καὶ ἰσότης τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἐπισκόπων ἐν συνόδῳ ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τῆς τε ἀποστολικότητος καὶ τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδιαίτερα σημασία πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὰς ἐξῆς δύο σκέψεις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος.

Πρῶτον, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀγνοηθοῦν αἱ διαφοροποιήσεις καὶ ποικιλίαι, ὁ «πλουραλισμὸς» εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν θεωρητικὴν κυρίως δὲ καὶ τὴν πρακτικὴν περὶ τὰ Μυστήρια πραγματικότητα ἐκατέρωθεν. Ἄλλ' ἐξ ἑτέρου, λέγει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀγνοηθοῦν τὰ βασικά κοινὰ σημεῖα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ περὶ Μυστηρίων. Καὶ τοῦτο εἶναι τελείως ἀληθές. Λέγει ἡ Α.Θ. Παναγιότης: «Λέγομεν ἐκ πεποιθήσεως ὅτι ὁ Θεολογικὸς ἡμῶν Διάλογος δέον νὰ ἀνελιχθῆ ἐπὶ τῶν κοινῶν τούτων σημείων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν διαχωριζόντων τὰς Ἐκκλησίας κεφαλαίων. Ἐτερον θέμα εἶναι ἡ θεώρησις καὶ διακρίθωσις τῶν διαφοροποιήσεων τῆς κοινῆς περὶ Μυστηρίων διδασκαλίας ἐν τε τῇ Θεολογίᾳ καὶ τῇ πράξει. Ἀναγνωρίζομεν τὴν ὑπάρχουσαν καὶ ἐν πολλοῖς κατεστημένην εἰς τὸν χώρον αὐτὸν ποικιλίαν, τὴν ἄλλως ὡς «πολλαπλότητα», ἢ ὡς «πλουραλισμὸν» γνωρίζομένην. Ἄλλ' ἀνεπιφυλάκτως λέγομεν ὅτι αὕτη οὐδόλως παραβλάπτει τὴν οὐσίαν τοῦ Διαλόγου, ἀλλ' ἀντιθέτως καὶ οἰκοδομεῖ τὴν ἐν τῇ πολλαπλότητι τῶν λειτουργικῶν, ποιμαντικῶν, ἱστορικοκανονικῶν καὶ ἄλλων ποικιλιῶν ἐπιδιωχομένην καὶ ἐπιδιωχθησομένην Ἐνότητα ἡμῶν. Ἡ Ἐνότης αὕτη δὲν θὰ εἶναι πάντως συγγήμοιότης καὶ ἄκαμπτος ὁμοιομορφία τύπων καὶ ἐκφάνσεων, ἀλλὰ ταύτισις, ἐν πλήρει σεβασμῷ τῶν παραδεδομένων καὶ ἱστορικοθεολογικῶς μεμαρτυρημένων θεσμίων ἐκάστης Ἐκκλησίας, ταύτισις πίστεως κα

1. Κατὰ τὴν ἐκκλησιολογικὴν παράδοσιν τῆς πατερικῆς Θεολογίας ἢ «Ἐκκλησία συστήματος καὶ συνόδου ἐστὶν ὄνομα καὶ ἐνώσεώς ἐστὶ καὶ συμφωνίας καὶ ὁμοιοῦς ὄνομα» [ΠΡΟΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Εἰς Ὑαλμὸν 149, 1 (MPG, 498)]; Ὁμιλία εἰς Α' πρὸς Κορινθίους, I, 1 (MPG, 61, 18)

διδασκαλίας και χάριτος και όμολογίας Χριστού». Η περί ης δέ ο λόγος «ταύτις πιστεως και διδασκαλίας» αντιτιθεμένη εις την αρχήν της «περιεκτικότητας» (Comprehensiveness) ή του συγκρητιστικού πνεύματος θα πρέπει να είναι ταύτις της πιστεως και της διδασκαλίας των συγχρόνων Έκκλησιών και Χριστιανικών Όμολογιών προς «δ,τι πάντοτε, πανταχού και υπό πάντων των Χριστιανών επιστεύθη» (quod Semper, quod ubique, quod ab omnibus Creditum est), όπερ, διά την μίαν και αδιαίρετον Έκκλησίαν του Ίησου Χριστού, υπήρξε, κατά την πίστιν του από Λειρίνου Βικεντίου, «Καθολικόν», άρα εε και άποστολικόν.

Δεύτερον, ή Α. Θ. Παναγιότης λέγει ότι ή επιλογή του θέματος περι Μυστηρίων δέν θα πρέπει να σημαίνει άγνοιαν των προγενεστέρων θετικων ή άρνητικων, πικρων ή ολιγωτέρων πικρων έμπειριών του άπωτέρου ή και του προσφάτου παρελθόντος. Λέγει: «... ούκ έρρωται έμπλοκή των Έκκλησιών ήμων εις συζητήσεις περι όσα ιστορικώς και έμπραγματως ώδήγησαν παλαιότερον τάς δύο πλευράς εις άδιέξοδα και εις άνομφείας άναμετρήσεις. Αντιθέτως, επιθυμητή και ευκατα ταυχάνει ή έν πάση τιμότητι, έν πάση πιστότητι προς την αλήθειαν και έν πλήρει άκραιότητι θεολογική αναζήτηση και εύρεσις νέων και θετικώτερων τρόπων προσπελάσεως προς την μίαν και αδιαίρετον αλήθειαν».

Ουδεις δύναται να άμφισβητήσει τον 'ρεαλισμόν, την άντικειμενικότητα και τον ειλικρινή τόνον των Πατριαρχικών τούτων λόγων.

Νομίζομεν ότι και μόνον διά τάς βασικάς ταύτας αληθείας, τάς όποιás τονίζει το Πατριαρχικόν τούτο κείμενον, ή επίσκεψις κατατάσσεται εις τάς σημαντικώτερας των τελευταίων τούτων έτών. Η Ρωμαιοκαθολική Άντιπροσωπεία έχαρακτήρισε το κείμενον τούτο της Α. Θ. Παναγιότητος ως «κείμενον ιστορικής σημασίας, όπερ θέτει τάς βάσεις των έφ' έξής φάσεων του Διαλόγου». Συμμεριζόμεθα την άποψιν ταύτην, προσθέτοντες και τούτο, ότι και το αντίστοιχον εις σημασίαν Παπικόν Μήγυμα, άποτελοϋν άμφότερα θεμελιώδεις συμβολάς και προϋποθέσεις διά την Θεολογίαν του Διαλόγου. Η άμεσος και εκ των πραγμάτων αξιοποίησις των στοιχείων τούτων σημερον υπό των ειδικων των δύο έν τῷ Διαλόγῳ πλευρων, ως και ή κρίσις των ιστορικων της άδριον, δέν άμφιβάλλομεν, ότι θα είναι άπολύτως θετικαι υπέρ των επί τῇ ευκαιρία ταύτη διαμειφθέντων.

Ός προς το σημαντικώτερον, έξ έτέρου, άντιμήγυμα της Α. Θ. Παναγιότητος προς τον Πάπαν ου-

δεις δύναται να διαμφισβητήσει την όλως φωτεινήν σημασίαν, την όποιαν έχουν μερικαι έκφράσεις έν αυτῷ και οι συνοδεύουσαι το Πατριαρχικόν δῶρον λέξεις.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης δι' όσων λέγει εις το άντιμήγυμα του επιθυμει να διαβεβαιώσει την προς την άδελφικώς άπευθύνεται Έκκλησίαν και τον Προκαθημένον αυτης «ότι έτοιμοι έσμεν ίνα καταρρίψωμεν πάντα τά άνα μέσον ύμων και ήμων από των αιώνων ύψωθέντα μεσότοιχα, ίνα όμοϋ κοινωνήσωμεν του σώματος και του αίματος του Κυρίου έν τῇ κοινή θεία Εύχαριστία». Πιθανόν ή σκέψις αυτη να έχη διατυπωθή και πρό των πλειστάκις. Άλλά νομίζομεν ότι αυτη επαναλαμβανομένη και τοποθετουμένη μέσα εις τά πλαίσια του προταθέντος διά τον Θεολογικόν Διάλογον θέματος της Μυστηριολογίας και, προσέτι, μέσα εις την γενικώτεραν άποψιν της Διορθόδοξου Τεχνικῆς εκ Θεολόγων Έπιτροπῆς, καθ' ήν εις την θείαν Εύχαριστίαν άποδίδεται ή βασική σπουδαιότης του είναι ταύτην προϋπόθεσιν και υπέδαφος διά πάσαν συζήτησιν επί του ευρυτέρου θέματος του «Μυστηρίου της Έκκλησίας» και «του Μυστηρίου της Ένότητος της Έκκλησίας», άποκτῶ νέας διαστάσεις εις τάς σχέσεις μεταξύ Όρθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού.

Ός προς την θεολογικήν έρμηνείαν του δῶρου - λυχνία της Α. Θ. Παναγιότητος προς τον Πάπαν, πᾶν σχόλιον παρέλκει. Η Α. Θ. Παναγιότης γράφει: «... ως έλαχίστην εκδήλωσιν αγάπης, άδελφικῆς τιμῆς και άναγνωρίσεως ήμων προς το σεπτόν πρόσωπον Αυτης, ως του πρώτου της άνα τον κόσμον Χριστιανωσύνης Έπισκόπου, λυχνίαν, έν τῷ Ίδιαιτέρῳ ήμων Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ διατηρουμένην, ίνα τοποθετηθή εις το Ίδιαιτερον Ύμῶν Παρεκκλησίον, εις ένδειξιν ότι «φῶς Χριστου φαίνει πᾶσι».

**

Ίδου ή άφ' ήμων πρώτη έρμηνεία και αξιολόγησις των επί τῇ ευκαιρία ταύτη γενομένων, γραφέντων και λεχθέντων. Η ιστορία, και πρό αυτης ο προσεχής χρόνος, καλοϋνται ίνα αξιοποιησῶσι συν τοις άλλοις, και ταύτα.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Σ. ΖΑΦΕΙΡΗΣ

† Ο Γαρδικίου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Καθηγητής Πανεπιστημίου

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ *

(ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΙ ΓΡΑΜΜΑΙ)

Πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν ἐπὶ μέρους ἀνάπτυξιν τοῦ παρόντος θεματός μας, θὰ ἠθέλομεν νὰ ἀναφέρωμεν εἰσαγωγικῶς ἐν χαρακτηριστικὸν χωρίον τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθῶν Παύλου, εἰς τὸ ὁποῖον λέγει: «Ἐἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτός Χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. Ἐάν τε γὰρ περισσώτερον τι καυχῆσώμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθάρσειν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι» (Β' Κορ. 10, 7 - 8)¹.

Βασιζόμενοι εἰς τὸ χωρίον αὐτό, ὡς καὶ εἰς τὸ παράλληλον αὐτοῦ χωρίον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν (κεφ. 13, 10) τοῦ Ἀπ. Παύλου, συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ ἐξουσία, τὴν ὁποῖαν κέκτηνται οἱ Ἀπόστολοι καὶ κατ' ἐπέκτασιν οἱ διάδοχοι αὐτῶν, οἱ κληρικοί, δὲν εἶναι ἐξουσία εἰς καθάρσειν, εἰς καταστροφὴν, εἰς θλάσθην καὶ σκανδαλισμὸν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ εἶναι ἐξουσία πρὸς οἰκοδομὴν καὶ θεραπείαν καὶ ἀνόρθωσιν αὐτῶν. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὁ κληρικὸς καὶ γενικῶς οἱ μετέχοντες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας πρὸ παντός καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι πράττουν, ὡς κύριον σκοπὸν τῶν τοῦτο πρέπει νὰ ἔχουν πρὸ ὀφθαλμῶν, τὸ «νὰ οἰκοδομοῦν καὶ ὄχι νὰ καταστρέφουν».

Ἀκόμη καὶ ὅταν ἐπιβάλλουν ἐν ὠρισμένον ἐπιτίμιον εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, ὀφείλουν νὰ τὸ πράττουν ἐκ πατρικῆς ἀγάπης καὶ πρὸς παιδαγωγίαν καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ καὶ ὄχι ἐκ λόγων ἐκδικήσεως, πράγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν ἀγανάκτησιν, τὸν παροργισμὸν, τὴν σκλήρυνσιν ἢ καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἁμαρτωλοῦ².

* Εἰσήγησις λεχθεῖσα εἰς τὰ Ἱερατικὰ Συνέδρια τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Ἀρτης καὶ Γρεβενῶν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1977.

1. Ἀπόδοσις τοῦ χωρίου τούτου εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἐάν κανεὶς ἔχη τὴν αὐτοπεποίθησιν, ὅτι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ἅς σκέπτεται πάλιν μόνος του καὶ τοῦτο, ὅτι καθὼς αὐτός εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τοῦ Χριστοῦ. Διότι καὶ ἐάν ἀκόμη καυχῆθῶ κάπως περισσώτερον διὰ τὴν ἐξουσίαν μας (διὰ τὴν ἐξουσίαν, ποὺ ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι καὶ) τὴν ὁποῖαν ἔχει δώσει εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος, δὶ ἄ ν ἄ σ ἄ σ οἰ κ ο δ ο μ ο ὀ μ ε ν κ αὶ ὄ χ ι δὶ ἄ ν ἄ σ ἄ σ κ ρ η μ ν ἰ ζ ῶ μ ε ν ἢ ν ἄ σ ἄ σ ε λ ἄ π τ ω μ ε ν, δὲν θὰ ἐντραπισθῶ».

2. Χαρακτηριστικά εἶναι καὶ αἱ ὑποδείξεις τοῦ ρθ' (102ου) καν. τῆς Πενθέκτης Οἰκουμ. Συνόδου: «Πᾶς γὰρ λόγος Θεοῦ καὶ τῷ τὴν ποιμαντικὴν ἐγχειρισθέντι ἡγεμονίαν, τὸ πλανώμενον πρόβατον ἐπαναγαγεῖν, καὶ τρωθὲν ὑπὸ τοῦ ὄφους ἐξιά-

Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως αὐτὴ ἡ οἰκοδομή, πρέπει ὁ κληρικὸς νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἀκολουθῇ τὴν ὀρθὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Ἐξ ἄλλου διὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ κληρικὸς, ὅτι θαδίζει πράγματι ὀρθῶς, ὅτι ἀκολουθεῖ τὴν ὀρθὴν ἀρχιτεκτονικὴν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν οἰκοδομήν, ὀφείλει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει του ὠρισμένας καθιερωμένας ἀρχὰς καὶ νὰ τὰς χρησιμοποίῃ καλῶς καὶ ἐπιδεξίως. Ὀφείλει δηλονότι νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει του ὠρισμένας προϋποθέσεις καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ κατάλληλα μέτρα, διὰ νὰ ἐκπληρῶι μὲ μεγαλυτέραν εὐχέρειαν τὸ ἔργον του καὶ νὰ ἔχη τὴν ἀναμενομένην ἀπόδοσιν. Εἰς τὴν παρούσαν, λοιπόν, εἰσηγήσειν θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ὠρισμένας τοιαύτας ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τοῦ ἱερέως.

Τοῦτο θὰ πράξωμεν στηριζόμενοι εἰς τοὺς γνωστοὺς εἰς ὄλους μας λόγους τοῦ Κυρίου, τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Ἀπ. Πέτρον καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς ὄλους τοὺς κατὰ καιρούς, τοὺς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσοι περιέχονται εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (κεφ. 21, στίχ. 15 - 17, 19), τὸ ὁποῖον ἀναγιγνώσκεται ὡς ἐνδέκατον ἐωθινὸν εὐαγγέλιον ἀνὰ τρίμηνον περίπου εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους ναοὺς μας. Ἄς ἀναγνώσωμεν μετὰ προσοχῆς τὴν περιχοπήν:

«Ὅτε οὖν ἤριστήσαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Βόσκει τὰ ἀρνία μου. λέγει αὐτῷ πάλιν δευτέρον, Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με; λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Ποίμικαινε τὰ πρόβατά μου. λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; καὶ λέγει αὐτῷ, Κύριε, πάντα σὺ εἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.

ασθαὶ καὶ μήτε κατὰ κρημνῶν ὠθήσοι τῆς ἀπογνώσεως, μήτε τὸν χαλινὸν ὑπεκδοῦναι πρὸς τὴν τοῦ βίου ἐκκλυσίν τε καὶ καταφρόνησιν» (Γ. Ρ ἄ λ λ η - Μ. Π ο τ λ η, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, τόμ. Β', Ἀθήναι 1852/1966, σελ. 550). Πρβλ. καὶ Ἀρχιμ. Γ ε ω ρ γ. Κ α ψ ἄ ν η, Ἡ ποιμαντικὴ διακονία κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνες, Πειραιεὺς 1976, σελ. 146 ἐξ.: «Ἡ ὑπὸ τῶν Ποιμένων ἐπιβολὴ τῶν ἐπιτιμῶν καὶ ὁ θεραπευτικὸς χαρακτήρ αὐτῶν».

λέγει αὐτῷ, Βόσκει τὰ πρόβατά μου... καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολουθεῖ μοι»³.

***

Ἐν πρώτοις, ἐκείνο τὸ ὁποῖον προσελκύει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἢ τοῦ ἀκροατοῦ τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς εἶναι ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐρωτήσεως τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον «ἀγαπᾷς με — φιλεῖς με;», ὡς καὶ ἡ ἰσάριθμος ἀπάντησις τοῦ Ἀπ. Πέτρου πρὸς τὸν Κύριον «σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε» («σὺ γνωρίζεις καλῶς, ὅτι σὲ ἀγαπῶ»). Παρατηροῦμεν δηλ. ὅτι ἡ ἀγάπη, ἢ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, τῆς διανοίας, τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἰσχύος ἀγάπῃ⁴ τοῦ κληρικοῦ - ποιμένος πρὸς τὸν Κύριον εἶναι ἡ βασικὴ προϋπόθεσις τῆς ἀναλήψεως καὶ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκπληρώσεως τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐὰν ὁ κληρικός ἀναλαμβάνῃ τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ ἔργον ἐκ φιλαυτίας, ἦτοι ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, θὰ ἀποτύχῃ. Θὰ ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν πρὸς τοὺς συναδέλφους του, πρὸς τοὺς ἄλλους κληρικούς. Ἀκόμη θὰ ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν καὶ πρὸς τὸ ποιμνιὸν του, πού δὲν θὰ ἀνέχεται τὸν ἐγωϊσμόν του. Γελικῶς, θὰ ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν καὶ πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ ὁποῖου σφετερίζεται, ἰδιοποιεῖται καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸ ποιμνιον.

Ἐὰν πάλιν ὁ κληρικός ἀναλαμβάνῃ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον ἐξ ἀγάπης μόνον πρὸς τὸ ποιμνιον, μέγας κίνδυνος ὑπάρχει νὰ ἀπογοητευθῇ. Δύσκολον, ἀν μὴ ἀδύνατον, θὰ εἶναι πολλάκις νὰ ἀνταπεξέλθῃ καὶ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς διαβολάς, τὰς συκοφαντίας, τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ τὰς ἐπιθέσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ προέρχονται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ τὰ ἰδικά του πνευματικὰ τέχνα, ἀπὸ τοὺς ἐνορτίους του.

Μόνον ἐὰν ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολὴν του κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, θὰ λαμβάνῃ δύναμιν εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις, θὰ ἀναπαύεται μὲ ἡσυχον τὴν συνειδησίν του καὶ θὰ χαίρῃ ἀκόμη καὶ εἰς τὰ παθήματα του ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, λέγων μετὰ τοῦ Ἀπ.

3. Καὶ ἡ τελευταία αὕτη πρότασις (στίχ. 19) ὀργανικῶς ἀνήκει εἰς τὴν συνέχειαν τῶν στίχ. 15-17. Πρὸς R. BROWN, THE GOSPEL ACCORDING TO JOHN (XIII-XXI), NEW YORK 1970, σελ. 1117.

4. Πρὸς Ματθ. 22, 37. Μάρκ. 12, 30 καὶ Λουκ. 10, 27.

Παύλου: «Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν μου ὑπὲρ ὑμῶν» (Κολ. 1, 24)⁵.

Ὡς εἶναι γνωστὸν, ὁ Κύριος ἐπαναλαμβάνει τρεῖς τὴν ἐρώτησιν «ἀγαπᾷς με — φιλεῖς με» εἰς τὸν Ἀπ. Πέτρον καὶ διότι ἤθελε νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν προηγουμένην θέσιν του, τὴν ὁποίαν ἔχασεν ἕνεκα τῆς τριπλῆς ἀρνήσεώς του εἰς τὴν ἀλλήν τοῦ ἀρχιερέως⁶. Ἀλλὰ μήπως καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἱερέων δὲν ἀρνοῦνται ἔχει τρεῖς, ἀλλὰ πολλάκις τὸν Κύριον καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς Αὐτόν; Ἄλλος ἕνεκα τῆς ἀγάπης τοῦ κόσμου τούτου. Ἄλλος ἕνεκα τῆς ἀγάπης τοῦ ἑαυτοῦ του. Τρίτος ἕνεκα τῆς ἀγάπης τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του. Ἄλλοι τέλος ἕνεκα τῆς ἀγάπης τοῦ χρήματος, ἢ ἀκόμη καὶ ἕνεκα τῆς ἀγάπης τοῦ ἀρχιερέως των. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τοῦλάχιστον ὁσάκις ὁ ἱερεὺς ἀναγιγνώσκει τὸ σχετικὸν ἐωθινὸν εὐαγγέλιον ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἀπευθύνονται καὶ πρὸς αὐτόν. Ὁφείλει δὲ καὶ νὰ ἀνακρίνῃ τὸν ἑαυτόν του, ἐὰν πράγματι ἀγαπᾷ τὸν Χριστόν καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ πάντοτε νὰ εὐρίσκειται εἰς θέσιν, ὥστε εὐλικρινῶς καὶ μὲ παρηρησίαν νὰ τοῦ ἀπαντᾷ «Ναὶ Κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε, ὅτι σὲ ἀγαπῶ».

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓ. ΜΠΟΥΜΗΣ Δρ. Θ.

5. Καὶ ὁ καθηγ. Παν. Τρεμπέλας παρατηρεῖ σχετικῶς: «Ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἀγαποῦν τὸν Χριστόν, οὔτε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀγαποῦν, κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον οὔτε περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ψυχῶν τούτων θὰ ἐνδιαφεροῦν. Τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστόν ἐνισχύει τοὺς λειτουργοὺς καὶ διακόνους του νὰ βαδίζουν ἀκούραστοι διὰ μέσου τῶν δυσκολιῶν καὶ ἀποθαρρύνσεων, τὰς ὁποίας συναντοῦν συχνάκις ἐν τῷ ἔργῳ των. Ἡ ἀγάπη αὕτη καθιστᾷ τὸ ἔργον των εὐκολον καὶ πληροῖ αὐτοὺς προθυμίας ἐν αὐτῷ. Πράγματι ἡ ἀγάπη αὕτη καθιστᾷ ὑπομονητικὸν καὶ μακροθύμον τὸν διδάσκαλον τοῦ εὐαγγελίου ἐναντι τῆς δυστροπίας, τῆς ἀπροσεξίας, τῆς ἀχαριστίας, τῆς θραδυνοίας καὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων. Καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη κατέστησε τὸν Παῦλον τόσον προνοητικόν, ἵνα μὴ σκανδαλισθοῦν τὰ ἀσθενῆ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ ὑφίσταται ὑπὲρ αὐτῶν τόσας θυσίας, ἀναδεχόμενος τόσους σωματικούς κόπους καὶ ἀγρυπνίας, ἵνα μὴ διὰ τῆς διατροφῆς του ἐπιχαρῶνῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Πόσα ὑπέμεινε ἀπὸ τοὺς ψευδαδέλφους! Καὶ πόσον στοργικῆ ἐδεικνύετο ἡ καρδία του, ὅταν ἔγραφε: Τεχνία μου, ὅς πάλιν ὠδίνω!» (Π α ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Ἱπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1954, σελ. 728).

6. Πρὸς Ματθ. 26, 57-75, Μάρκ. 14, 53-72, Λουκ. 22, 54-71, Ἰω. 18, 12-27.

Ἐπὶ τῇ λαμπροφύρῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσει ὁ Διευθυντὴς τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ εὐχονται εἰς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας πᾶσαν χαρὰν καὶ εὐλογίαν παρὰ τοῦ Ἀναστάτου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως).

Ἐπισημοποίησις τῆς ἀναδείξεως τῆς ὑμετέρας λίσαν ἡμῶν ἀγαπητῆς Ἐλλογιμότητος εἰς Μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, γενομένης εἰς ἐπίσημον ἀναγνώρισιν καὶ ἐπιβράβευσιν τῶν ἐπιτυχῶν ἐπιδόσεων αὐτῆς εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν τομέα, καὶ τῆς ἐν γένει ἐξυπηρετήσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν Γραμμάτων ἀπὸ τε τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐδρας καὶ διὰ τῆς γλαφυρᾶς καὶ πολυφθόγγου γραφίδος αὐτῆς, προὔξεσεν ἡμῖν ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ πολλὴν ἱκανοποίησιν.

Ἐλλογιμώτατε κύριε Κωνσταντῖνε Μπόνη, Καθηγητά, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἐλλογιμότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἡ εἶδησις τῆς πανηγυρικῆς ἀναδείξεως τῆς ὑμετέρας λίσαν ἡμῶν ἀγαπητῆς Ἐλλογιμότητος εἰς Μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, γενομένης εἰς ἐπίσημον ἀναγνώρισιν καὶ ἐπιβράβευσιν τῶν ἐπιτυχῶν ἐπιδόσεων αὐτῆς εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν τομέα, καὶ τῆς ἐν γένει ἐξυπηρετήσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν Γραμμάτων ἀπὸ τε τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐδρας καὶ διὰ τῆς γλαφυρᾶς καὶ πολυφθόγγου γραφίδος αὐτῆς, προὔξεσεν ἡμῖν ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ πολλὴν ἱκανοποίησιν.

Συγχαίροντες τοίνυν τῇ ὑμετέρᾳ Ἐλλογιμότητι ἐπὶ τῷ εὐδῆμῳ τούτῳ γεγονότι, εὐχόμεθα πᾶσαν παρὰ Κυρίου ἐνίσχυσιν εἰς συνέχισιν τῆς εὐλογημένης σταδιοδρομίας αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς νέας ταύτης ἀνωτέρας πνευματικῆς σκοπιᾶς, καὶ τὰ κράιστα αἰτούμεθα αὐτῇ παρὰ Θεοῦ, Ὡς ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

ἄλοη' Φεβρουαρίου ἰδ'.

Ἰωάννης Κωνσταντίνου

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (Τ.Τ. 140)

Ἀριθ. { Πρωτ.: 1166
 Διεκπ.: 514

Ἀθήνησι τῆ 27 Μαρτίου 1978

Πρὸς

Τὸν Ἐλλογιμώτατον Κύριον

Κωνσταντῖνον Γ. Μπόννην

Ὁμότιμον Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν-Ἀκαδημαϊκὸν

Ἐν τὰ ὅθα

Ἐλλογιμώτατε Κύριε Καθηγητά,

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου ἐ.ε., πάνυ ἠδέως ἐνωτισαμένη τῆς τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου Αὐτῆς ἀνακοινώσεως περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πανηγυρικῆς καὶ ἐπαξίας ἐκλογῆς ὑμῶν ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ Μέλους αὐτῆς καὶ ἐν ἐκτιμῆσει πολλῇ τελοῦσα τῶν ὑφ' ὑμῶν ἐν τε τῇ Ἱερᾷ Ἐπιστήμῃ τῆς Θεολογίας καὶ τῇ Ἀγιωτάτῃ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ προσενεχθειῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν, ὁμοφώνως ἔγνω συγχαρῆναι ἀπὸ καρδίας τῇ ὑμετέρᾳ ἐλλογιμότητι ἐπὶ τῇ δικαίᾳ ταύτῃ ἀναγνωρίσει καὶ τῷ εὐσήμε τούτῳ τοῦ βίου αὐτῆς γεγονότι, ἐκφράσαι δ' ὑμῖν τὴν ἄκραν Αὐτῆς εὐαρέσκειαν, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς τιμᾶται ἡ Ἱερὰ Ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, καὶ ἐπευχθηθῆναι τε ἅμα αὐτῇ πολυχρόνιον καὶ ἐν ὑγιείᾳ ἀστεμφεῖ τὴν ἐν τῇ προσθέτῳ ταύτῃ καὶ ἐπιφανεστάτῃ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ιδιότητι συνέχισιν τῆς ἀγλαοκάρπου προσφορᾶς αὐτῆς.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς πλουσίον τὴν χάριν καὶ τὴν κραταίωσιν τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς ἀξιαγαστοῖς ἔργοις ὑμῶν ἐπὶ μήκιστον, διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν πατρικῶν,

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς

† Ὁ Ταλαντίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Σταύρωσις και Ἀνάστασις εἶναι ἀχώριστα».

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ἐξάρας ἐν τῷ πασχαλίῳ μηνύματι αὐτοῦ τὴν συνένωσιν τοῦ σταυρωσίμου μετὰ τοῦ ἀναστασίμου Πάσχα, ἐτόνισε πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι κηρύττομεν και διοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν, διότι «οὐδέποτε ὑπῆρξαμεν ξένοι πρὸς τὴν Σταύρωσιν... Σταύρωσις και Ἀνάστασις εἶναι ἀδιαχώριστα».

Τοῦτο ἐξηγεῖ διατὶ ὁ θίος τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι «συνεχὲς ἐόρτιον Πάσχα», ἀλλ' ὁ θίος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ μουσικὴ και εἰς διάστασιν θείας οἰκονομίας θεωρουμένη ζωὴ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς Ἐκκλησίας Του, πὸν εἶναι ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, πὸν τριήμερος ἀνίσταται και εἶναι και παρμένει ζωή».

Ὅθεν ἡ Ἐκκλησία πάντοτε διαφεύδει τοὺς κρίνοντας αὐτὴν διὰ τῶν «κριτηρίων τοῦ κόσμου τῆς ἰσχὺς και τῆς λαμπρότητος» και τοὺς «λογιζομένους αὐτὴν θνητὸν και νεκρῶν». Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε συνακολουθεῖ τῷ Κυρίῳ «ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ πρὸς τὸν κῆπον Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὅτι Χριστῷ συνεσταύρωται και Χριστῷ συναίσταται. Ζῆ δὲ οὐκέτι αὐτὴ, ζῆ δὲ ἐν αὐτῇ Χριστός».

Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως.

Καθ' ἃ ἐτόνισεν ἐν τῷ πασχαλίῳ μηνύματι αὐτοῦ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, «τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ» εἶναι ἡ «ἀδιάφραστη ἱστορικὴ πεμπουσία τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου» και τὸ «κορύφωμα τῆς προαιωνίου λυτρωτικῆς ἀναμονῆς και τῶν ἐλπίδων τῶν τάφων και τῶν νεκρῶν, πὸν περιμέναν μὲ καρτερικὴ παρηγορία τὴν πραγματοποιήσει τῆς θείας ὑποσχέσεως, γιὰ τὴν ἐπάνοδο στὴν παραδεισιακὴ γαλήνη και εὐτυχία».

Μόνον ὅταν τὸ μήνυμα τοῦτο γίνῃ δεκτὸν προσωπικῶς ὑφ' ἑνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν, θὰ ἀντηχῆ ὡς «ἐόρτιο χαρμόσυνο ἐμβατήριον, ἐν μέσῳ εἰρηνευούσης ἀνθρωπότητος» και δὲν θὰ «καλύπτεται ἀπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὄπλων και τῆς σεισμικῆς ἐκρήξεις τηλεθόλων και ἀπὸ καταρρέοντα σὲ ἐρείπια μακρόχρονα ἔργα τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου».

Μόνον ἡ ὑπὸ πάντων προσωπικὴ οἰκείωσις τοῦ μηνύματος τῆς Ἀναστάσεως θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν «ὀλοκληρωτικὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν δούλων τοῦ πονηροῦ και ἐμπόρων τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας, πρὸς ἐδραίωσιν τῆς ἀναστασίμου πορείας τῆς οἰκουμένης».

Ἡ πρὸς Κύριον ἐκδημία δύο Μητροπολιτῶν.

Ἡ πρὸς Κύριον αἰφνιδία ἐκδημία τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Καλαβρυτιῶν και Αἰγιαλείας κυροῦ Γεωργίου και τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Περιστερίου κυροῦ Ἀλεξάνδρου ἐστέρησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος δύο διακεκριμένων Ἱεραρχῶν, οἵτινες διεκρίνοντο διὰ τὴν εὐγένειαν και πραότητα τῆς ψυχῆς των και τὰς πολλαπλὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφεραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ πρῶτος, ὅστις ἐν τῷ σώματι τῆς Σεπτιῆς Ἱεραρχίας κατεῖχε τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, ἐχηματίσεν Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς κρισίμους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν και τὸ ἔθνος περιστάσεις και μετέδιδε τὸ ὑπὸ τοῦ θείου Ἰακώβου διατυπωθὲν σύνθημα, καθ' ὃ «ἡ ἀνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηρικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθῆς» (Ἰακ. γ', 17). Ὁ δεῦτερος ἐξ ἄλλου κατέστη γνωστός διὰ πολλὰς — ἐνίοτε ἀντιλεγόμενας — ρηξικελεύθους ἐνεργείας του και διὰ τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητά του εἰς τὸν τομέα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τύπου.

Γενικὴ εἶναι ἡ εὐχή, ὅπως ὁ Κύριος τᾶξῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἐκλιπόντων Ἱεραρχῶν ἐν οὐρανῶν δικαίων και ἀναδείξῃ ὡς διαδόχους αὐτῶν κληρικούς δυναμένους νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν και τὴν σπουδαιότητα τῶν δύο ἀρχιερατικῶν θρόνων.

Ἐκκλησία και Τουρισμός.

Ἐπῆρξεν ἀληθῶς εὐστοχος ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως τὸ τέταρτον Θεολογικὸν - Ποιμαντικὸν Σεμινάριον Εἰσηγητῶν Ἱερατικῶν Συνεδρίων, ὅπερ θὰ συνέλθῃ τὸν ἐπόμενον μῆνα ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀσχοληθῇ περὶ τὸ θέμα «Ἐκκλησία και Τουρισμός».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

— Ἐπαφαι Ὁρθοδόξων - Λουθηρανῶν.

Ἡ Παγκόσμιος Λουθηρανική Ὁμοσπονδία ἀνήγγειλεν ἐν Γενεύῃ ὅτι κατὰ τὸ νέον ἔτος 1978 αἱ ἐπαφαί μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν θὰ εἰσέλθουν εἰς στάδιον ἐντόνου καλλιέργειας. Εἰδικώτερον, ἀνήγγελλθη ὅτι ἀπὸ 10-14 Μαρτίου 1978 ἀντιπροσωπεία τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας θὰ ἐπισκεφθῆ τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον Α΄ εἰς Φανάριον. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη εἶναι ἡ τρίτη ἐπίσημος συνάντησις ἐκπροσώπων τοῦ Λουθηρανισμοῦ μετὰ τῆς Σειπτής Κορυφῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὡς ἀνήγγελλθη περαιτέρω, ἀπὸ 30 Ἀπριλίου ἕως 4 Μαΐου θὰ συνέλθῃ εἰς Σαμπέζυ, εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μία λουθηρανική ὁμάς ἐργασίας ἔχουσα ὡς θέμα τῆς τὴν προπαρασκευὴν ἀπὸ λουθηρανικῆς πλευρᾶς τοῦ εὐρισκομένου ἐν ὄψει ἐπίσημου διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Λουθηρανικῆς καὶ Ὁρθοδόξου.

Ἡ ἐκ θεολόγων διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν εἰς τὸ Οἰ-

κουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ἀπαρτισθῆ ἐκ τῶν κάτωθι:

1. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον: α) Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός β) Θεόδωρος Νικολάου, Θεολόγος - Καθηγητής.
2. Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων: α) Ἀρχιμ. κ. Μελίτων Καβατικλής, β) Ἐλλογιμ. Καθηγητῆς κ. Νικόλαος Μπρατσιώτης.
3. Πατριαρχεῖον Μόσχας: α) Ἀρχιμ. Αἰγυστίνος Νικιτίη, Καθηγητῆς θεολογίας, β) Ἀρχιμ. Μεθόδιος Νέμτσωβ.
4. Πατριαρχεῖον Σερβίας: α) Ἐπίσκοπος Μαρτσάνου Δρ. Δανιὴλ Κόστιτς, β) Πρωθυερεὺς Δρ. Λάζαρ Μίλιη, Καθηγητῆς - θεολόγος.
5. Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου: α) Μητροπολίτης Μόρφου κ. Χρυσάνθος, β) Βενέδικτος Ἐγγλεζάκης, θεολόγος.
6. Ἐκκλησία Φιλανδίας: α) Μητροπολίτης Ἐλσιγκίου Ἰωάννης, β) Ἀδελφὸς Χριστόφορος, θεολόγος.

καὶ πλέον συγκεκριμένως α) περὶ τὴν θεώρησιν τοῦ Τουρισμοῦ ἐξ ἐπόψεως πολιτείας· β) περὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Τουρισμοῦ ἐξ ἐπόψεως ἐγκληματικότητος· γ) περὶ τὴν διακριθῶσιν τῶν θεικῶν καὶ ἀρηγικῶν στοιχείων τοῦ Τουρισμοῦ ἐν μιᾷ τουριστικῇ ἐνορίᾳ καὶ περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν κατευθύνσεων τῆς ἀναλόγου ἐνοριακῆς ποιμαντικῆς διακονίας καὶ τέλος δ) περὶ τὴν καθολικὴν θεώρησιν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ Τουρισμοῦ.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ Σεμιναρίου τούτου εἶναι φανερά. Εἶναι καιρὸς ἡ Ἐκκλησία μας νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ὅλον πρόβλημα τοῦ Τουρισμοῦ μὲ προσωπικὴν εὐρείαν, ἀναφερομένην ἀπ' ἐνὸς εἰς τὴν μείωσιν τῶν ἐκ τοῦ Τουρισμοῦ πολλαπλῶν κινδύνων καὶ ἀπ' ἐτέρου εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν ποιμαντικῶν καὶ ἱεραποστολικῶν δυνατοτήτων, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατο νὰ παράσχω ἡ ὠργανωμένη ἀντιμετώπισις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

«Ὁ Ἀννίβας πρὸ τῶν πυλῶν».

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων διὰ προσφάτου ἐγκυκλίου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἀννίβας πρὸ τῶν πυλῶν», ἐπισημαίνων τοὺς ἀπειλοῦντας τὴν ἑλληνορθόδοξον πατριδα κινδύνους, περιγράφει ἀναλυτικῶς τὰς κατ' αὐτῆς ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν τῆς, αἵτινες «θὰ κλιμακωθοῦν προσοδεντικά ἐναντίον τῆς περισοότερου τὰ προσεχῆ χρόνι». Ὡς ἐσημειώθη ἐξ ἄλλου ἐν ἐσπερινῇ ἐφημερίδι, ἔχουν ἐσχάτως πληθυνθῆ αἱ προσπάθειαι πρὸς ἀλλοίωσιν

τοῦ «χαρακτῆρος» τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῆς νοθείας τῆς ψυχῆς τοῦ Ἔθνους.

Ἄλλ' ὡς σημειοῖ ὁ ἅγιος Κορινθίας «εἰς τὸν ἐσχόμενον κατακλυσμὸν ὑπάρχει εὐτυχῶς ἡ Κιβωτὸς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας», ἥτις πάση θυσίᾳ πρέπει νὰ διατηρηθῆ ἀπόσβλητος ἐκ τῶν ἐπιθέσεων, ἵνα παραμείνῃ τὸ καταφύγιον καὶ τὸ θαλαρὸν φνιγῶν τῶν ἰδανικῶν καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἔθνους.

Ἀπαράδεκτος ἰσχυρισμὸς.

Ὁρθῶς κατηγγέλλθη εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ὅτι ἐν τῷ διὰ τοὺς Ἕλληνας μαθητὰς προοριζομένῳ διδακτικῷ βιβλίῳ τῆς «Ἱστορίας Ἑλληνικῆς καὶ Ἐυρωπαϊκῆς τῶν Νέων Χρόνων» γράφονται ἐπὶ λέξει ἐν σελίδι 173, ὅτι «σύμφωνα μὲ τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης, τὸ Κρουφὸ Σχολεῖο εἶναι ἕνας μῦθος καὶ δὲν ὑπῆρξε σὴν πραγματικότητα».

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῆ, ὅτι πρόκειται περὶ ἀπαράδεκτον ἰσχυρισμὸν, ὅστις παραθεωρεῖ μίαν θωπῶσαν καὶ κραζύουσαν πραγματικότητα, μαρτυρουμένην ἐν ταῖς ἱστορικαῖς πηγαῖς τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας καὶ διαποτίζουσαν τὴν βιωματικὴν ἐμπειρίαν τοῦ Ἔθνους. Δι' αὐτὸ πρέπει πάση θυσίᾳ ν' ἀπαλειφθῆ ἐκ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὅστις στρέφεται κατὰ τῆς ἑλληνορθόδοξου συνειδήσεως καὶ ἐμπειρίας ταύτης.

7. Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας: α) Ἐπίσκοπος τοῦ Μιχαλοβίτσε Κύριλλος, β) Δρ. Ἀνδρέας Μιχάλωβ, Καθηγητής, Πρώτανι θεολογικῆς Σχολῆς.

— Ἡ ἐβδομάς προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητά των Χριστιανῶν εἰς τὴν Νεάπολιν Ἰταλίας. Ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχή.

Ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οὕτω καὶ ἐφέτος, μετ' ἰδιαίτερας ἐπιμελείας ἐωρτάσθη εἰς τὴν Νεάπολιν ἡ ἐβδομάς τῆς προσευχῆς διὰ τὴν ἐνότητα των Χριστιανῶν. Τὴν ὀργανωσιν ταύτης εἶχεν ἀναλάβει εἰδικὴ ἑμὰς ἀποτελούμενη ἀπὸ ἐκπροσώπων διαφόρων ἡμολογιῶν (ΡΚαθολικούς, Ὀρθόδοξους, Ἀγγλικανούς καὶ Μεθολιστάς) ὡς καὶ τὸ τοπικὸν ἐπισκοπικὸν γραφεῖον ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως.

Ὁ Σεβ. Τρανουπόλεως ὠμίλησε τὴν πρῶταν τῆς Πρασκευῆς, 20 Ἰανουαρίου, εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον τῆς θεολογικῆς Σχολῆς ἐνώπιον κληρικῶν καὶ ἀκαδημαϊκῶ ἀκρατηρίου, τὸ ἐσπέρας δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκρατηρίου πιστῶν διαφόρων δογμάτων.

**ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ
ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ κ. ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ**

Θεοφιλέστατε ἄγιο ἀδελφε καὶ ἐντιμότατοι κύριοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς προσφιλεστάτης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου.

Καλῶς ἤλθετε. Δὲν πρόκειται νὰ ἐπαναλάβω ὅσα μετὰ τόσης σοφίας καὶ ἐπισιμότητος σὰς ἀπηύθυνε πρὸ ὀλίγου ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς ἡμῶν Πατριάρχης, ἀλλὰ ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ συνεχίσω. Νὰ συνεχίσω ἐν τῷ πνεύματι πάντοτε τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς πραγματικότητος, ποῦ εἰρήσεται ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Συντονισμοῦ καὶ Προγραμματισμοῦ Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἀρμοδιότητα, κατ' ἐντολὴν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, νὰ συνδιαλεχθῆ μαζί σας ἐπὶ τοῦ ζῶντος θέματος καὶ σπουδαιοτάτου θέματος τῆς ἀναδιάρθρωσεως τῆς Ἱερᾶς μας Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ μέλλοντός της, ἐπιθυμῶ νὰ θέσῃ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ νὰ σὰς διαβεβαίωσῃ περὶ τούτων, τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς συνδιαλέξεώς μας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

1ον. Ἡ διακονία εἰς ὕψιστον, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, θαυμὸν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ τοῦ Γένους ἡμῶν προερχομένου εὐσεβοῦς πληρώματος, πάντοτε ἐν τῇ μεγάλῃ προοπτικῇ τῆς διακονίας τῆς ὄλης ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδοξίας.

2ον. Ἡ πλήρης ἐκτίμησις καὶ ἀξιολόγησις τῆς Ἀμερικανικῆς πραγματικότητος.

3ον. Ἡ τήρησις τῆς Ὀρθοδόξου κανονικῆς τάξεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, καὶ ἐν τῇ τήρῃσει τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἡ χρῆσις πάσης δυνατῆς οἰκονομίας ἐπὶ σωτηρία τοῦ περσοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐν Ἀμερικῇ.

4ον. Ἐπὶ τὰς γενικωτέρας ταύτας προϋποθέσεις, πληρεστέρα διοργανώσις τῆς ἡμετέρας Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοὺς ἑξῆς δύο βασικοὺς δροῦς:

α) Τὴν διατήρησιν καὶ ἐπαύξεισιν τῆς ἀρραγοῦς ἐνότητος τῆς ἡμετέρας Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν ταῖς δύο Ἀμερικαῖς, ἐν συνδυασμῷ πρὸς μίαν διοικητικὴν ἀποκέντρωσιν, ἡ ὁποία ὅμως δὲν θὰ ἠλλοιώσῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐνιαίας ἐνότητος.

β) Τὴν διατήρησιν καὶ ἐπαύξεισιν τοῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ ἐκφράζοντος τὴν ἐνότητα ταύτην ἡμετέρου Ἀρχιεπισκόπου, ὡς Ἀρχηγοῦ τῆς ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο εἰσερχόμεθα, τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, εἰς τὰ ἐπὶ μέρους τῶν συνομιλιῶν μας.

Ἐξ ὧν εἶπον, ὑποθέτω ὅτι ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἡ Μητέρα τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν ζητεῖ δι' ἑαυτήν, ἀλλὰ ζητεῖ τὸν καλλίτερον τρόπον νὰ προσφέρῃ τὰ πάντα διὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἀρχιεπισκοπήν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδοξίαν.

Ἐπὶ τοιαύτας προϋποθέσεις ἡ συνάντησις ἡμῶν ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Κέντρῳ τῆς Ὀρθοδοξίας δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἱστορικὴ στροφὴ τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Ἀμερικῇ πραγμάτων. Καὶ χρησιμοποιοῦμεν τὴν λέξιν «πραγμάτων» διὰ νὰ δηλώσωμεν ὅτι ὁμιλοῦμεν ἐντὸς τῆς πραγματικότητος.

Μέσα εἰς τὸ γενικὸν κλίμα συνδυασμοῦ ἀρχαίας ὀρθοδόξου παραδόσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, κανονικῆς τάξεως, ἐκκλησιαστικῶν διωμάτων, ἀμερικανικῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τελικὸν σκοπὸν τὴν διακονίαν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν κοινὴν ὀρθόδοξον ἐν Ἀμερικῇ μαρτυρίαν, ἐγκαινιάζομεν τὰς συνομιλίαις ἡμῶν καὶ εὐχόμεθα ὅπως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν εἶναι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀρίστης τῆς δυνατῆς, κατὰ τὸ παρὸν στάδιον, διαρθρώσεως, ἔστω καὶ προσωρινῆς, τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπὶ τῇ τέλει ὅμως ὅπως ἡ ἐντελεστέρα αὐτῇ διάρθρωσις αὐτῆς ἀποβῇ οὐσιώδης, βασικὸς καὶ συγκεκριμένος παράγων κοινῆς ὀρθοδόξου μαρτυρίας ἐν ταῖς δύο Ἀμερικαῖς.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

Τὴν 25 Φεβρουαρίου 1978 ἐξελέγη διὰ βοῆς ὁ Πανσοφιστικῶτατος Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Νεοφύτου κ. Χρυσόστομος, Μητροπολίτης Πάφου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς, 26 Φεβρουαρίου, ἐσχηματίσθη πομπὴ τῶν αὐτοκινήτων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Πάφον. Τὸν νέον Μητροπολίτην ὑπεδέχθησαν μετὰ πολλὴν ἐνθουσιασμὸν πλήθην λαοῦ, τὸ ἱερατεῖον καὶ οἱ ἀρχεῖς τῆς πόλεως. Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ ἔγινε εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἁγίου Θεοδώρου. Παρέστησαν ὁ Ἐπίσκοπος Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Μιχ. Δούνας, ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας κ. Χρ. Σοφιανός καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἀλ. Μιχαηλίδης.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος, κατὰ κόσμον Χρυσόστομος Δημητρίου, ἐγεννήθη εἰς τὸ χωριὸν Τάλα τῆς ἐπαρχίας Πάφου τὴν 10ην Ἀπριλίου 1941. Ἀποφοιτήσας τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου προσελήφθη εἶτα ὡς δόκιμος εἰς τὴν Ἱερᾶν Μονὴν Ἁγίου Νεοφύτου. Ἀκολούθως ἐστάλη εἰς τὸ Γυμνάσιον Πάφου, ἐξ οὗ ἀποφοιτήσας τὸ 1963. Τὴν 3ην Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ τότε Χωρεπισκόπου Τριμυθοῦντος Γεωργίου Παυλίδου, νέου Μητροπολίτου Νικαίας. Διετέλεσε ἐπὶ πενταετίαν Ἐφορος τῆς Μονῆς. Τὸ 1968 ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν ἐξ ἧς ἀποφοιτήσας τὸ 1972. Τὴν 19ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἐξελέγη δημοφώνως ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Μονῆς Ἡγούμενος αὐτῆς χειροτονηθεὶς εἰς Πρεσβύτερον καὶ ἐγκαθιδρυθεὶς ὡς Ἡγούμενος τὴν 12ην Νοεμβρίου ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου. Τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1978 ἐξελέγη διὰ βοῆς Μητροπολίτης Πάφου καὶ τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον, ἐγκαθιδρυθεὶς αὐθημερόν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ λ ί α Β. Ο ἰ κ ο ν ό μ ο υ, Γραμματική τῆς Ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς Γλώσσης, Ἀθήναι 1976 σελ. ιστ + 304.

1. Ἡ νέα, ἐκτενής Γραμματική τοῦ καθηγητοῦ Ἡλίας Οἰκονόμου συνετάγη, ὡς σημειοὶ ὁ ἴδιος ἐν τῷ προλόγῳ, «κυρίως πρὸς χρῆσιν τῶν φοιτητῶν τῆς Ὀρθόδοξου Θεολογίας καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου ἀναπτυχθεῖσαν ἔρευναν». Καὶ ἀπλῆ ἔστω φυλομέτρησης τοῦ ἔργου τούτου τῆς φιλοπονίας καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ μόχθου τοῦ μαθητοῦ μου κ. Οἰκονόμου ἐπιτρέπει τὴν διαπίστωσιν πολλῶν καινοτομιῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιστημονικῆς του ἀρμοδιότητος.

2. Τὸ ἔργον εἶναι μεθοδικῶς διηρημένον εἰς κεφάλαια, παραγράφους, ὑποπαραγράφους κ.λπ., αἱ ὁποῖαι, πρὸς εὐχερεστέραν ἀνεύρεσιν τοῦ ζητουμένου θέματος, σημειοῦνται διὰ κωδικῶν ἀριθμῶν. Ἡ Εἰσαγωγή εἶναι εὐμέθοδος, πλήρως ἐνήμερος, πλουτιζομένη μὲ καταλλήλους φωτογραφίας ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων, τὰ ὁποῖα εἰσάγουσιν κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ μὴ ἐπιδεχόμενον παρανόησιν εἰς τὸν κόσμον τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν. Πρωτότυπος εἶναι καὶ ὁ πίναξ σημιτικῶν καὶ ἐλληνικῶν ἀλφαβήτων. Ἐν αὐτῷ παρατίθενται εἰς παραλλήλους στήλας τόσον τὰ σημιτικά, ὅσον καὶ τὰ ἐλληνικά ἀλφάβητα. Ἡ συμπάρθεσις αὐτῆ ὑπογραμμίζει τὴν ἀρχικὴν συγγένειαν τῆς γραφῆς τῶν χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου.

3. Ὁ συγγραφεὺς ἔθεσεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πρώτης παραγράφου τὴν ρῆσιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης («Ὅταν δὲ γλῶττα ἐρμηνευθῆ εἰς ἑτέραν γλῶτταν, πολλὴν ἔχει τὴν δυσκολίαν. Καὶ ἴσασιν ἀκριβῶς, ὅσοι πολλῶν γλωσσῶν ἐμπειροὶ, πῶς οὐ δυνατόν πᾶσαν τὴν σαφήνειαν τῆς φωνῆς τῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει κειμένης μετενεγκεῖν εἰς τὴν ἑτέραν μεταβαλλόντας γλῶσσαν. Τοῦτο, οὖν, τὸ αἷτιον τῆς δυσκολίας τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ γέγονε» (Migne, P.G. 56, 178). Ὅντως ἡ διαπίστωσις αὐτῆ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἀποτελεῖ καὶ τὴν πατερικὴν θεμελίωσιν τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐκμαθήσεως τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ τῶν Ὀρθόδοξων Θεολόγων. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ἡ πατερικὴ ἀφετηρία, τὴν ὁποίαν θέτει ὁ σ. εἰς τὸ καθαρῶς ἐπιστημονικὸν ἔργον του ἀνακαλύπτει καὶ εἰς ἕτερα σημεῖα τοῦ ἔργου, ὅπως λ.χ. εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῶν σελ. 35 καὶ 37.

4. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἔργου εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι διέπουν τὸ φθολογικὸν τῆς βιβλικῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης. Ἡ πρωτοτυπία ἐν προκειμένῳ ἔγκειται τοῦτο μὲν εἰς τὴν διὰ παραδείγματα διασαφήσιν ἐκάστου κανόνου, τοῦτο δὲ

εἰς τὴν δι' ἐλληνικῶν χαρακτήρων ἀπόδοσιν τῆς προφορᾶς τοῦ παραδείγματος, ἵνα ὑποβοηθῆται ὁ ἐναρχόμενος τῆς ἐκμαθήσεως τῆς γλώσσης ταύτης. Τὸ αὐτὸ τ.ἔ. μόνον ἢ μετάφρασις ἐπαναλαμβάνεται, διὰ πρῶτην φορὰν παρ' ἡμῖν, καὶ εἰς τοὺς πολυπληθεῖς, ἐν τέλει τοῦ βίου ἔργου, παρατιθεμένους πίνακας κλίσεως τῶν ρημάτων ποικίλων κατηγοριῶν.

5. Τὸ εὐμέθοδον τοῦ ἔργου τούτου συνάγεται, κυρίως, ἀπὸ τὴν συνεχῆ χρῆσιν παραδειγμάτων, τὴν βραχυλογία, τὸ παντοειδὲς ἐποπτικὸν ὄψιν κ.ἄ. Γενικὴ ἐντύπωσις εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου ὀρίμου καὶ ἐμπειροῦ ἐρευνητοῦ ἐπιστήμονος.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἄ γ α σ τ. Τ ί γ κ α, θεολόγου, «Ἡ ΦΥΤΟΖΩΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ», Ἀθήναι 1977, σ. 223.

Εἰς τὰς 223 σελίδας τοῦ νέου ἀξιολόγου βιβλίου τοῦ συγγραφέως, παρελαύνουν, κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν, ἅπαντα τὰ φυτὰ καὶ ζῶα, τὰ ὁποῖα μνημονεύονται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἄλλοτε διὰ τῆς μεθόδου τῆς συνθέσεως, ἄλλοτε διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἐννοιῶν γίνεται ἡ ἀνάπτυξις δι' ἕκαστον τούτων. Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου συμπληροῦται καὶ ὀλοκληροῦται διὰ πλήθους γνωμῶν τῶν τε Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ θύραθεν συγγραφέων. Ἀφθονοὶ ἐξ ἄλλου ὑποσημειώσεις προσφέρουν σημαντικὴν βοήθειαν εἰς τὴν διευκρίνισιν πολλῶν σημείων τῆς ἐρ- γασίας.

Μὲ τὴν μελέτην τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου βιβλίου, ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην καταφυγῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Πληροφορεῖται τὴν σκοπιμότητα τῆς δημιουργίας φυτῶν καὶ ζῶων. Διδάσκειται διὰ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, παραδειγματίζεται ἀπὸ τὴν ἀσκησιν τῶν ἀρετῶν, βλέπων τὰ σύμβολα τῶν εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ γνωρίζει θεολογικὰς ἐννοίας τῆς Πίστεώς μας.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐργασία τοῦ κ. Τίγκα εἶναι χρησιμὸς εἰς τοὺς φιλομαθεῖς Χριστιανοὺς καὶ ἰδιαίτερος εἰς τοὺς ἱεροκλήρυκας, κληρικούς, ἐκπαιδευτικούς, φοιτητὰς καὶ ἱεροσπουδαστάς.

ΚΩΝ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἰερραίου Στεφ. Φ ο ύ ν τ α, Ὁ προφήτης Ἰερραίας, Ἀθήναι, ἄ.χ., σελ. 171.

Ὁ μεταξὺ τῶν νεωτέρων κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας μας διακρινόμενος ἐπὶ παιδείᾳ, θρησκευτικῷ ζή-

λω, σεμνότητι και εκκλησιαστική δράσει πανοσιολογιώτατος αρχιμανδρίτης π. Ίερεμίας Φούντας έδημοσίευσε προσφάτως τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναλύει τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Ίερεμίου, τῆς μεγίστης αὐτῆς φυσιογνωμίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Τὸ ἔργον, καίτοι προορίζεται διὰ θρησκευτικὸν κυρίως ἀναγνωστικὸν κοινὸν καὶ ἔχει ἐποικοδομητικὸν χαρακτήρα, παρουσιάζει ἐν τούτοις καὶ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τοὺς Βιβλικούς θεολόγους καὶ ἐρμηνευτὰς καὶ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐγκύψουν εἰς τὰ εἰδικώτερα θέματα τοῦ βιβλίου τοῦ προφήτου. Πρόκειται περὶ μιᾶς λεπτομεροῦς ἀναλύσεως τοῦ βιβλίου διὰ τὴν ὁποῖαν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν διάφορα ἐρμηνευτικὰ ἔργα, ἐν οἷς καὶ ξενόγλωσσα, τὰ ὁποῖα ἐπιτυχῶς χρησιμοποιοῦνται. Σποράδην δὲ ὁ πανοσιολογιώτατος συγγραφεὺς ἐξετάζει καὶ θέματα τινα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, μεταφέρων ἐνταῦθα τὰς σχετικὰς ἀπόψεις τῶν εἰδικῶν, κλίγων πάντοτε πρὸς τὸ μέρος τῶν συνηρητικῶν ἐρμηνευτῶν καὶ τῆς παραδόσεως. Εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ἐργασίας του συνάγει πρακτικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ συμπεράσματα, ἀφορῶντα ἄλλοτε μὲν εἰς τοὺς ἐν γένει πιστούς, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἱερατεῖον εἰδικῶς καὶ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀμπελώνος τοῦ Κυρίου. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἀσχοληθῆ μετὰ τὴν προβληματολογίαν τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ «νὰ προσφέρῃ ἓνα βοήθημα γνωριμίας τῆς Π. Διαθήκης» (σελ. 6).

Τοῦ κυρίου ἔργου προτάσσεται εἰσαγωγή, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ σ. ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἔζησε καὶ ἔδρασεν ὁ προφήτης, ὥστε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀναγνώστην «νὰ ἐκτιμήσῃ καλύτερον τὴν δρᾶσιν τοῦ Ίερεμίου καὶ νὰ ἐγνοήσῃ βαθύτερον τὴν διδασκαλίαν του» (σελ. 7). Οὕτως ἐξετάζει σχεδὸν λεπτομερῶς καὶ μετὰ λίαν γλαφυρὰν γλῶσσαν τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνέβαινον εἰς τὸν Ἰσραὴλ καὶ εἰς τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν χῶρον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ προφήτου (σελ. 7 - 14), τὸν πολυτάραχον βίον καὶ τὴν δρᾶσιν του (σελ. 14 - 31) καὶ τὸ δυσχερὲς πρόβλημα τῆς συνθέσεως τοῦ φερωνύμου βιβλίου (σελ. 31 - 35). Ἐν συνεχείᾳ γίνεται λόγος περὶ τῆς κλήσεως τοῦ Ίερεμίου εἰς τὸ προφητικὸν ἀξίωμα, ὅπως ἀκριβῶς περιγράφεται αὐτὴ ἐν Ίερ. I, 4 - 10· κατακλείεται δὲ ἡ εἰσαγωγή μετὰ ἐν I, 11 - 19 δύο ὁράσεις τῆς κλήσεως (σελ. 38 - 39). Τὸ κύριον ἔργον περιλαμβάνει ἐκτενῆ ἀνάλυσιν ὁλοκλήρου τοῦ προφητικοῦ βιβλίου καὶ διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, τὰ ἐξῆς: α') Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ (σελ. 40 - 106), β') Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἐθνῶν (σελ. 107 - 117), γ') Ἡ σωτηρία τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα (σελ. 118 - 129), δ') Ἐξιστόρησις τῶν τελευταίων παθημάτων τοῦ προφήτου (σελ. 130 - 150) καὶ ε') Τὸ τέλος τοῦ προφήτου (σελ. 151 - 159). Ἐκαστὸν τῶν μερῶν τούτων διαιρεῖται εἰς πολλὰς παραγράφους, εἰς τὰς ὁποίας ἐκτίθενται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ προφήτου, καὶ δια-

τυποῦνται ὠραιότατα σκέψεις καὶ χρήσιμα συμπεράσματα. Ὡς ἐν παραρτήματι δὲ τῆς ὅλης ἐργασίας παρατίθεται ἡ «Ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς τοῦ προφήτου Ίερεμίου» (σελ. 161 - 167).

Ἡ ἔκθεσις τῆς ὅλης γίνεται κατὰ τρόπον κατάλληλον καὶ ἐπιτυχῆ. Ὁρισμένα μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, ἦτο ἐπόμενον νὰ παρατηροῦνται καὶ ἐδῶ. Δὲν μειῶνουν ὅμως τὴν ἀναμφισβήτητον ἀξίαν τῆς ἐργασίας. Ἐὰν μάλιστα λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ σ. εἶναι ἐπιφορτισμένος μετὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα καὶ ὅτι ἐργάζεται ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐπαρχίᾳ ὑπὸ τὰς γνωστὰς ἀντιξοότητας, τὰς ὁποίας συναντοῦν οἱ ἐπαρχιωταὶ λόγιοι καὶ συγγραφεῖς, δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ παρίδῃ ταῦτα. Θὰ πρέπει δὲ νὰ συγχαρῆ τὸν πανοσιολογιώτατον σ. διὰ τὴν ἐργατικότητά του καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτόν, ὅπως συνεχίσῃ τὸ ὠραῖον συγγραφικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν εἰς τὸν τομέα τῆς Π. Διαθήκης. Εἶναι ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὅτι λίαν προσφάτως ὁ Πανοσιολ. ἐδημοσίευσεν καὶ ἐν καλαίσθητον καὶ ἀξιόλογον ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ. Εὐχόμεθα ὅπως ὁ σεμνὸς καὶ φιλόπονος οὗτος κληρικὸς, διατηρῶν τὸν ζήλον του, συμβάλῃ διὰ τῶν συγγραφῶν του εἰς τὴν προσβολὴν τῆς ἱεράς Βίβλου τῆς Π. Διαθήκης.

ΠΑΝ. ΣΙΜΩΤΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κάτωθι κενὰς ἐφημεριακάς θέσεις, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς κειμένης Νομοθεσίας «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσέως τῆς παρόσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά: 1) Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου Λαμίας (τρίτης ἐφημεριακῆς θέσεως) καὶ 2) Ἁγ. Νικολάου Γραμμηνῆς.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 31ῃ Μαρτίου 1978

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37 παρᾶρ. καὶ 67 τοῦ Ν. 570/1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου Ἐκκλησιᾶς τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν

θρων 33 και 34 του υπ' αριθ. 2) 1969 Κανονισμού, «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων» προκειμένου να προβώμεν εις ανακήρυξιν υποψηφίου προς πλήρωσιν τής κενής θέσεως τακτικού Έφημερίου εν τῷ Ίερῷ Ναῷ Τιμίου Προδρόμου Καλλιθέας Μυτιλήνης, καλούμεν τούς βουλομένους, να καταλάβωσι τὴν Έφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης Προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33 καὶ ἐξῆς τοῦ υπ' αριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλούμεν τούς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι μίαν τῶν κάτωθι κενῶν ὀργανικῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά. 1) Κάτω Παυλιάνας, 2) Κληματιᾶς, 3) Ἀρμενάδων, 4) Ραχτάδων, 5) Νεοχωρίου, 6) Κοκκινίου.

Ἐν Κερκύρα τῇ 13ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ υπ' αριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλούμεν τούς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ κάτωθι: Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, νὰ προβώμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ υποψηφίου τῆς ἐν λόγῳ κενῆς ἔφημεριακῆς θέσεως Νικολετκων.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 14ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παρ. 2 τοῦ υπ' αριθ. 2) 69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 20 τοῦ Ὄργανισμοῦ τοῦ Ψυχιατρικοῦ Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης, καλούμεν τούς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ προβλεπόμενα προσόντα, ἥτοι ἀπολυτήριον Ἐκκλ. Σχολῆς ἢ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἢ Θεολογικῆς τοιαύτης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν εἰς τὸ ὡς ἄνω Ἴδρυμα τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 καὶ ἐξῆς τοῦ υπ' αριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλούμεν τούς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μουρτιᾶς, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κόμῃ τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβώμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἔφημεριακῆς θέσεως Ἁγίου Δημητρίου Φιλύρας, καλούμεν τούς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως υποβάλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Τρικάλοις τῇ 29ῃ Ἀπριλίου 1978

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ υπ' αριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβώμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν υποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἔφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: Ἁγίου Γεωργίου Ποταμιᾶς Νάξου καὶ Ἁγίου Παντελεήμονος Κώστου Πάρου, καλούμεν τούς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Νάξῳ τῇ 2α Μαΐου 1978

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὴν υπ' αριθ. 135 ἀπὸ 31.1.78 Πρᾶξιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ υπ' αριθ. 128) 1978 Φ.Ε.Κ. (τ. Β'), καλούμεν τούς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς διὰ τῆς Πράξεως ταύτης συσταθείσης Γ' θέσεως Ἱεροκήρυκος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἄρτης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱεράν Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἥτοι: 1) αἵτησιν, 2) Πιστοποιητικὸν ὑγείας, 3) Πιστοποιητικὸν Στρατοῦ τύπου Α', 4) Πιστοποιητικὸν Εἰσαγγελίας Ἐφετών, 5) Πιστοποιητικὸν Εἰσαγγελίας Πλημμελειοδικῶν, 6) Ἀπόσπασμα Ποινικοῦ Μητρώου, 7) Πιστοποιητικὸν Γεννήσεως, 8) Ἀντίγραφον Πτυχίου, 9) Χειροτονητήριον, 10) Ὑπεύθυνον Δήλωσιν τοῦ Ν. 106, δι' ἧς θὰ δηλωθῆται, ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος δὲν τελεῖ ὑπὸ δικα-

στικὴν ἀντίληψιν ἢ ἀπαγόρευσιν, δὲν ἔχει στερηθῆ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων καὶ δὲν ἔχει πτωχεύσει.

Ἐν Ἀρτη τῇ 4ῃ Ματοῦ 1978

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἐχοντες ὅπ' ὄφει τὸ ἄρθρον 33 παράγ. 2 τοῦ ὅπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἀρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης θέσεως Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Ἀγίων Ἀποστόλων Λαγγάδας — Πέρδικας καὶ Πύργου τῆς Κοινότητος Μηλιακῶν.

Ἐν Ἀρτη τῇ 4ῃ Ματοῦ 1978

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὅπ' ὄφει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ Κανονισμοῦ ὅπ' ἀριθ. 2) 1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προσβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ρεμματιᾶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά καὶ πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 6ῃ Ματοῦ 1978

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α

Γρ. Θ. Στάθης, Ἡ ἐξήγησις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς σημειογραφίας, (ἔκδ. Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας - Μελέται 2), Ἀθῆναι 1978, σσ. 160.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἐν προοίμιον τῆς Κλειδὸς ἢ ἡδὴ μίαν Μικρὰν Κλειδα τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς. Ἐν τῇ ἐκδόσει δύο σπουδαίων κειμένων ἐξ ἀγιορειτικῶν χειρογράφων διαπραγματευομένων τὴν ἐξήγησιν τῶν σημαδιῶν — ἐν πρὸς ἐν — καὶ τῶν «θέσεων» τῆς βυζαντινῆς μελοποιίας, προσφέρεται ἀξιολογωτάτη εἰσαγωγὴ τοῦ θέματος καὶ χρησιμώτατα σχόλια. Τὰ μουσικὰ κείμενα εἶναι τυπωμένα εἰς τριχρωμίαν, ἢ δὲ CONCORDANZA, δηλαδὴ ἡ συναγωγὴ τῶν «θέσεων» εἰς τὴν παλαιὰν τῶν γραφικῶν παράστασιν ἐκ τῶν κυριωτέρων μουσικῶν ἐκδόσεων, εἰς τὴν καθιερωμένην διχρωμίαν τῆς βυζαντινῆς σημειογραφίας. Ἐν τέλει ἐκδίδονται καὶ αἱ φωτογραφίαι τῶν σελίδων τῶν χειρογράφων, τῶν περιχοῦσιν τὰ δύο σπουδαία σχετικὰ κείμενα περὶ τῆς «ἐξήγησεως τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς σημειογραφίας».

ΚΩΝ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

—Τοῦ αὐτοῦ, Παρηγήματα (θεολογικά - μουσικολογικά - δοκιμιακά), Ἀθῆναι 1978, σσ. 128.

Κ.Γ.Μ.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστον τεύχος μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐόρτια Γράμματα.

Πασχάλιος Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

Πασχάλιον Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου.

Ἀντιφώνησις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου.

Πρόποσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου, κατὰ τὸ Ἐπίσημον Γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδημ., Ὁμοτ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Τινὰ περὶ τὸ Πρόβλημα τῆς Ἱερωσύνης τῶν Γυναικῶν.

Ἐκλογή καὶ Ἐνθρόνισις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Τιμοθέου.

Μητροπ. Γαρδικίου Χρυσοστόμου, Ὁ μεταξὺ Κων/λεως καὶ Ρώμης Διάλογος ἐν ἐξελίξει.

Παναγ. Μπούμη, Ἀρχαὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἐργου τοῦ Ἱερέως.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι Ἰασοῦ 1 — Τηλ. 710.77

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.878.